

ХРИСТИЯНСЬКІ ВІРУВАННЯ

ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТІВ

ХРИСТІЯНСЬКІ ВІРУВАННЯ

Діяльність Shepherds Global Classroom спрямована на те, щоб оснащувати тіло Христа по всьому світу, забезпечуючи його навчальним планом для зрощення лідерів-християн. Ми прагнемо примножити помісні тренінгові програми в кожній країні світу, надаючи служителям навчальний інструмент, що складається з 20 курсів.

Цей курс доступний для безкоштовного завантаження з сайту <https://www.shepherdsglobal.org/courses>.

Провідний автор: Dr. Stephen Gibson

Copyright © 2026 Shepherds Global Classroom

Четверте видання.

Всі права захищені.

Авторські права на матеріали третіх осіб належать їхнім власникам та розповсюджуються у відповідності з ліцензіями.

Цей курс може бути роздрукований та вільно розповсюджений у друкованому та цифровому форматах згідно з такими правилами: (1) зміст курсу не може бути змінений у жодному разі; (2) копії не можуть продаватися з метою отримання прибутку; (3) навчальні заклади можуть вільно використовувати/копіювати цей курс, навіть якщо стягують плату за навчання; і (4) курс не може бути перекладений без дозволу та нагляду Shepherds Global Classroom.

Зміст

Огляд курсу.....	5
(1) Книга Бога.....	9
(2) Атрибути Бога	21
(3) Трійця	29
(4) Людство	43
(5) Гріх.....	51
(6) Духи	59
(7) Христос	67
(8) Спасіння.....	79
(9) Питання спасіння	89
(10) Дух Святий	99
(11) Християнська святість.....	109
(12) Церква	119
(13) Вічність	127
(14) Події останнього часу	133
(15) Древні символи віри	141
Рекомендовані джерела	149
Звіт з виконаних завдань.....	153

Огляд курсу

Описання курсу

Цей курс забезпечує розумінням основних доктрин християнського богослов'я з таких основоположних питань як особистість Бога, Христос, гріх, спасіння та інших, не менш важливих. Студенти дізнаються, як уникнути доктринальних помилок, а також будуть оснащені знаннями для викладання християнських доктрин іншим.

Мета курсу

- (1) Навчити фундаментальним доктринам християнської віри.
- (2) Навчити правильно використовувати Біблію як авторитетне джерело доктрин.
- (3) Вчити розпізнаванню значущих помилок в доктринах.
- (4) Сформувати розуміння, що сприяє поглибленню взаємин з Богом.
- (5) Передати знання про зміст та методи викладання.

Вказівки для викладачів

В інструкції представлені рекомендації для більш ефективного викладання цього предмету. Лідеру слід неухильно дотримуватися вказаного стандарту, якщо курс викладається студентам, котрі бажають отримати сертифікат школи Shepherd's Global або її філій. Для вивчення матеріалу іншими групами, котрі не зможуть дотримуватись запропонованих норм, вчитель може адаптувати курс до можливостей студентів і видати інший сертифікат.

За нашими спостереженнями, кожне заняття триватиме приблизно 90 хвилин, тому, можливо, найкращий варіант — вивчення матеріалу одного уроку протягом двох зустрічей. Якщо група зустрічатиметься двічі, деякі вказівки необхідно буде змінити, наприклад, тест проводитиметься тільки один раз.

Кожному студенту потрібен комплект копій матеріалів для уроків.

Примітки для викладача дані протягом всього курсу з вказівками для конкретних розділів (частин) уроку. *Вони будуть виділені курсивом.*

На початку заняття проведіть **тест** за матеріалом попереднього уроку. На питання потрібно відповідати самостійно, покладаючись тільки на свої знання; якщо тест не складено, можна призначити його на інший час (прогнозований час — 10 хвилин). Відповіді на питання тесту можна завантажити з ShepherdsGlobal.org.

Після написання тесту повторіть зі студентами матеріал попереднього заняття, використовуючи список цілей, представлених в ньому; поставте запитання по кожному з пунктів і дозвольте студентам відповісти на них (прогнозований час — 15 хвилин).

Розпочніть вивчення нової теми, запропонувавши комусь зі студентів прочитати місце Писання, вказане в уроці. Дозвольте учасникам групи коротко обговорити, яка частина цього уривка безпосередньо стосується теми уроку (прогнозований час — 10 хвилин).

Опрацюйте матеріал заняття, читаючи і пояснюючи кожен розділ. Студенти, можливо, зможуть підготуватися до викладання певних частин уроку (прогнозований час — 45 хвилин).

В цьому курсі використовується багато місць **Писання**; посилання на них дані в круглих дужках. Слово «прочитайте» вказує на те, що їх потрібно зачитати вголос. Решта біблійних уривків підтверджують вислови в тексті; з ними не завжди потрібно ознайомлюватися чи читати в класі.

Запитання для обговорення та **завдання** позначені символом ►. Іноді запитання для обговорення слугуватимуть вступом до нового розділу чи повторенням щойно опрацьованого матеріалу. Викладачеві слід поставити запитання та дати час студентам для дискусії. Не обов'язково повністю розкривати глибинну суть, особливо якщо питання підводить до вивчення нової теми.

Студенти повинні разом прочитувати **твердження віри**, принаймні, двічі наостанку уроку.

Наприкінці заняття кожному студенту необхідно запропонувати місце Писання зі списку, після чого вони повинні прочитати його і написати невеликий роздум стосовно того, як те, про що в ньому йдеться, стосується теми уроку. Роботу потрібно здати викладачеві на початку наступного уроку.

Під час вивчення цього курсу кожен студент повинен принаймні три рази провести урок або викласти матеріал частково слухачам поза групою. Це можна зробити під час церковної зустрічі, на домашній групі або на будь-якому іншому заході. Наприкінці кожного уроку нагадуйте студентам про це, а також давайте їм можливість відзвітувати про виконання завдання, якщо це відбувалося протягом періоду між минулим і сьогоднішнім заняттям.

Наостанку заняття нагадайте студентам, щоб вони прочитали матеріал наступного уроку до його початку (час для оголошень і завдань — приблизно 10 хвилин).

Якщо студент **бажає отримати сертифікат від Shepherds Global Classroom або однієї з його філій**, він повинен відвідувати заняття та виконувати завдання; у разі пропуску йому слід вивчити самостійно матеріал уроку, скласти тест та виконати письмове завдання. Форма звітності з виконаних завдань поміщена наприкінці курсу.

Вказівки для студентів

Необхідно ознайомлюватись з матеріалом кожного уроку до його початку, щоб брати участь в обговоренні з більш високим рівнем усвідомлення.

Будьте готові скласти тест за матеріалом попереднього уроку: опрацюйте його, звертаючись до тестових завдань.

Завжди приносьте з собою Біблію, роздруковану копію уроку та ручку для внесення особистих нотаток.

Будьте готові знаходити біблійні посилання, відповідати на питання в обговореннях і брати участь в уроці, дотримуючись вимог викладача.

Наприкінці кожного заняття даний уривок з Біблії; до початку наступного уроку прочитайте його і коротко викладіть свої роздуми про те, що в ньому мовиться стосовно теми уроку. Виконане завдання здайте вчителю.

Принаймні три рази за час вивчення цього курсу ви повинні викласти урок чи його частину групі людей, що не відвідують заняття. Можна поділитися матеріалом заняття в класах з вивчення Біблії, на зустрічі домашньої групи або під час інших заходів. Звітуйте про виконання завдання вашому викладачеві щоразу, коли проводите урок.

Урок 1

Книга Бога

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Поняття загального одкровення та особливого одкровення.
- Докази того, що Біблія — це Боже Слово.
- Поняття богонатхненності Писання.
- Чому натхненність Слова Божого означає, що в Біблії немає помилок.
- Терміни «натхненна», «непогрішима», «безпомилкова».
- Чому Біблія завершена і не може бути розширена.
- Чому Писання — основне джерело і остаточний авторитет встановлення доктрин.
- Важливість Біблії в щоденному житті християнина.
- Християнські вірування щодо Писання.

(2) Студенти навчатися уникати помилок, стикаючись зі лжеавторитетами чи вивчаючи Біблію з обмеженою метою.

Вступ

Примітки для викладача: кожний урок починатиметься з тесту за матеріалом попереднього заняття та з повторення цілей. Оскільки це перший урок, відразу переходьте до читання уривка з Писання.

► Прочитайте Псалом 118:1-16 разом. Що в цьому уривку мовиться про Слово Боже?

Бог, Творець світу, відкрився нам. Він явив не тільки Себе, але й призначення Свого творіння. Істина, яку Всевишній показує нам, називається одкровенням. В Біблії є книга Об'явлення (одкровення), однак слово «одкровення» також можна використовувати, коли йдеться про будь-яку істину, що Бог відкрив нам.

► У який спосіб Бог явив нам істину?

Різноманітність форм одкровення

Бог являє істину різними способами, і тому ми говоримо про дві її категорії: про загальне та особливе одкровення.

Загальне одкровення.

Загальне одкровення — це все те, що Бог відкрив нам про Себе через Своє творіння; ми бачимо дивовижний розум і силу Всевишнього в дизайні Всесвіту.

Людство — апогей творіння Бога. Розглядаючи Божий задум щодо дизайну людини, ми

дізнаємось дещо й про Всевишнього. Той факт, що ми можемо мислити, цінувати красу і відрізняти правильне від неправильного (хоча і не досконало), показує, що наш Творець повинен бути наділений такими самими здібностями, але на вищому рівні. Ми знаємо, що Бог може мислити і спілкуватися, тому що самі обдаровані цими здібностями.

Завдяки загальному одкровенню ми розуміємо, що Бог може говорити; ми усвідомлюємо, що Він може дати особливе одкровення у вигляді звістки або навіть цілої книги.

За допомогою загального одкровення люди дізнаються, що Бог існує і потрібно коритися Йому, а також усвідомлюють, що вони вже ослушалися Всевишнього (прочитайте До Римлян 1:20-21), однак через загальне одкровення неможливо зрозуміти, як повернутися до правильних взаємин з Ним: воно тільки вказує на необхідність особливого одкровення. Загальне одкровення дає розуміння, що люди гріховні і не «мають виправдання» перед своїм Творцем, проте воно не пропонує нам вихід з ситуації.

Особливе одкровення.

Бог дав нам особливе одкровення через натхнення Писання та через втілення Христа — Свого Сина. Воно не просто показує, але і пояснює реальний стан, в якому ми перебуваємо (у гріху та охоплені почуттям провини), що ми вже змогли усвідомити за допомогою загального одкровення. Особливе одкровення зображує Бога, пояснює падіння людини, походження гріха і вказує шлях до примирення зі Всевишнім.

Уявіть собі, що Ви не знаєте про існування Біблії. Ви усвідомлюєте, що Бог є і що ви перебуваєте під судом через свої гріхи, але Ви не знаєте, що буде після смерті, не розумієте мети і сенсу життя; також Ви не маєте ні найменшого уявлення, як наблизитися до Нього.

Потім уявіть, що хтось показує Вам книгу і повідомляє, що він посланий Богом, щоб Ви отримали відповіді.

Чи можете Ви собі уявити, наскільки цінним було б для Вас це послання?

Я не вірю, що без посилань на закон, може проповідуватись Євангеліє: послабте його, і ви затьмарите світло, в котрому людина може побачити свою провину.

Чарльз Сперджен

Біблійні твердження стосовно Писання

► Що Біблія говорить про себе? Наведіть приклади тверджень з Писання, які вказують на те, що вона проголошує своє божественне походження.

Поговорімо про твердження Біблії стосовно неї самої, а потім розглянемо докази того, що Писання істинне. Біблія проголошує, що є Словом Бога. У Старому Заповіті зустрічаємо більше 3000 тверджень, що послання, які прийшли від Бога, були викладені

в такій формі: «І сказав Господь...»¹ Ісус визнавав Старий Заповіт як натхненний Богом (прочитайте Від Матвія 5:17-18; Від Івана 10:35; Від Марка 12:36); автори Нового Заповіту ставились до нього так само (прочитайте Дії Апостолів 3:18; 2 Тимофію 3:16; 2 Петра 1:20-21) і вважали Новий Заповіт Писанням, натхненним Богом (прочитайте 1 до Коринтян 14:37; 2 Петра 3:16).

Якщо людина не приймає тверджень Біблії стосовно самої себе, їй слід звернутися до доказів.

Уявіть ще раз ситуацію: Ви не знаєте про існування Біблії, проте сприймаєте Бога як Особистість: Він може говорити, якщо захоче, тому Ви усвідомлюєте, що послання від Всевишнього може бути реальним. Потім хтось показує вам книгу і стверджує, що це звістка від Бога.

► Як ми можемо бути впевнені, що Біблія дійсно є Словом Бога? Якою, на вашу думку, вона повинна бути?

Всюди, де проповідується Євангеліє, люди відчують внутрішнє викриття від почутої істини. Коли вони починають вірити Благій звістці і приходять до Бога з поканням, то переживають Його прощення та помічають реальні зміни у своєму житті: для більшості це і є першим аргументом та причиною, щоб вірити Писанню (прочитайте 1 Послання до Солунян 1:5).

Наступний важливий фактор для тих, хто перебуває у взаєминах з Богом, — спілкування: Дух Божий говорить через Писання, наділяючи розумінням та викриваючи. Те, як Святий Дух використовує Біблію, підтверджує, що це Слово Бога (прочитайте До Ефесян 6:17).

У міру того, як ми зростаємо у взаєминах з Богом, приходить розуміння, що Біблія сповна відкриває нам Його природу і те, як Він діє в нас і наших життях. Писання дає нам розуміння, як увійти у взаємини з Богом і продовжувати свій шлях з Ним: це доказ того, що Біблія — Слово Бога (прочитайте Псалом 118:1-2).

Закон виявляє хворобу;
Євангеліє — лікує.

Мартін Лютер

Що ж робити у випадку, коли потрібні докази, які не ґрунтуються на вашому особистому духовному досвіді? Люди інших релігій також стикаються з «духовними» переживаннями, котрі, однак, не відповідають істині. Як бути впевненим, що твій досвід істинний?

► Чи існують докази того, що Біблія абсолютно точна в тому, що у ній стверджується?

Писання створювалося протягом 1500 років більше ніж сорока авторами, більшість з котрих не були знайомі один з одним. Що можна очікувати від книги, написаної у такий

¹ Наприклад, Числа 34:1, Числа 35:1, 9.

спосіб? Зазвичай ми можемо припустити наявність безлічі помилок і протиріч, проте звернімося й розглянемо такі факти про Біблію: тисячі географічних місць, згаданих в ній, існують насправді; сотні історичних подій та людей, розповідь про котрих ми зустрічаємо в Писанні, підтверджені історією; не існує наукових відкриттів, які спростували б біблійні твердження; Писання не містить суперечностей. Таке неможливо сказати про жодну з написаних книг. Докази підтверджують заяви в Біблії про її богонатхненність.

Докази, що засвідчують твердження Біблії про те, що вона є Словом Бога, можна підсумувати в шести пунктах. Ми знаємо, що Писання — Слово Бога, тому що:

- підтверджені тисячі біблійних фактів;
- жодне біблійне твердження не було спростоване;
- в Писанні немає суперечностей;
- Євангеліє підкріплене своїм впливом;
- Дух Божий говорить через Біблію;
- Писання скеровує нас у взаєминах з Богом.

Визначення натхненності

► Що ми маємо на увазі, коли говоримо, що Біблія натхненна?

Натхненність — це надприродна робота Духа Святого, за допомогою якої Бог явив Себе і надав одкровенню письмової форми: Писання є кінцевим результатом натхненності. **Біблія натхненна, як жодна інша книга не може бути; натхненність Писання означає, що до самого останнього слова воно є Божим Словом.**

Іноді люди відчувають припливи піднесення, коли до них приходять грандіозні ідеї, але в контексті Біблії йдеться про речі набагато серйозніші, ніж ці відчуття.

«Усе Писання Богом надхненне, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності...» (2 Тимофію 3:16).

Хоча Біблія написана рукою людини, зазначений вище вірш підкреслює те, що Писання прийшло від Бога, і тому воно надійне як підґрунтя для доктрин; Біблія — це краще з усього найкращого, створеного людьми.

«...Бо ви знаєте перше про те, що жодне пророцтво в Писанні від власного вияснення не залежить. Бо пророцтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим» (2 Петра 1:20-21).

Ці вірші у 2 Посланні Петра повідомляють, що автори були керовані Святим Духом. Точність біблійних авторів не залежала від особистих знань: факт, що через них діяв Дух Божий, демонструє, що достовірність написаного, в результаті, залежала від Бога; Біблія настільки ж надійна, як і Сам Бог.

Як здійснювалося натхненність на практиці

► У який спосіб біблійні автори отримували істину від Бога перед написанням книг?

Іноді люди замислюються над тим, як на практиці здійснювалось натхнення тих, хто писав книги Біблії. У який спосіб Всевишній передавав Свої істини, щоб вони були відображені точно? Першим фактом, який нам слід відзначити щодо стилів Божественного одкровення, є те, що воно характеризується різноманіттям та не обмежене певним способом (прочитайте До Євреїв 1:1).

Іноді Бог промовляв вголос, наприклад, коли говорив з Мойсеєм (Вихід 33:11); в інші часи — через сни чи видіння, а пророк записував їх ². Можливо, частина Писання, яка відразу була записана, — це заповіт з Ізраїлем, про який говориться, що він був «писаний Божим перстом» (Повторення Закону 9:10). Інші частини Біблії, схоже, були продиктовані; великі уривки в книгах Вихід, Левит та Числа записані після слів: «І казав Бог до Мойсея, говорячи...»

Натхненність не означає, що Всевишній промовляв авторіві слова вголос. Ми можемо прослідкувати, як відрізняються характери та стилі написання у різних авторів. Наприклад, стиль викладу Павла різниться зі стилем Петра. Ми повинні усвідомлювати, що Бог використовує людей, зважаючи на особливості їхніх особистостей, словниковий запас, стиль написання, освіту; історичний фон також повинен бути врахований.

Правильний погляд — це розуміння того, що Всевишній надихав конкретну людину, використовуючи уяву автора і його особистість, щоб висловити божественну істину, не просто відкриваючи її, а й проводячи людину через процес написання, щоб забезпечити абсолютну точність.

Деякі люди вважають, що Бог просто давав ідеї того, що Він хотів донести, і автор пояснював їх, як міг, неминуче допускаючи людські помилки в деталях. Такий погляд не відповідає біблійному описанню натхненності. Біблія зображує авторів, які були «проваджені» під час написання текстів, щоб ми були впевнені, що вони не писали самі від себе, допускаючи при цьому помилки чи неточності.

Оскільки Біблія — це Слово Бога, в ній не може бути перекручувань, тому що Всевишній не допускає помилок (прочитайте Приповісті 30:5). Оскільки Господь явив Себе в основному в ході історії, яка відобразилась в Писанні, деталі повинні бути точними, щоб у нас було надійне одкровення від Бога, тому завдяки біблійному опису натхненності ми знаємо, що Всевишній направляв процес написання, щоб він був абсолютно точним.

² Приклади одкровень у видіннях — Даниїла 7 і 8, а також більшість глав книги Об'явлення.

Терміни, які використовуються для захисту абсолютної достовірності Біблії

Натхнення.

Біблія натхненна: це означає, що вона повністю є Словом Божим до останньої йоти. Спочатку цього факту було достатньо, щоб відстоювати повну надійність і точність Писання, але зараз дехто стверджує, що вірить у його натхненність, відкидаючи факт його абсолютної точності.

Нижчезазначені терміни почали використовуватися, щоб захистити невід'ємні аспекти натхненності Писання.

Непогрішима.

Цей термін означає «не може підвести». Стверджуючи, що Біблія непогрішима, ми маємо на увазі, що їй можна довіряти і вона ніколи не скерує нас у неправильному напрямку: Писання непохибне не тільки в своїх доктринах, а й у кожному твердженні.

Безпомилкова.

Цей термін означає, що помилки відсутні: Біблія точна в кожному своєму твердженні. Оскільки Бог ніколи не обманує і не помиляється (прочитайте До Тита 1:2), а Писання є Божим Словом, ми можемо бути впевнені, що в ній немає погрішностей. Якщо людина стверджує, що в Біблії можуть бути помилки, тому що до процесу написання були залучені люди, вона забуває про описання натхненності в 2 Петра 1:21: автори були «проваджені» Духом Святим. Біблійний історичний погляд на натхненність — кожне слово в Писанні надихнув Бог, тому в ньому немає помилок (прочитайте Від Матвія 5:18).

Як щодо помилок при копіюванні?

До початку видання друкованих книг всі документи, включно з Писанням, копіювалися від руки. Ми все ще не маємо оригінальних рукописів, які вийшли з-під пера Павла, Ісаї або Мойсея. Серед тисяч стародавніх копій, написаних від руки грецькою та єврейською мовами, є незначні відмінності, і ми не завжди можемо бути впевненими на 100%, якою була фраза в оригіналі, проте розбіжності настільки незначні, що ні одну доктрину не можна піддавати сумнівам через це. Оскільки ми знаємо, що оригінали були безпомилковими і відмінності в копіях мізерно малі, ми вважаємо, що можемо довіряти кожному слову Біблії.

► Чи можемо ми бути впевненими, що Біблія точна, незважаючи на те, що вона копіювалася від руки багато разів?

► Чому існує така думка, що в Біблії є помилки?

Чому дехто з людей вважає, що в Біблії є помилки

Іноді люди стверджують, що в Писанні є помилки, тому що вони не розуміють його суті.

В Біблії використані широко розповсюджені між людьми способи передачі інформації. Наприклад, є вірш, в якому згадується сонце, що рухається по небу. Більшість вчених вважають, що Земля обертається навколо Сонця, а не навпаки. Також в Писанні мовиться про те, що сонце сходить і заходить: люди просто описують природне явище так, як вони його бачать.

Є також поетичні твердження: пагірки скакали, «мов ті ягнята» (Псалом 113:4) або «дерева плескали в долоні» (Ісаї 55:12). Це літературний жанр, який явно не відзначений буквальною.

Іноді автори цитували інших людей, зокрема й тих, хто не був натхненний Богом; наприклад, в Біблії записані промови друзів Йова, хоча Всевишній сказав, що вони говорили не те, що було правильним (Йова 42:7).

Все це не може бути проблемою доктринальної натхненності; Сам Бог направляв процес написання, щоб фінальним продуктом було Його Слово.

Іноді люди думають, що помічають протиріччя в Біблії, але їм слід уважно розглянути певні місця Писання. Наприклад, Від Марка 5:1-2 і Від Луки 8:26-27 розповідають нам про одержимого, звільненого у той час. Матвія 8:28 розповідає нам, що було звільнено двох одержимих біснуватих чоловіків. Це не протиріччя; Лука і Марк не стверджують, що Христос звільнив тільки одну людину, але вони вирішили сфокусуватися на тому, хто був відомий в тій місцевості. Якщо людина бачить в Біблії те, що здається протиріччям, не слід поспішати з висновками, а приділити час, щоб зрозуміти контекст.

Біблія для християнина

► Як християни повинні використовувати Біблію?

В Біблії дано Божий закон; його дотримання не рятує нас, але Всевишній показує через нього Свої стандарти для нашого життя. Божий закон демонструє сутність Бога; ми повинні виконувати його, тому що хочемо бути такими, як Він. З огляду на те, що ми любимо Всевишнього, слід любити і Його закон. Псалом 118 містить описання, як поклонник знаходить задоволення в Божому законі. Той, хто любить Бога, молитиметься, щоб Він змінив його серце у відповідності з Божою волею; неможливо любити Всевишнього, не переймаючись тим, як догодити Йому.

Слово Боже — світло. Апостол Петро говорить нам про те, що світ перебуває в духовній темряві, а Слово Бога — це світло, яке скеровує нас на шляху (прочитайте 2 Петра 1:19-21; Псалом 118:105). Людина не повинна йти за ідеями та почуттями, що протирічать Божому Слову; Дух Святий ніколи не спонукатиме нікого робити те, що Писання називає неправильним.

Слово Боже — це наша духовна пожива. Хороший апетит — ознака здоров'я, і віруюча людина буде бажати Божого Слова, як немовля молока (1 Петра 2:2). У мірі зростання у Христі вона все більше буде здатна розуміти і засвоювати Божу істину, так само як дитина вчиться приймати тверду їжу (1 до Коринтян 3:2). Християнин повинен щодня насичувати себе Божим Словом.

Дві найбільших омани, у які сьогодні вірить людство — це те, що люди добрі і що якщо Бог люблячий, Він не каратиме нас за гріх.

Френсіс Чен

Біблія — це наш захист від сатани. Нам дане веління зодягнути себе у духовну зброю. Меч, котрим Дух Святий оснащує нас — Боже Слово (До Ефесян 6:17); Ісус відповідав на спокуси диявола словами з Писання (Від Матвія 4:3-4).

Слово Бога — істина, на яку ми повинні відгукнутись. Ісус порівняв це з посадженими насінням (Від Луки 8:11-15): паростки деяких насінин не зійшли, тому що ґрунт був не готовий. Читаючи Біблію, ми повинні реагувати на її істини і молитися, щоб Бог зростив плід в нашому житті за допомогою Свого Слова.

Оскільки Біблія — це Боже Слово...

Оскільки Біблія — це слово Бога...

- вона ніколи не застаріє і не перестане бути актуальною: Слово Боже стосуватиметься всіх людей незалежно від місця і часу;
- це дороговказ для розпізнавання Божої волі, оскільки Всевишній ніколи не передумає і не суперечитиме Сам Собі;
- це наш компас для отримання кращого від життя, оскільки Бог, наш Творець, дав нам ці вказівки;
- вона містить все, що нам потрібно знати, щоб бути спасеними і зростати у взаєминах з Богом.

Шануючи традиції церкви та навчаючись у пасторів, ми розуміємо, що жодна ідея, що суперечить Писанню, не повинна прийматися, тому що Слово Бога — це остаточний авторитет.

Дух Святий відкриває Боже Слово для нашого розуміння і надихає нас бути слухняними.

► Бог продовжує говорити і в наші дні, але чи повинні ми очікувати, що Біблія може бути чимось доповнена?

Чи закінчена Біблія

З часу смерті останнього апостола церква розглядала Біблію як закінчену книгу. Послання не просто були обрані та названі Писанням; все відбувалось через усвідомлення, що не всі письмена натхненні Богом та наділені авторитетом Писання.

Книги, які були визнані як Слово Боже, відповідали певним критеріям; більш пізні твори не могли задовільнити висунені до них вимоги.

Книги Старого Заповіту були прийняті в тому варіанті, як їх зберіг Ізраїль; книги Нового Заповіту були визнані Священним Писанням згодом за такими критеріями:

- історичний зв'язок з апостолами;
- достовірність;
- одностайне церковне прийняття;
- шанобливе використання Старого Заповіту;
- користь у протистоянні єресям.

Бог продовжує говорити і до сьогодні, але чи можна що-небудь додати до Біблії зараз? Неможливо, щоб якесь інше послання відповідало вимогам для включення його до Писання. Наприклад, жодна нова вість не може бути пов'язана з апостолами, тому що їх з нами більше немає; також вона не буде одностайно прийнята церквою по всьому світу.

Писання завершене; його достатньо для спасіння і підтримання всіх аспектів християнського життя (2 Тимофію 3:14-17). Нічого надзвичайно важливого і необхідного не може бути додано до Біблії, тому що в ній міститься все, що нам потрібно. Замість того, щоб проголошувати, що Бог послав нове одкровення, люди повинні вивчати те, що Він вже дав: там є все, що потрібно, і це допоможе бути захищеним від помилок.

Помилки, котрих слід уникати

Примітки для лідера групи: доручіть двом студентам з групи пояснити два зазначених нижче розділи.

Компроміс з авторитетом Біблії.

Що ти вважаєш для себе остаточним авторитетом? Більшість християн відповіли б, що це Біблія, але насправді вони більше довіряють своїм почуттям. Людина може сказати, що не вбачає у своєму вчинку нічого вартого осуду, тому що не відчуває, що це неправильно, а також вважає свої дії нормальними через відсутність почуття провини.

Коли хтось мислить так, кінцевим авторитетом для нього стають власні почуття, а не Писання.

Існує багато причин, чому люди не можуть сприймати Писання серйозно. Можливо, ті, хто у них в авторитеті, ігнорують очевидне вчення Слова Божого, і цей приклад спонукає їх робити те саме; може статися, що вони порушили біблійні настанови і намагаються знайти спосіб виправдання своїх дій; можливо, вони просто не знають вчення Біблії. Ми повинні докласти всіх зусиль, щоб вникнути в Слово Боже і підкоритися його авторитету.

Вивчення Біблії з обмеженою метою.

Біблія — основне джерело доктрин: вона остаточний авторитет для будь-якого доктринального питання, однак існує проблема, яка полягає в тому, що люди вивчають Писання, тільки щоб знайти підтвердження своїм поглядам. Вони не використовують Біблію як духовну поживу, а думають тільки про те, як довести свою правоту. Обраний ними шлях — розвиватися і захищати доктрини, використовуючи Писання, проте якщо це єдина мета, то це загрожує їм втратою радості, яку вони могли б отримувати, заглиблюючись в Слово Боже і зростаючи в особистих взаєминах з Богом.

Деякі з людей читає Біблію тільки щоб підбадьоритися. Потрібно пам'ятати, що за допомогою вивчення Божого Слова ми отримуємо не тільки вказівки та підтримку, але також викриття і виправлення (2 Тимофію 3:16). Не потрібно пропускати веління Біблії, шукаючи обітниць, які допомагають нам відчувати себе краще; можливо, сьогодні Бог хоче викрити, наставити чи навчити нас чомусь.

Помилки культів

Деякі релігійні об'єднання заявляють, що вірять Біблії, але спираються на інші джерела як на остаточний авторитет. Вони вважають своє право на трактування Писання ексклюзивним, використовуючи одкровення або особливу систему його тлумачення, яку опанували тільки вони; а насправді найважливіші доктрини цих релігійних груп Біблія не підтверджує.

В арсеналі у них можуть бути і інші книги, які використовуються як писання на додаток до Біблії: послідовники культів можуть говорити, що Писання ненадійне через помилки перекладу або копіювання.

Ці ідеї можуть підводити до того, що Біблії недостатньо як повноцінного Божого Слова; для таких людей інші речі стають остаточним авторитетом.

► Прочитайте твердження віри разом щонайменше двічі.

Твердження віри

Біблія — це Слово Боже. Бог надихнув її авторів, щоб вони не допускали помилок при написанні. Писання містить все, що нам потрібно знати, щоб бути спасеними від гріха і перебувати у взаєминах з Богом. Біблія — основне джерело доктрин і остаточний їх авторитет. Християни повинні вивчати Слово Боже щодня, щоб пізнавати Всевишнього краще, отримувати направлення для свого життя, духовно наповнюватися та жити осмисленим радісним життям.

Урок 1. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Псалом 118:33-40;
- Псалом 118:129-136;
- Приповісті 30:5-6;
- Матвія 5:17-19;
- 2 Тимофію 3:15-17;
- 2 Петра 3:15-16;
- Об'явлення 22:18-19.

(2) Тест: почніть наступне заняття зі складання тесту за матеріалом уроку Підготуйтеся, використовуючи питання.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

(4) Пам'ятайте, що, готуючись до наступного заняття, потрібно наперед прочитати його матеріал.

Урок 1. Тест

(1) Що таке загальне одкровення?

(2) У яких двох формах Бог являв особливе одкровення?

(3) Які три істини, котрі неможливо пізнати через загальне одкровення, відкриваються через особливе одкровення?

(4) Що Біблія заявляє про себе?

(5) Назвіть шість причин, чому ми вважаємо Біблію Словом Божим.

(6) Чому Писання «корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності»? (2 Тимофію 3:16).

(7) Яке описання натхненності представляє Біблія, щоб запевнити нас, що помилок вдалося уникнути в процесі її написання?

(8) Назвіть 4 способи, які Бог використовував для натхнення авторів Писання.

(9) Що означає той факт, що Біблія натхненна?

(10) Що означає твердження, що Біблія непогрішима?

(11) Що означає твердження, що Біблія безпомилкова?

Урок 2

Атрибути Бога

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Чому сприйняття Бога людиною настільки важливе.
- Як той факт, що Бог — Творець, відрізняє Його від матеріального світу.
- Атрибути Бога: Він Дух, особистісний, вічний, триєдиний, всесильний, всюдисущий, незмінний, всезнаючий, святий, справедливий і люблячий.
- Наскільки кожен атрибут Всевишнього важливий для наших взаємин з Ним.
- Біблійний погляд на суверенність Бога.
- Твердження християнської віри щодо Бога.

(2) Одна з практичних цілей цього уроку — навчити студентів уникати помилок нерозуміння важливості форм поклоніння.

Вступ

- Прочитайте Ісаї 40 разом. Обговоріть, що це місце Писання відкриває нам про Бога.
- Чому для людини надважливо мати правильну уяву про Бога?

Хто такий Бог? А. У. Тозер підкреслював значимість цього питання, коли писав: «Я вірю, що майже кожна помилка в доктрині чи в практичному застосуванні християнської моралі витікає з неблагородних [безчесних] думок про Бога»³. Ісус сказав самарянці біля колодязя, що проблемою в поклонінні самарян було те, що вони не знали, кому поклонялися. Найважливіший момент, який характеризує людину, — це її концепція Бога. Уявлення про Всевишнього — це основа вірувань; не може бути більш серйозної хиби, ніж помилятися в тому, яким є Бог.

Для опису Всевишнього всі порівняння не зовсім повні, тому що Його реальність поза межами нашої земної уяви. Навіть Біблія не дає нам формального визначення, хто такий Бог, але всюди описує Його сутність і силу. Книга Буття розповідає нам, як Всевишній створив небо і землю, рослини, Сонце, Місяць і зірки, тваринний світ, та, врешті-решт, людину. Перший урок в Писанні дуже ясний: Бог — Творець всього матеріального світу. Він відрізняється від всього відомого нам, тому що не є частиною творіння.

³ А. В. Тозер, Пізнання Святого, 10.

У Біблії є багато інших тверджень про Всевишнього. Богослови ретельно підсумували біблійну інформацію і склали список атрибутів Бога. Ми ніколи не зможемо зрозуміти їх до кінця нашим недосконалим розумом; водночас, як нагадав нам А. У. Тозер, благоговійне вивчення того, що ми знаємо про них, може стати для християнина солодким чудовим духовним переживанням, тому ми розглянемо нижченаведені твердження про Бога; вони базуються на Його одкровенні про Себе в Біблії, і тому ми можемо бути впевнені в їхній істинності.

Деякі атрибути Бога

Список атрибутів Бога, який ми розглянемо, не повний, але він охоплює найважливіші характеристики.

► Які атрибути Бога ви можете назвати?

Бог особистісний.

Це означає, що Всевишній — реальна жива особистість з інтелектом, почуттями і волею⁴. Він не є результатом дії законів природи чи безликої сили, такої як електрика чи гравітація: Він створює, діє, знає, бажає, планує і говорить.

► Що змінилося б для нас, якби Бог не був особистістю?

Той факт, що Бог — Особистість, дає нам можливість розвивати й зберігати тісні взаємини з Ним. Якби це було не так, ми не змогли б молитися Йому; якби Він не був Особистістю, було б неможливо догодити Йому чи засмутити.

Бог є Дух.

«Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклонятись» (Від Івана 4:24).

Той факт, що Господь є дух, забезпечує нам фундамент духовного спілкування та поклоніння Йому. Молитва і поклоніння не залежить від об'єктів матеріального світу, особливого фізичного стану, затвердженої програми чи завдання: ці речі можуть бути важливими, щоб допомогти нам сфокусуватись на поклонінні, але не вирішальними: поклоніння від них не залежить.

Той факт, що Бог є дух, також є однією з причин, чому Всевишній заборонив нам створювати Його видимі образи (прочитайте Вихід 20:4-6). Як дух, Господь невидимий для нас (1 Тимофію 1:17), за винятком тих моментів, коли Його вибір — прийняти видиму форму (прочитайте Буття 18:1, Ісаї 6:1). З огляду на особливості нашого сприйняття Бога, часто обмежені, правильним буде твердження, що ніхто і ніколи не

⁴ Буття 6:6; Ісаї 42:21, 46:10-11; Наума 1:2; Софонія 3:17; Якова 5:11; 1 Петра 5:7.

бачив Бога у всій повноті, навіть коли Він з'являвся видимим способом (Вихід 33:20; Івана 1:18; Івана 6:46).

Бог вічний.

Не було моменту, коли Бога не існувало, і не буде такого в майбутньому, що Він не існуватиме: у Бога немає ні початку, ні кінця. Ім'я, яке Він відкрив, — «Я Той, що є» (Вихід 3:14). Іван описує Його як всемогутнього Бога, Хто є, був і має прийти (Об'явлення 1:8). Від віку й до віку Він Бог (Псалом 89:2). Міфи деяких релігій містять розповіді про те, коли народилися їхні боги, але істинний Бог вічний.

Бог триєдиний.

Біблія стверджує, що є один Бог, але при цьому Писання вказує на три різні Особистості як на Бога. Бог один, але в трьох Особах; завдяки тому, що Отець, Син і Дух Святий наділені всіма атрибутами божественності, Кожен з Них по праву може бути названий Богом і бути достойним поклоніння. (Більше про Трійцю розглянемо в наступному уроці).

Бог всемогутній.

Всевишній може зробити все, що побажає. «А Бог наш на небі, усе, що хотів, учинив» (Псалом 113:11). Єдине Його обмеження — Він ніколи не діє в протиріччі зі Своєю святою природою і завжди виконує Свої обіцянки. Для Бога немає нічого складного або неможливого. «...Запанував Господь, наш Бог Вседержитель!» (Об'явлення 19:6).

► Яке значення для нас має знання того, що Бог всемогутній?

Це служить підбадьоренням для нас, тому що ми впевнені, що посеред наших страждань Господь «може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо...» (До Ефесян 3:20). Навіть якщо ситуація виглядає так, неначе все вийшло з-під контролю, ми знаємо, що великий план Бога буде реалізовано, і можемо молитися з впевненістю, що Всевишньому під силу впоратися з будь-якою ситуацією.

Бог всюдисущий.

Не існує такого місця, де Бога немає, і Він бачить все, що відбувається. «Так говорить Господь: Небеса Мій престол, а земля то підніжок для ніг Моїх» (Ісаї 66:1). Всевишній — Бог Всесвіту, і Його сила не обмежена якимось одним регіоном. «Якщо заховається хто у криївках, то Я не побачу Його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не наповнюю?» (Єремії 23:24). Це дає нам впевненість, що Всевишній знає наші обставини та проблеми, а також свідчить про те, що ніхто не може сховатися від Нього чи грішити так, щоб Він не бачив: все оголене та відкрите перед Його очима (прочитайте До Євреїв 4:13).

Нам не потрібно кричати, долаючи простір, до невидимого Бога: Він ближче, ніж наша душа, ближче, ніж найпотаємніші думки.

А. У. Тозер

Бог незмінний.

Не було моменту, коли Бог став Богом, і Він ніколи не перестане Ним бути (прочитайте Якова 1:17). Існують релігії, послідовники яких вірять, що Бог перебуває в процесі розвитку, але Біблія запевняє нас, що у Своїй сутності, природі, атрибутах і цілях Він незмінний (прочитайте Малахії 3:6). Господь споконвіку любить правду і ненавидить обман. Вічний Бог, що явився Мойсею як СУЩИЙ, СУЩИЙ і сьогодні: Він нескінченний, вічний і незмінний у Своїй сутності і мудрості, в силі, святості, справедливості, доброті і істині. Він завжди Той самий, і роки Його не закінчаться (Псалом 101:28).

Бог всезнаючий.

«Його мудрости міри нема!» (Псалом 146:5). У Бога немає потреби у навчанні, тому що Він знає все; Всевишній ніколи нічому не вчився, і немає нікого, хто може дати Йому пораду (прочитайте Ісаї 40:13-14). Бог знає майбутнє, і тому Його нічого не дивує: Він не буває непередбачуваним до того, що відбувається (Псалом 138:4).

► Як змінює наше життя розуміння того, що Бог всезнаючий?

Божа мудрість пов'язана з Його всезнанням; ми бачимо це в творінні, особливо в плані спасіння (прочитайте Псалом 103:24); До Римлян 11:33). Завдяки досконалому знанню Всевишній завжди відає, як вчинити правильно. Ми знаємо, що Його воля — завжди найкраще для нас, тому що Він досконало розуміє кожну ситуацію і знає наслідок кожної дії.

Бог святий.

Всевишній описував Себе в основному як Святого. Пророк Ісая постійно називав Бога «Святий Ізраїлів». Ангели вигукували: «Свят, свят, свят», — перед Ним постійно (Об'явлення 4:8, Ісаї 6:3). Святість Бога була темою поклоніння: «Хай Ім'я Твоє славлять, велике й грізне воно!» (Псалом 98:3). Він є абсолютним стандартом всякої моральної досконалості. В Його діях тільки благо й відсутнє будь-яке зло, і інакше не буває. Божа святість виявляє те, що людина не може служити і поклонятися Богу без попереднього преображення благодаттю (прочитайте Ісаї 6:5). Всевишній бажає, щоб ми були святі, як Він: «...але за Святим, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашим поведінні, бо написано: Будьте святі, Я бо святий!...» (1 Петра 1:15-16).

Бог справедливий.

Дії Бога завжди вірні: вони є наслідком Його святої природи (прочитайте Повторення Закону 32:4), що є стандартом того, що правильно. Він завжди дотримується Свого слова і ніколи не каже неправди (Числа 23:19; 2 Самуїлові 7:28).

► Чому для нас важливе розуміння того, що Бог справедливий?

Божа справедливість — фундамент Його закону, який є досконалим стандартом наших обов'язків щодо Бога та інших людей. Він править за допомогою Свого закону

справедливо, нагороджуючи тих, хто кориться Йому, і караючи порушників. Це втіха для тих, кого пригноблюють і хто страждає, але також і попередження для нас, що ніхто не уникне відповідальності за неправильні вчинки. «Присуди Господа... справедливі всі разом...» (Псалом 18:10); Він «кожному віддасть за його вчинками...» (До Римлян 2:6) та «всі станемо перед судним престолом Божим» (До Римлян 14:10).

Бог є любов.

Цей атрибут дуже важливий. Уявіть, як би було страшно, якби всесильний і всезнаючий Бог не любив нас, зважаючи на усю Свою праведність та абсолютну силу? Однак Всевишній любить (прочитайте До Римлян 5:8) і благословляє все Своє творіння (Буття 1:22, 28), а особливо людство, благами життя, створивши все для нашого життя в радості ⁵. Для тих, хто любить Бога і служить Йому, Він перетворює кожен деталь в благословення (До Римлян 8:28). Його благодать, милість, терпіння і мир оточують нас завжди завдяки Його любові (прочитайте Вихід 34:6; До Ефесян 1:7, 2:4-5).

В усвідомленні Його справжньої любові є неймовірне полегшення, адже Він Той, Хто знає найгірші мої сторони, тому жодне «одкровення» про мене не зможе розчарувати і зупинити Його рішучість благословити мене.
Джеймс Пакер, «Пізнання Бога».

«Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Від Івана 3:16). Незважаючи на наш гріх і непокору, Він кличе нас в милості, запрошуючи прийти до Нього через Ісуса Христа, Котрого Він віддав як спокутну жертву за наші гріхи (1 Івана 2:2). На хресті Бог показує Своє серце, наповнене любов'ю і співчуттям до людей. «Не в тому любов, що ми полюбili Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи» (1 Івана 4:10). Всевишній любить всіх незалежно від етнічної приналежності, здібностей, земного статусу; Він пропонує прощення кожному (прочитайте До Римлян 2:11; Якова 2:1-5), тому бажає, щоб ми любили всіх і були готові прощати будь-який гріх проти нас. Любов і прощення — це те, що властиве Божим дітям (прочитайте Від Матвія 5:43-45).

Бог створив нас на Свій образ та подобу. Хоча ми смертні, а Він вічний, ми схожі на Нього більше, ніж будь-яке інше Його творіння на Землі. Ми створені, щоб мати можливість пізнавати, поклонятися та любити Його. Всевишній створив нас для Себе, і, як сказав Августин, ми не повинні знаходити свій спокій ні в чому іншому, окрім Нього. У порівнянні з Богом все земне не важливе, і тільки Він гідний нашої глибокої посвяти. Неможливо отримати повне задоволення ні від чого, окрім Бога. Благодаттю Його ми

Ти сотворив нас для Себе, о Господи, і не знає спокою серце наше, доки не заспокоїться в Тобі.
Блаженний Августин.

⁵ Псалом 8:5-7; Псалом 22; Псалом 35:6-11; Псалом 102.

можемо бути викуплені, щоб поклонятися Йому, довіряти як нашому небесному Отцю і виконувати Його волю в кожній сфері свого життя.

Бог суверенний

Примітка для лідера групи: учасники групи можуть пояснити цей розділ.

У Бога є абсолютна сила та авторитет. Як правитель Всесвіту, Він може досягти всього, чого забажає (Псалом 113:11; Псалом 134:5-6).

Він робить все згідно зі Своєю волею; Йому не потрібно підкорятися нікому (До Ефесян 1:11). Все, що Він вирішить зробити, обов'язково відбудеться: ніхто не може зупинити Його, і жодна ситуація не стане на заваді (прочитайте Ісаї 46:9-11); Він контролює дії земних правителів також (Буття 50:20; Дії Апостолів 4:27-28).

Однак Бог наділив людей здатністю робити вибір. Вони можуть обирати з благого, а також між добром і злом; вибір може здійснюватися також в питанні послуху або спротиву Богові. Перші люди, котрих створив Всевишній, обрали гріх. З цього моменту кожній людині необхідно робити вибір, і, хоча дехто послідовний у виборі хорошого, це не може відмінити того, що всі згрішили.

Якщо Бог — Господь усього, то як Він здійснює Свою волю в світі, де мільярди творінь самі ухвалюють рішення?

Його воля полягала в тому, щоб творіння самі могли обирати, а це означає, що Бог не буде робити вибір за нас; це також значить, що кожне рішення супроводжується реальними наслідками, інакше це не був би справжній вибір. Якби Бог якимось контролював дії людини, щоб уберегти її від наслідків беззаконня, тоді Він забрав би у неї можливість обрати зло.

Божа справедливість істинна, тому що Він судитиме людей за їхні добровільні вчинки (прочитайте Об'явлення 20:12-13). Якби Бог контролював дії людини, не було б сенсу в покаранні та винагороді.

Всевишній бажає, щоб люди обирали те, що правильне, але найбільше — щоб вони могли користуватися своїм правом вибору, тому світ такий, який він є: це складне поєднання доброго від Бога, наслідків людських вчинків і того хорошого, що видобуває Бог навіть з поганих вчинків людини.

Ми бачимо, що пріоритет для Всевишнього — план спасіння, і Господь пропонує його всім людям, бажаючи, щоб кожен відгукнувся на Його запрошення (1 Тимофію 2:3-4). Бог дає можливість всім людям прийняти Благу звістку, але не примушує до цього: ось чому через все Писання ми бачимо запрошення з Його боку і невідступне жадання того,

щоб ми могли зробити саме такий вибір ⁶. Господь не тільки пропонує людям вибір, але і показує його наслідки.

Ми проповідуємо Євангеліє з цілковитою впевненістю, що кожна людина може бути спасеною. Наша місія — у співпраці з Духом Святим переконувати людей підкоритися Богу (прочитайте 2 Коринтян 5:11).

► Студенти повинні щонайменше двічі разом прочитати твердження віри.

Твердження віри

Існує тільки один Бог, Котрий створив Всесвіт, і Він Господь усього, вічний і незмінний дух. Він всесильний, всезнаючий і всюдисущий. Бог абсолютно святий у Своїй сутності і справедливості, і в усьому, що Він робить. Він благословляє Своє творіння і любить кожну людину, пропонуючи порятунок та взаємини з Ним.

Урок 2. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Псалом 138:1-4;
- Приповісті 9:10;
- Ісаї 46;
- Об'явлення 4:9-11.

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 2. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

⁶ Повторення Закону 30:15, 19; Ісуса Навина 24:15; Ісаїя 1:18; Ісаїя 55:1; Єзекіїля 18:31; Об'явлення 3:20

Урок 2. Тест

(1) Назвіть найважливіший момент, котрий характеризує людину.

(2) Який перший урок нам показує Біблія?

(3) Назвіть атрибути Бога, які відповідають кожному твердженню:

- Ми не можемо описати, як виглядає Бог.
- Бог існував завжди.
- У Бога є інтелект, почуття та воля.
- Сутність Бога не змінюється.
- Бог може робити все, що забажає.
- Бог бачить все.
- По милості Своїй Всевишній послав Свого Сина.
- Бог — три Особистості.
- Бог абсолютно морально досконалий.
- Бог не потребує набуття нових знань.
- Дії Бога завжди справедливі.

Урок 3

Трійця

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти та вміти пояснити:

- Як вчення про Трійцю відповідає на запитання: «Хто такий Бог?»
- Як наша віра в Трійцю поглиблює наше молитовне життя та поклоніння Богові.
- Яким чином Євангеліє відкриває нам істину про Трійцю.
- Ключові біблійні уривки, що стосуються вчення про Трійцю.
- Важливість точного добору слів, якими ми говоримо про Трійцю, а також те, які саме терміни слід використовувати.
- Як Трійця розкриває Божий задум щодо творіння, спасіння та церкви.
- Твердження віри про Трійцю.

(2) Учень зможе розпізнавати хибні вчення, які зображують Бога як поділеного на частини або не розрізняють Отця, Сина і Святого Духа.

Вступ: Хто є Бог?

Уявіть мить першої зустрічі з людиною.⁷ Коли вас запитують: «Хто ви?», чи відповісте ви: «Я сильний, мудрий і добрий»? Або, можливо: «Я — людина. У мене є тіло й душа»? Звісно ж, ні! Такі відповіді описують, **яким** ви є як людина – сильним, добрим, мудрим, – але не відкривають, **хто** ви є насправді. Коли ж хтось запитує нас: «Хто ви?», ми називаємо своє ім'я: «Я — Іван» або «Я — Марія».

А тепер подумайте над питанням: «Хто є Бог?» Багато людей відповіли б: Бог — всемогутній, абсолютно добрий і досконало мудрий» або ж: «Бог — це Божество; Він є Дух». Усі ці твердження правильні й надзвичайно важливі. Проте, вони говорять нам лише **яким** є Бог – всемогутнім, благим, і мудрим Духом, – але не відкривають хто Він є. Найкраща відповідь на це запитання звучить так: «Бог — це Отець, Син і Святий Дух». Саме це і є відповіддю на питання: **Хто є Бог**. І саме таке розуміння допомагає нам поглиблювати наші стосунки із Ним. У самій сутності Бога присутня троїчність. Латинське слово *trinitas* (Трійця) означає «три». Отже, Трійця є відповіддю на запитання: «Хто є Бог?»

⁷ Матеріал цього уроку був підготовлений за допомогою Johnathan Arnold за участі доктора Dr. Tom McCall та Dr. David Fry, у співпраці з головним автором, Dr. Stephen Gibson.

Добре сказати: «Я вірю в Бога» або помолитися: «Боже, допоможи мені». Але так може говорити будь-хто – юдей чи мусульманин. Лише християнин може сказати: «Я вірю в Отця, і в Сина, і в Святого Духа». Лише християнин може молитися: «Отче, подбай про мене. Ісусе, прости мене. Святий Дух, веди мене». Тільки християнин знає, Хто є Бог насправді. Саме тому святий Григорій Богослов писав: «Коли я кажу «Бог», я маю на увазі Отця, Сина і Святого Духа».⁸

Вступна молитва

Якщо Трійця — це відповідь на запитання «Хто є Бог?», то вивчення цього вчення повинно допомагати нам пізнавати Бога та прославляти Його. Вчення про Трійцю поглиблює наше молитовне життя, бо дозволяє нам поклонятися Богові таким, яким Він є насправді. Нижче наведено приклад молитви, яка сприяє зростанню наших особистих стосунків із Трійцею.

► Прочитайте молитву разом усім класом.⁹ Якщо ви вивчаєте цей урок вдень або ввечері, можна звернутися так: «Доброго дня, Небесний Отче» або «Добрий вечір, Небесний Отче».

Доброго ранку, Небесний Отче.

Доброго ранку, Господь Ісусе.

Доброго ранку, Святий Духу.

Небесний Отче, я поклоняюся Тобі як Творцю і Вседержителю.

Господь Ісусе, я поклоняюся Тобі як Спасителю і Господу світу.

Святий Духу, я поклоняюся Тобі як Освятителю Божого народу.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу.

Небесний Отче, молюся, щоб сьогодні я жив у Твоїй присутності і все більше догоджав Тобі.

Господь Ісусе, молюся, щоб сьогодні я ніс свій хрест і йшов за Тобою.

Святий Духу, молюся, щоб сьогодні Ти наповнив мене Собою і щоб у моєму житті дозрівали Твої плоди: любов, радість, мир, терпіння, доброта, милосердя, віра, лагідність і самовладання.

⁸ *Проповідь* 38. Григорій Богослов, також відомий як Григорій Назіанзин, був великим християнським мислителем із сучасної Туреччини.

⁹ Ця молитва належить Джону Стоту, якою він молився щодня вранці після пробудження. Стот був теологом з Англії, живший у період з 1921 по 2011 рік.

Свята, благословенна і славна Трійця, три Особи в одному Богові, помилуй мене.
Амінь.

Один Єдиний Бог

У Старому Заповіті Бог навчав свій народ визнавати, що існує лише один Бог. «Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш Господь один!» (Повторення Закону 6:4). Ця віра відрізняла Ізраїль від інших народів, які вірили в багатьох богів. Ісус та апостоли також навчали, що Бог — один (Від Марка 12:29, 1-е Тимофію 2:5). Не існує трьох богів чи десяти богів. Існує лише один невидимий, всемогутній Дух, якого ми називаємо Богом.

Водночас у Старому Заповіті є натяки на те, що в єдиному Бозі присутнє щось трійственне або множинне. Коли Бог створює Адама і Єву, Він каже: «Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою...» (Буття 1:26). До кого звертається Бог? Чому Він використовує форму «Наш» у множині? Коли Ісая переживає видіння Бога в храмі, він чує, як ангели вигукують... «Свят, свят, свят...» (Ісая 6:3). І Господь говорить, «...хто піде для Нас?» (Ісая 6:8). В Псалмі 109:1, Ягве звертається до іншого, кого названо Господом Давида. Як може Господь говорити до Господа?

Найкраща відповідь на ці запитання міститься в Новому Заповіті. Біблія — це єдина велика історія і деякі істини Автор вирішив не відкривати до самого завершення оповіді, коли ми будемо готові їх прийняти. Бог відкрив найглибшу істину про Себе тоді, коли Отець послав Свого Сина втілитися, а згодом — на П'ятидесятницю, коли Він послав Святого Духа. Євангеліє показує нам, що в Єдиному Бозі справді присутнє щось трійственне. Трійця — це найбільше Боже об'явлення про Себе людству. Вона — в самому центрі християнської віри.

Втілення: Син Божий явлений

Бог відкрив більше про Себе, коли, у повноті часу, «...Бог послав Свого Сина...» (До Галатів 4:4).¹⁰ «Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого...» (Від Івана 3:16). Якщо Бог послав Свого Сина, то єдиний Бог мусить бути Отцем, який має Сина. Якщо Син був посланий у світ, то Він був Сином Божим ще до того, як був посланий.

Ісус унікальним чином проголошував Себе Сином Божим, що ставить Його у рівність з Богом Отцем. В Івана 5:18 говориться, «Тому то юдеї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим роблячись Богові рівним». Коли Ісус сказав: «...Перш, ніж був Авраам, Я є» (Від Івана 8:58), Він проголошував, що Він – Ягве (Вихід 3:14). В 1-му до Коринтян 8:6, Павло підтверджує Повторення Закону 6:4 («...Господь один»), але включає Господа Ісуса Христа до особи єдиного Бога-Творця.

¹⁰ Також дивіться До Євреїв 1:2 і Від Матвія 16:16.

«Більший за Мене Отець»

В Івана 14:28, Ісус говорить: «...більший за Мене Отець». Цей вірш не означає, що Син є меншим Богом, адже протягом усього Євангелія від Івана показано, що Син і Отець рівні.¹¹ Від Івана 14:28 потрібно читати в контексті. Ісус сказав Своїм учням: «...Якби ви любили Мене, то ви б тішилися, що Я йду до Отця, бо більший за Мене Отець». Тут Ісус протиставляє Себе як людину на землі – з усіма Його стражданнями – Своему Отцю на небі, у всій Його славі. Він показує учням, що якщо вони люблять Його, вони прагнутимуть, щоб Ісус був прославлений у присутності Отця тією славою, яку Він мав з Отцем до створення світу. (Дивіться Від Івана 17:5.) Не забувайте: Ісус одночасно справжній Бог і справжня людина. Як Бог (відповідно до Своєї божественної природи), Син рівний з Отцем. Як людина (відповідно до Своєї людської природи), втілений Син є нижчим від Отця і підкоряється Йому. Августин писав: «Ми повинні визнати дві природи Христа — божественну, в якій Він рівний з Отцем, і людську, у якій Отець є більшим».

Втілення: Син Божий явлений (продовження)

Як Син Бога Отця, Ісус не є Отцем. Син — це не та сама особа, що й Отець. У Євангелії Від Івана 1 Ісуса названо «Богом» (1:1), і водночас сказано, що Він був «у Бога [Отця]» (1:1) та є «Однородженим від Отця» (1:14). Син був посланий Отцем (Від Івана 5:23), молився Отцю (Від Матвія 26:39) і просив Отця прославити Його, щоб через це був прославлений сам Отець (Від Івана 17:1). Якби Син був Отцем, тоді виходило б, що Син послав Самого Себе, говорив Сам до Себе і просив Сам Себе прославити, щоб потім міг прославити Самого Себе. Це не мало б жодного сенсу!

Існує справжня відмінність між Отцем і Сином, але вони досконало єдині як один Бог. В Івана 14:11, Ісус говорить, «Повірте Мені, що Я в Отці, а Отець у Мені!...» Отець і Син повністю перебувають один в одному, бо Вони — один вічний, невидимий Дух. Вони не є двома окремими духами і не є двома різними богами.

Учення про Трійцю є результатом глибокого й уважного осмислення цих доктрин Ісуса, а також Його вченням про Святого Духа.

П'ятидесятниця: Дух Святий явлений

Ісус постійно говорив про Свого Отця, але також говорив і про Іншого — Святого Духа. Він обіцяв просити Отця, щоб Той послав Духа (Від Івана 14:16–17). Водночас Ісус запевняв, що Сам пошле Духа, Який походить від Отця (Від Івана 15:26). Також Він стверджував, що Отець пошле Духа в Його Ім'я (Від Івана 14:26). Після Свого воскресіння й вознесіння Ісус отримав від Отця обітницю Святого Духа, і злив Духа на Своїх учнів у день П'ятидесятниці (Дії 2:33).

¹¹ Від Івана 1:1, 18; Від Івана 5:18; Від Івана 8:58; Від Івана 10:30; Від Івана 14:9; Від Івана 17:5; Від Івана 20:28.

Як Дух Божий, Святий Дух є рівний Отцеві й Синові. Коли чоловік збрехав, Петро запитав його: «Ананію, чого сатана твоє серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав...? Ти не людям неправду сказав, але Богові!» (Дії 5:3–4). Цей вірш ясно показує, що Святий Дух — Бог. Він вічний (До Євреїв 9:14) і всезнаючий (1-е до Коринтян 2:10–11).

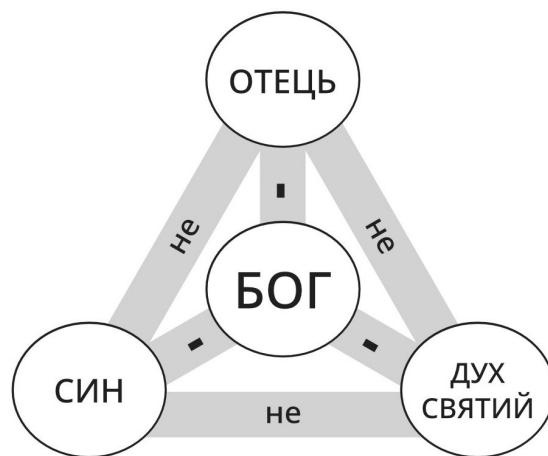
Водночас Святий Дух не є Отцем і не є Сином. Святий Дух — інша Особа, так само як Син є іншою особою і не є Отцем. Дух посилається Отцем і Сином, говорить лише те, що чує від Отця й Сина (Від Івана 16:13), і приходить, щоб прославити Сина (Від Івана 16:14). Якби Дух був Отцем і Сином, тоді виходило б, що Він послав Самого Себе, говорить те, що чує від Себе, і прагне прославити Самого Себе – це не мало б жодного сенсу!

Ключові уривки з Писання

Від Матвія 3:13–17 має велике значення для вчення про Трійцю, адже тут показана взаємодія Отця, Сина і Святого Духа. Ісус приймає хрещення, Отець говорить із неба: «Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!», а Святий Дух являє Свою невидиму присутність, з'являючись у вигляді голуба і сходячи на Ісуса. Було б безглуздо стверджувати, що Отець — це Син, або що Святий Дух — це Син. Адже тоді виходить, що Син сам говорить із неба, Сам на Себе сходить і спочиває на Собі – і це не має жодного сенсу. При хрещенні Ісуса явно присутні три Особи Трійці.

Формула хрещення Від Матвія 28:19 є ключовою в християнському вченні про Трійцю: «Тож ідіть, і навчіть всі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа». У Старому Заповіті Бог поклав Своє Ім'я (Ягве) на Свій народ, і закликав їх нести Його Ім'я серед народів (Числа 6:27, Повторення Закону 28:10). У Новому Заповіті Бог поклав Ім'я Отця, Сина і Святого Духа на Свій народ, і посилає їх у світ із місією. Це показує, що Отець, Син і Дух — кожен є Богом, але кожен з них відмінний від інших. Вчення про Трійцю допомагає учням Христа зрозуміти, що означає бути охрещеним в Ім'я Трійці. Насправді, усе християнське богослов'я розвивається, відштовхуючись від цього центрального пункту.

► Діаграма на цій сторінці називається «Щит Трійці». Вона підсумовує деякі важливі істини, які ми вже вивчили. Намалюйте собі копію цієї діаграми — це допоможе вам краще її запам'ятати.

Слова мають значення: ключові терміни в історії церкви

Євангеліє відкриває, що в **одному** Богові існує щось **трійственне**. Проте Бог не є одночасно трьома і одним у тому самому значенні. Не існує трьох богів і одного Бога. Це було б протиріччям і запереченням чіткого біблійного вчення! Нам потрібні точні слова, щоб пояснити, у якому сенсі Бог є трьома особами, і у якому сенсі «...Господь один» (Повторення Закону 6:4).

Більшість християн у ранній церкві розмовляли грецькою або латиною, і протягом століть вони шукали точні слова, щоб говорити про Бога. Не дивно, що іноді буває важко підібрати мову, здатну передати все про Нього. Жодна людська мова не може досконало описати Бога. І все ж, немає нічого важливішого ніж те, у що ми віримо про Нього. Саме тому ми повинні ретельно добирати слова, щоб не сплутати і не ввести інших в оману.

Слова *ousia* (грецькою) і *substantia* (латинською) були визнані найкращими для того, щоб передати те, **що є єдиним у Богові** — те, що спільне для Отця, Сина і Святого Духа. Господь — одна *ousia* або *substantia*. Ці слова вказують на **сутність** (згадаймо приклад на початку цього уроку). Бог є одним невидимим духом, вічним, досконалим у Своїй силі, мудрості та доброті. В українській мові слово *сутність* використовується для позначення єдності Бога. Також вживаються терміни *природа* або *буття*. При цьому існує тільки одна божественна *сутність* або *природа*.

Слова *hypostasis* (грецькою) і *persona* (латинською) використовувалися для позначення того, що **є трійственным у Богові**. Отець, Син і Святий Дух — це три справжні й окремі *hypostases* або *personae*. Ці слова вказують на те, **хто** є хто. Отже, Святу Трійцю можна розглядати як відповідь на запитання: «Хто є Бог?». В українській мові слово *особи* (з латинської *persona*) використовується для позначення того, що є трійственным в Богові.

Навіть ці терміни мають свої слабкі сторони й обмеження, тому їх потрібно обережно тлумачити, щоб уникнути непорозумінь. У кожній мові богослови повинні ретельно зважувати, які слова вживати. Іноді відповідних слів у мові просто немає. Але знаходження загальноприйнятих і зрозумілих термінів є надзвичайно корисним. Наприклад, ці слова допомагають чітко пояснити, що означає — а чого не означає вислів з Івана 10:30. Коли Ісус сказав, «Я й Отець Ми одне!» Він мав на увазі: «Я й Отець одна природа або одна сутність», а не «Я й Отець — одна особа». Коли Іван писав: «...Слово було в Бога, і Бог було Слово» (Від Івана 1:1), він мав на увазі: «Син перебував з особою Бога Отця і водночас був єдиносущним (тієї ж сутності), що й Отець».

Чому нам важко зрозуміти

Хоча ці розрізнення є корисними, таємниця Трійці все одно залишається важкою для нашого розуміння. Частково це тому, що наші обмежені людські розуми не здатні повністю осягнути безмежного Бога. Але також і тому, що в усьому створеному світі

немає жодної іншої істоти, яка була б трьома особами в одній єдиній сутності. Зазвичай ми пізнаємо нове, порівнюючи його з тим, що нам уже знайоме. Та в цьому випадку немає нічого подібного: не існує жодної іншої істоти, яка була б в трьох особах.

Візьмімо для прикладу людину. У кожному людському тілі й душі існує лише одна особа — «Іван» або «Марія». Якби якась одна людина стверджувала, що вона є більше ніж однією особою, це не мало б сенсу, адже ми знаємо, що люди не існують таким чином. Однак Бог не є людиною! Він – абсолютно інший вид істоти, відмінний від будь-яких інших істот, яких ми можемо спостерігати у створеному світі. Бог відкрив нам, що в одному, божественному єстві, насправді існують три особи. Ми просто приймаємо це об'явлення вірою. Наш розум не здатен повністю зрозуміти Бога, але ми радіємо тому, що Він відкрив, і з надією чекаємо того часу, коли пізнаємо Його глибше та будемо насолоджуватись Його присутністю на небі.

Помилки, котрих слід уникати: Хибні вчення про Трійцю

Дехто намагається пояснити Трійцю, спираючись на власне розуміння або спостереження за створеним світом. Однак ті, хто вірить у Трійцю, поводяться з великою обережністю, щоб не: (1) розділяти одну природу Бога, (2) змішувати три особи в Бозі, або (3) вважати будь-яку з божественних осіб, меншою або нерівною іншій у сутності.

- 1. Не розділяти Божу природу.** Отець, Син і Святий Дух — не три частини, з яких складається Бог. Бог не має частин. Він не подібний до яйця з трьома складовими (шкаралупа, жовток і білок) і не подібний до квітки з трьома пелюстками. Такі порівняння відображають ересь, яка називається *partialism* (парціалізм).
- 2. Не змішувати особи.** Дехто стверджує, що Син — це лише Отець у «різній масці», або що Святий Дух — це просто Син, який з'являється в іншій формі. Однак, як ми вже бачили, Отець, Син і Святий Дух перебувають у взаєминах як окремі, відмінні Особи. Отець — не Син; Син — не Святий Дух. Бог не є як молекула води, що може існувати в трьох станах (лід, рідина, пара). Бог не як людина, яка одягає три різні капелюхи або маски. Бог не як чоловік, який виконує три різні ролі — батька, чоловіка та працівника. Такі порівняння відображають ересь, що зветься *modalism* (модалізм) яка заперечує існування Сина і Святого Духа як окремих Осіб. *Modalism* (модалізм) також називають *Sabellianism* (савеліанство) – за ім'ям лжеучителя III століття, *Sabellius* (Савелія).
- 3. Не вважати будь-яку з божественних Осіб меншою або нерівною іншій у сутності.** Інше згубне вчення полягає в тому, що Син нібито є нижчим за Отця. Дехто стверджує, що Син був першим і найбільшим творінням Отця. Вони можуть возвеличувати Ісуса і навіть називати Його «божественним», але при цьому не визнають Його рівним Отцю і не вчать, що Він існував вічно. Ця ересь зветься *Arianism* (аріанство) (за іменем лжеучителя IV століття *Arius* (Арія)). Прихильники цього вчення стверджують, що Син має лише подібну сутність до Отця, і що Він нижчий за Отця. Однак Писання навчає, що Син є «Єдиносущним з Отцем» (як

це проголошено в Нікейському символі віри). Син і Дух Святий рівні Отцю у силі, славі та вічності. Вони гідні поклоніння і здатні спасти нас Своєю всемогутньою силою.

► Чи доводилося вам зустрічати інші приклади або образи, якими намагаються пояснити Трійцю? Чому такі приклади можуть бути неточними, хибними або призводити до непорозумінь?

Сенс і призначення кожного імені

Щоб по-справжньому зрозуміти вчення про Трійцю, нам потрібно уважніше придивитися до трьох Осіб. Чому перша і друга Особи називаються «Отець» і «Син»? Чому третя Особа зветься «Дух Святий»? Ці імена не є випадковими й не позбавлені змісту. Вони відкривають нам щось істинне й вічне про Бога. Ще до створення світу Бог уже був Отцем, Сином і Святим Духом.

«Отець» і «Син»

Хоча Бог є нашим Отцем на небесах (Від Матвія 6:9), першу Особу Трійці називають «Отець» не з цієї причини. Першу Особу називають «Отцем» тому що Він є вічний Отець вічного Сина! Так само, другу Особу називають «Сином» бо Він є вічним Сином Отця. Імена *Отець* і *Син* вказують на їх вічні взаємини один з одним. І Отець, і Син мають у собі вічне, нескінченне життя, яке належить тільки Богові, — але це життя Синові дароване від Отця (Від Івана 5:26).

Оскільки і Отець, і Син є вічними, то Отець не «дав» життя Синові в певний момент часу. Отець не створив Сина. Отець вічно родить (породжує) Сина — у неосяжний спосіб, відомий тільки Богові. Це ключове вчення Нікейського символу віри: «Вірую в... єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого Єдинородного, від Отця родженого перше всіх віків, Світло від Світла, Бога істинного від Бога істинного, родженого не створеного....»

Це велика таємниця. Ми ледве можемо зрозуміти навіть людське народження! То наскільки ж менше ми здатні осягнути, що означає те, що Бог Отець вічно породжує Сина? Отці церкви часто вказували на послання До Євреїв 1:3, де сказано, що Син є «... сяєвом слави та образом істоти Його...». Світло завжди має своє сяйво.¹² Поки свічка горить, вона випромінює світло. Так само, як Отець є вічним Світлом, Він завжди випромінює Свого Сина. Отець ніколи не починав випромінювати Сина — і ніколи не перестане. Отець і Син існують у вічних взаєминах, які можна описати словами «випромінювати» і «бути випромінюваним». Ісус є «Бог *від* Бога [Отця], Світло *від* Світла [Отця]» (Нікейський символ віри).

¹² «Коли б хтось бачив світло без яскравості його сяйва, чи міг би він сказати про Сина: «Був час, коли Його не було», або «До Його народження Його не було?»

— Афанасій Великий, *Слово перше проти аріан*, 14.12.

«Дух»

Ім'я Дух також вказує на щось вічно істинне щодо третьої Особи Трійці. Вислів «Дух Божий» — це не те саме, що *дух Мойсея*, чи *душа Авраама*, де слова «дух» або «душа» означають духовну або нематеріальну частину людини. Бог є тільки Духом і не має частин. Тому вислів «Дух Божий» не означає «частину Бога». Натомість Він вказує на те, що Дух походить від Отця, так само як і Син походить від Отця. Біблійне слово, яке перекладається як «Дух», також може означати «подих». Як людина видихає свій подих, так і Дух «походить» від Отця (Від Івана 15:26). Багато християн також вірять, що Дух вічно походить і від Сина.¹³

Оскільки Дух є вічним, Його існування не починається в певний момент часу. Дух не створений Отцем. Отець вічно «видихає» Духа. Ми не знаємо, що саме означає те, що Дух «походить» від Отця, але знаємо, що це не те саме, що бути «Однородженим». Інакше в Отця було б два Сини!

Висновок ключових ідей

Основні істини, які мають знати всі віруючі, викладені в Афанасіївському символі віри:

1. Отець не походить ні від кого. Він не створений і не народжений.
2. Син походить лише від Отця. Він не створений і вічно Однороджений з Отцем.
3. Дух Святий походить від Отця [і від Сина]. Він не створений і не народжений, але вічно походить.
4. Отже, є один Отець, а не три Отці; Є один Син, а не три Сини; Є один Дух Святий, а не три.

Сила пояснювати істину

Це вчення допомагає зрозуміти, чому ми зазвичай говоримо: Отець, Син і Дух (у такому порядку), а не Дух, Син і Отець або в будь-якому іншому порядку. Три Особи рівні у силі та владі, адже Вони – єдиний Бог. Проте Отець є вічним джерелом Сина, а Отець [і Син] — вічним джерелом Духа. Саме тому природно звертатися до них у порядку: Отець, Син і Дух.

Це вчення також пояснює, чому Біблія вживає вирази: «Син **Божий**» і «Дух **Божий**» а не «Бог Син» або «Бог Дух Святий». Оскільки і Син, і Дух є Богом, ми можемо називати їх і так. Проте доречно звертатися до Сина і Духа у відношенні до Отця. Вираз «Бог

¹³ У VI столітті Західна церква додала фразу «і Сина» (*filioque* (філіокве) латинською) до Нікейського символу віри: «Дух Святий... походить від Отця [і Сина].» Серед поширених аргументів на користь *filioque* (філіокве) наводять те, що «Дух Божий» також названо «Христовим Духом» в посланні до Римлян 8:9, а те, що Син посилав Духа (Івана 15:26) і дихав на учнів (Івана 20:22) у часі відображає Його вічний зв'язок з Духом, так само, як факт, що Отець посилав Сина відображає Його вічний зв'язок з Сином.

Син» підкреслює божественність Ісуса; вираз «Син Божий» вказує на те, що Ісус є «Бог від Бога» (як сказано в Нікейському символі віри).

І нарешті, це вчення допомагає нам глибше зрозуміти Євангеліє. Будь хто з Осіб Трійці міг би стати людиною, щоб спасти нас. Проте доречно, що саме Син, який предвічно народжений від Отця, був посланий Отцем. Доречно, що Син, який предвічно народжений від Отця без матері, у часі народився від матері без батька. Доречно, що Дух, який вічно походить від Отця [і Сина], був посланий Отцем і Сином, щоб дарувати нам життя. Євангеліє відображає те, що є вічно істинним про Бога!

Спільність у любові Трійці

Заглиблюючись у вчення про Трійцю, ми дедалі повніше пізнаємо ким є Бог, і відкриваємо для себе сенс Його дій. На завершення зупинімося на трьох ключових моментах.

- 1. Трійця відкриває справжній зміст слів: «Бог є любов».** Уявімо людину, яка багато років жила на самоті в хатині посеред пустелі, ні з ким не спілкувалася. А потім, через двадцять років, вона виходить і каже: «Я — любляча людина». Чи повірили б ви цим словам? Найімовірніше – ні! Адже любов неможлива в ізоляції. Той, хто любить, живе у стосунках. Біблія проголошує: «...Бог є любов!» (1 Івана 4:8). Та якщо Бог – лише одна Особа, тоді кого Він любив до створення світу? Але, якщо Бог є Трійцею Осіб, тоді ці слова набувають глибокого і справжнього сенсу. Сам Ісус у молитві до Отця говорить: «...Ти полюбив Мене перше закладин світу» (Від Івана 17:24). Якби ви могли повернутися у вічність до початку Буття 1:1, то побачили б не порожнечу, а любов: Отця, Який любить Сина і Духа; Сина, Який любить Отця і Духа; і Духа, Який любить Отця і Сина. Яка ж це прекрасна картина! В самій сутності єдиного Бога існує жива спільність люблячих Осіб! Бог є любов!
- 2. Трійця допомагає нам зрозуміти, чому Бог створив світ і чому Він його викупив.** Бог не створив світ через самотність і не тому, що Йому бракувало когось, кого можна було б любити. У Бога немає нестачі. Природа любові – ділитися собою й дарувати життя. Саме з чистої любові й доброти Бог створив світ і людину, щоб поділитися з нами Своєю любов'ю. Адам і Єва ходили з Богом у прохолоді дня в Едемському саду (Буття 3:8). Людина, була створена для того, щоб пізнавати, любити й насолоджуватися спілкуванням з Отцем, Сином і Святим Духом. Ми були створені для Трійці! Коли ж людина обрала непослух і згрішила, Бог не відвернувся від нас. Отець послав Сина і Духа, щоб спасти нас і повернути нам первісну мету нашого існування. Мета спасіння — повернути нас додому, до Трійці!
- 3. Трійця пояснює мету церкви та її остаточну долю.** Бог створив людину на Свій образ і подобу (Буття 1:26), і одразу ж промовив, що не добре людині бути самотньою (Буття 2:18). Ми відображаємо любов Трійці тоді, коли живемо у

любовних і жертвних стосунках один з одним. Деякі люди пишаються своєю самотністю і кажуть: «Мені ніхто не потрібен!» Але часто — це сумний наслідок гріхопадіння. Можливо, їх колись глибоко поранили, і тепер вони зводять навколо себе мури, намагаючись захиститися. Та Бог не задумував людину для ізоляції. Оскільки Бог є Трійцею – спільнотою любові, — ми покликані ризикувати любов'ю, входячи в живі і справжні стосунки з іншими. Саме в церкві Бог об'єднує людство, розділене гріхом. В Євангелії Від Івана 17:22 Ісус молиться, щоб церква стала єдиною, подібно до того, як Він і Отець — єдині. Звісно, члени церкви не стають однією людиною. Але коли ми живемо в єдності та гармонії, ми відображаємо досконалу єдність Трійці. І врешті — на небі церква житиме в повноті й досконалості спілкування з Отцем, Сином і Святим Духом. Який це буде чудовий і радісний день!

Висновок

Завершіть цей урок прославленням і поклонінням. Християнське поклоніння є тринітарним від початку й до кінця, адже вся наша хвала і честь звернена до Трійці!

► Промовте разом цю молитву хвали. Ця давня молитва прославлення Трійці й сьогодні звучить у щоденних молитвах багатьох вірян та в кожному богослужінні.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, як було на початку, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

► Промовте разом 2 Коринтян 13:13. Це апостольське благословення також широко використовується послідовниками Христа в особистій молитві та під час богослужінь у церкві.

Благодать Господа Ісуса Христа, любов Бога і спільність Святого Духа — з усіма вами. [Амінь].

► Прочитайте разом щонайменше двічі твердження віри.

Твердження віри

В єдиному істинному і живому Бозі є три Особи які слід розрізняти: Отець, Син і Святий Дух. Вони є однієї сутності, сили та вічності, які неможливо розділити. Син вічно народжується від Отця, а Дух вічно походить від Отця [і Сина].

Афанасієвський символ віри

Примітка для вчителя: немає потреби зачитувати цей текст під час заняття.

Афанасієвський символ віри названий на честь Афанасія Александрійського, який у IV столітті відстоював християнську віру, коли вона зазнала нападів від хибного вчителя Арія. Символ починається з попередження для тих, хто не «зберігає» віри – тобто для

тих, хто прийняв істинну віру, але потім свідомо відкинув її. У багатьох християнських церквах Афанасієвський символ віри читають під час публічного богослужіння на Свято Трійці, у неділю після П'ятдесятниці.

Кожен, хто бажає спастися, повинен над усе дотримуватися правдивої, загальної християнської віри.

Той, хто не зберігає її в цілості та чистоті, безсумнівно є приречений на вічні муки.

Правдива ж християнська віра є така: Ми поклоняємось єдиному Богові в трьох особах та трьом особам у єдиному Божестві, ми не змішуємо іпостасі та не поділяємо на частини Божественну сутність.

Бо одна іпостась Отця. Інша — Сина, ще інша — Духа Святого, але Отець, і Син, і Святий Дух є одне Божество: слава Його одна, велич Його одна та вічна.

Який Отець, такий і Син, такий і Дух Святий:

нестворений Отець, нестворений Син, нестворений Дух Святий.

Неосяжний Отець, неосяжний Син, неосяжний Дух Святий.

Вічний Отець, вічний Син, вічний Дух Святий.

Але немає трьох вічних, а тільки один вічний.

Так само й немає трьох нестворених, трьох неосяжних, але є тільки один нестворений та один неосяжний.

Так само всемогутній Отець, всемогутній Син, всемогутній Дух Святий.

Однак не існує трьох всемогутніх, але тільки один всемогутній.

Так само Отець є Бог, Син є Бог, Дух Святий є Бог.

Однак не існує трьох Богів, а один Бог.

Так само Отець є Господь, Син є Господь, Дух Святий є Господь.

Однак не існує трьох Господів, а один Господь.

Бо так само, як християнська правда вимагає від нас визнавати кожну іпостась окремо за Бога та Господа, так само і вселенська християнська віра забороняє нам говорити про трьох Богів або Господів.

Ніхто Отця не створив, ніхто Його не зробив з нічого, ніхто Його не народив.

Син тільки від Отця, незроблений, не створений, але народжений.

Дух Святий від Отця та Сина не зроблений, не створений, і не народжений, але ісходить.

Отже, є один Отець, а не три Отці, один Син, а не три Сини, один Дух Святий, а не три Духи Святих.

І серед цих трьох осіб ніхто не є першим чи останнім, ніхто не є більшим чи меншим від іншого, а всі три іпостасі між собою однаково вічні та рівні: отже, слід поклонятися як цим трьом в одному Божестві, так і Богові в цих трьох особах.

Отже тому, хто бажає спасіння належить так думати про три особи в Богові.

Але для вічного спасіння ще належить твердо вірити у втілення Господа нашого Ісуса Христа.

Таким чином, правдива віра полягає в тому, що ми віруємо та сповідуємо те, що Господь наш Ісус Христос, Син Божий є Бог, і є людина.

Він Бог, перед усіма віками від єства Отця народжений, людина народжена від єства матері, досконалий Бог і досконала людина, яка має наділену розумом душу та людське тіло, що існують разом;

з боку Бога — Він рівний з Отцем, з боку людини — Він менший від Отця.

Хоча Він є Богом, і людиною, немає, однак, двох Христів, а є один.

Він є один не через те, що Боже перетворилося в людське, а через те, що Бог став людиною.

Він цілком один: однак не через те, що обидва єства змішалися, а через те, що вони складають одну особу.

Бо так само, як і душа, яка наділена розумом, і тіло складають одну людину, так і Бог, і людина є один Христос, Який страждав заради нашого спасіння, зійшов до пекла, воскрес із мертвих третього дня, вознісся на небеса і сидить праворуч Бога Отця, Бога всемогутнього, звідки Він прийде судити живих і мертвих,

Після того, як Він прийде, усі люди мають тілесно постати з мертвих, щоб дати звіт у вчинках своїх: ті, хто робив добре, увійдуть до життя вічного, а ті, хто чинив зло — у вогонь вічний.

Це є правдивою, вселенською християнською вірою. Хто чесно і твердо не вірує в це, той спастися не може.

Урок 3. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Від Івана 17:1–5
- До Ефесян 1:3–14
- До Ефесян 1:15–23
- До Колоссян 1:9–19
- До Євреїв 1

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 3. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

(4) Уважно прочитайте Афанасієвський символ віри, наведений вище.

Урок 3. Тест

- (1) Яка найкраща відповідь на питання: «Хто є Бог?»
- (2) Як вчення про Трійцю поглиблює наше молитовне життя?
- (3) Через які дві головні новозавітні події Бог відкрив нам Себе, як Трійцю? Яка Особа Трійці була явлена в кожній події?
- (4) Чи схожий Бог на яйце? Чому?
- (5) Чи схожий Бог на людину, яка вдягає три маски? Чому?
- (6) Чому перша і друга Особи Трійці названі «Отець» і «Син»?
- (7) Для якої цілі було створено людину?

Урок 4

Людство

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Джерело нашої впевненості в тому, що образ Божий в людині — це не фізична подoba.
- Вісім характеристик Божого образу в людині.
- Люди створені для взаємин з Богом.
- Сенс наявності у людей свободи волі.
- Вічна цінність людини набагато глибша за її практичну значимість в земному житті.
- Твердження віри про людство.

(2) Одна з практичних цілей цього уроку — сформувати у студентів розуміння, що людина не може жити повноцінним життям без взаємин з Богом.

Людство: створене на образ Божий

► Прочитайте Псалом 8. Що з цього уривка ми дізнаємося про людину?

► Що спільного у всіх людей в цьому світі?

Подумаймо про те, що нам дає наша індивідуальність. Що насправді означає бути людиною?

► Прочитайте Буття 1:26-27.

В нашій природі закладена подібність до Бога (ми були створені на Його образ). Ми не Всевишній, і наділені рисами, які відрізняють нас від тваринного світу, роблячи унікальними. В Псалмі 8:6 автор радіє, що ми були створені «мало меншим від Бога, і славою й величчю Ти коронуєш його!»

Бог дав людині особливу відповідальність — управляти землею і творіннями, що живуть на ній (Псалом 8:7); це потрібно робити відповідально та з обережністю, щоб уникнути втрати існуючих видів; слід мудро використовувати ресурси і залишити землю в придатному стані наступним поколінням. Цей погляд набагато корисніший для нашої самооцінки, ніж теорія еволюції! Еволюція не надає особливої цінності людському життю: немає мети, немає сенсу, немає нічого особливого в тому, щоб бути людиною.

Згідно з деякими древніми міфами, люди були створені випадково, без мети і без любові будь-якого творця.

Однак Писання вчить нас, що ми — особливе творіння «за образом Божим». Як би ви це пояснили?

Образ Бога в людині не означає фізичної подоби.

► Звідки ми знаємо, що образ Бога в людині не означає фізичної подоби?

(1) Бог є дух (Від Івана 4:24); Соломон усвідомлював, що небо і земля не можуть вмістити Його (1 Царів 8:27). Всевишній міг явити Себе в будь-якій подобі, яку б Він обрав, але немає жодного образу, відповідного тому, як виглядає Бог; це одна з причин, чому ми не повинні створювати Його зображень для поклоніння.

(2) Зображення Бога в образі людини — ідоловірство (прочитайте До Римлян 1:23).

(3) Бог дав людині фізичне тіло для життя на землі: ноги, щоб ходити, руки, щоб пересувати речі, зір та слух, щоб мати можливість сприймати навколишній світ. Всевишній створив нас, забезпечивши всім необхідним для життя, проте Господь перебуває у всьому Всесвіті і може творити і змінювати будь-що за допомогою Свого слова; Він не обмежений, як ми. Немає причин думати, що у Бога є людська фізична форма.

Елементи Божого образу, дані людству

► Які характеристики людини відображають образ Бога?

Творчі здібності.

Ми наділені творчими здібностями, джерело котрих — Божий образ всередині нас. Всевишній вклав в нас таку здатність! Іноді тварин дресирують, щоб вони проявили ознаки того, що люди називають творчістю, але це значно відрізняється від того, що робить людина, реалізуючи ідею. Знайдені в печерах зображення не розкажуть нам багато про людей, які їх там залишили, проте ніхто не сумнівається, що це зробили саме вони, а не тварини.

Творчість також знаходить свій вияв і в музиці, яка має чудову здатність виражати наші думки і почуття; вона також бере початок від образу Божого всередині нас.

Здатність мислити.

Здатність мислити — ще одна «богоподібна» особливість. Звичайно, у тварин теж є мозок, але їхня «мозкова діяльність» не піднімається вище рівня базових інстинктів та інтуїції. Тільки людина спроможна аналізувати, оцінювати, виправляти, відображати і потім переконливо передавати інформацію.

Ми не тільки можемо розмірковувати, але і думати про мислення; можемо аналізувати розумову діяльність, а також наділені здатністю не просто логічно мислити, а й *розмірковувати про логіку*.

Здатність до спілкування.

Люди наділені здатністю до спілкування. Це стає можливим за допомогою використання мовлення: ми вкладаємо ідеї в звуки або в символи наших думок, щоб інші люди могли нас зрозуміти. Тварини, наприклад, собаки або птахи, можуть «спілкуватися» звуками, але нічого хоч скільки-небудь близького до складності людської мови у них не виявлено. Тварини можуть загрожувати іншим, мітити свою територію, ділитися їжею, але вони не ведуть розмов про сенс життя.

Можливості спілкування залежать від здатності мислити. Тварини не можуть вимовляти слова, але, якби і могли б, то сказати б їм, напевно, було нічого.

Соціальна природа.

Ми створені для взаємодії один з одним; в нас вкладена потреба бути відданими іншим людям і залежати від них. Ми починаємо життя, повністю залежачи від інших, і багато років спливає, поки ми стаємо дорослими. Це відбувається тому, що взаємини важливі для Бога.

Всевишній влаштував життя так, щоб людям доводилося працювати один з одним і підтримувати стосунки для задоволення своїх щоденних потреб. Навіть якби людина могла добувати їжу без будь-чиєї допомоги, у неї є важливі потреби, які можуть задовольнятися тільки у взаєминах з іншими людьми. Соціальна природа людини — відображення Божого образу. Бог триєдиний, і по Своїй сутності перебуває у вічних взаєминах.

У відносинах між людьми виникає багато проблем, тому дехто думає, що потрібно бути більш самодостатнім: жити, не залежачи ні від кого. Жити одному — це не вихід, і не таке життя Бог задумав для нас; замість цього Він забезпечив нас принципами, котрими ми повинні керуватися у взаєминах. Проблеми приходять, коли ми ухиляємося від Божого задуму.

Наявність внутрішнього поняття моралі.

В нас вкладені морально-етичні поняття, які стали частиною нашої природи. Щось зсередини підказує, які вчинки правильні, а які ні (прочитайте До Римлян 1:20, 2:15). Ми знаємо, коли йти за своїми бажаннями виправдано, а коли цього робити не потрібно. Адам і Єва були створені святими і мали абсолютно повну можливість йти за Божою волею.

Оскільки людство впало в гріх і базове сприйняття моралі пошкоджене, воно існує в спотвореному вигляді, але все одно у кожного з нас є здатність розуміти, що правильно, а що ні.

Через наявність внутрішнього поняття моралі ми розуміємо потребу в тому, щоб поводитись чесно, а також відчуваємо провину, якщо помиляємось. Ми не схожі на тварин, які йдуть за своїми інстинктами у відсутності почуття провини.

Свобода волі (здатність обирати).

Свобода волі або здатність обирати — це теж характеристика людини. Вибір у тварин відбувається на рівні моментального імпульсу та інстинкту. Тварини не ухвалюють зважених рішень, розглядаючи можливі етичні та практичні наслідки своїх дій; люди ж здатні робити осмислений вибір, що змінює життя (прочитайте Ісуса Навина 24:15).

► Чому свобода волі людини є важливим аспектом?

Зважаючи на реальність вибору, ми підзвітні Богу: Він судитиме гріх і винагороджуватиме праведність (Об'явлення 20:12-13).

Через те, що ми народжені з гріховною природою і наділені свободою волі, яка є неприродна для нас ми не здатні жити так, щоб шанувати Бога. За своєю суттю люди — «раби гріха» (прочитайте До Римлян 6:16-17, До Ефесян 2:1-3); вони не спроможні поводитись правильно, але Божа благодать поширюється на кожного, щоб викликати бажання і з'явилась здатність прийняти Євангеліє, тому людина може зробити вибір покаятися, відповівши на поклик Бога (прочитайте Марка 1:15).

Безсмертя.

Безсмертя — це невід'ємна частина Божого образу. Були часи, коли нас не було, але кожна людина житиме вічно з моменту свого зачаття. Ми не тільки фізичні істоти, але також і вічні духи, і навіть наші тіла воскреснуть і будуть нетлінними (прочитайте 1 до Коринтян 15:16-22, 52-54). Бог створив кожного з нас для вічного життя. З погляду безсмертя земні рішення вкрай важливі для вічності, тому що ми повік перебуватимемо або на небесах, або в пеклі.

Здатність любити.

Здатність любити — це важливий елемент Божого образу; серед тварин взаємини обмежені і контрольовані, в основному, інстинктами.

Люди в наші дні
намагаються зберігати
людську гідність, але не
знають як, бо втратили
істину, що людина створена
на образ Божий...

Доводиться спостерігати, як
у нашій культурі втілюється
у життя той факт, що якщо
довго говорити людям, що
вони роботи, то незабаром
це проявиться в їхніх діях.

Френсіс А. Шеффер

Для реалізації здатності любити важливі й інші якості людей. Любов не значила б багато, якби у нас не було можливості спілкуватися і обирати бути відданими тим, кого ми любимо, а також відповідати на любов, яку отримуємо.

Любов між людьми виражається в радості від взаємин, від даних і реалізованих обіцянок, від жертвних дарів та служіння, від прощення. Все це також є виявами Божої любові.

Здатність поклонятися.

Дуже важлива характеристика — це здатність поклонятися. Згадайте ваші улюблені гімни чи пісні поклоніння. Ми співаємо: «Наш Бог — всемогутній Бог», «Хвала Тобі», — це гімни глибокого поклоніння, які не старіють. Псалмоспівець вигукував: «Благослови, душе моя, Господа, і все нутро моє святе Ймення Його!» (Псалом 102:1). Ці висловлювання стають можливими тільки тому, що образ Божий в нас, і відбувається впізнавання великого Бога і відповідь Отцю, на Чий образ ми створені.

Призначення образу Бога в людині

Корисно зупинитися і подумати, чому Бог створив нас на Свій образ. Чому ми так відрізняємося від решти творіння? Ми були створені для взаємин зі Всевишнім, і в нас вкладена здатність поклонятися Йому.

Біблія говорить нам, що все творіння славить Всевишнього. Ми бачимо Божу велич в тому, що Він створив, але все творіння прославляє Господа, не розуміючи цього і не усвідомлюючи, яким є Бог, тому що вони не наділені схожою з Ним природою.

Ми можемо захоплюватися безкінечною творчістю Бога, тому що здатні творчо мислити; поклонятися Його святості і праведності, тому що самі відрізняємо правильне від неправильного; благоговіти перед Його вічною любов'ю, тому що в нас вкладена здатність любити.

Що краще ми знаємо Бога не тільки розумом, але й через взаємини, то більше любимо і поклоняємося Йому. У взаєминах зі Всевишнім ми отримуємо радість і наповнення, тому що Він створив нас саме для цього.

Додаткові важливі думки

(1) Кожна людина є носієм Божого образу (Буття 1:27). Є люди, котрі не можуть мислити, виражати себе творчо або проявляти свободу волі через розумові обмеження: образ Божий є в них, але він, можливо, не буде реалізований в їхньому земному житті.

(2) Кожна людина наділена вічною і безкінечною цінністю. Іноді ми помічаємо практичні якості людини: розум, освіту, таланти або силу, але кожен має цінність, що набагато перевищує практичну значимість, тому що ми були створені на образ Божий. Саме тому всі люди заслуговують на повагу, навіть якщо у них відсутнє те, що надає їм практичної цінності. Це стосується, наприклад, і злочинців. Саме образ Божий —

причина цінності кожної дитини для Бога, і аборт — це страшний гріх (Буття 9:6, Псалом 138:13-14, Ісаї 44:24).

(3) Ангели також є унікальними творіннями. Вони наділені високорозвиненим інтелектом, можливістю мислити і здатністю до поклоніння, тому у них є деякі аспекти образу Божого; також вони названі «синами Божими» в Писанні (Йова 1:6). Ми зараз поступаємося силою Ангелам (Псалом 8:6), але вони служать нам (До Євреїв 1:14). У вічності ми обійматимемо більш високе положення, ніж Ангели (прочитайте 1 до Коринтян 6:3), та правитимемо з Христом; зважаючи на це, можна зробити висновок, що людина більше подібна до образу Бога, ніж Ангели.

(4) Світ відрізняється від свого первісного стану. Уявіть красиву картину, написану обдарованим художником, а потім побачте в уяві, що її кинули на підлогу і походили по ній в брудному взутті. Якщо ви піднімете і придивитесь до неї, то все ще побачите талант, завдяки котрому вона була створена, але вона вже не буде такою, якою її задумав художник. Творіння перебуває у подібній ситуації: зараз воно виглядає не так, як планував Бог, але славу Творця все ще можна розгледіти.

(5) Гріх спотворив богоподібні риси в людях. Наприклад, творчі здібності можуть проявитися і в житті нечестивої людини, перетворившись на інструмент сатани, хоча, по суті, це дар від Бога. Завдяки втручання благодаті гріх не повністю знищив Божий образ в нас, і по благодаті він може бути поновлений, розвинений і використаний для слави Творця! (прочитайте До Колосян 3:10; До Ефесян 4:22-24; 2 до Коринтян 3:18).

(6) Образ Божий в нас — це найважливіше, чим ми наділені. Особливості Божого образу дають нам можливість відгукнутись на Євангеліє; вкладене від початку поняття моралі дозволяє благодаті будити совість і викривати гріхи. Через свободу волі, відновлену по благодаті, відбувається робота всередині нас, і з'являється можливість обирати, «кому ми служимо». Нашими творчими здібностями ми можемо принести славу і честь Богу; розумовими — віднаходити приховані істини, пізнавати Бога і Його шляхи. Пошук розуміння Бога перетворюється в поклоніння у міру того, як ми зростаємо в усвідомленні абсолютної величі Творця, Який так милостиво «увінчав нас славою і честю!»

Помилки, котрих слід уникати

Іноді люди думають, що взаємини з Богом значимі тільки для життя після смерті, і якщо людина живе правильним життям на землі, то не має значення, віруюча вона чи ні, однак, якщо ми розуміємо, що людство було створене для спілкування із Всевишнім, стає ясно, що наше життя, по суті, марне, якщо ми не знаємо Бога. Нам потрібен Дух Божий всередині нас, щоб направляти, реалізовувати наш потенціал та надавати всьому, що ми робимо, вічну перспективу.

► Щонайменше двічі прочитайте разом твердження віри.

Твердження віри

Люди створені за образом Бога з метою любити Всевишнього і поклонятися Йому. Господь наділив нас здатністю мислити, спілкуватися і любити. Людина наділена морально-етичними поняттями, особистою волею і безсмертним духом. Божа благодать дає людям можливість здійснювати вільний вибір. Кожна людина на землі має вічну цінність.

Урок 4. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Буття 3:1-6;
- Ісуса Навина 24:14-18;
- До Римлян 6:12-23;
- До Римлян 8:22-26;
- До Ефесян 2:1-9;
- 1 до Солунян 5:23;
- Якова 1:12-15.

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 4. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 4. Тест

(1) Згідно з Буття 1:26-27, чим люди відрізняються від решти творіння?

(2) Назвіть три твердження, котрі свідчать про те, що образ Бога в людині — це не фізична подoba.

(3) Назвіть сім елементів Божого образу в людині.

(4) Назвіть дві причини, чому Бог створив нас на Свій образ.

(5) Яку можливість людині дає наявність у неї внутрішнього поняття моралі?

(6) Наскільки важливим аспектом для людини є здатність робити реальний вибір?

Урок 5

Гріх

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Походження гріха.
- Біблійні терміни для визначення гріха.
- Визначення та опис успадкованої зіпсованості.
- Біблійне розуміння добровільного гріха.
- Твердження віри стосовно гріха.

(2) Одна з практичних цілей цього уроку — за допомогою чіткого визначення свідомого гріха сформулювати у студентів більш глибоке розуміння покаяння.

Вступ

- Прочитайте Буття 3 разом. Що цей уривок говорить нам про гріх?
- Чому ми потребуємо розуміння того, що таке гріх?

Ми повинні знати, що таке гріх:

- 1. Щоб розуміти стан, в якому знаходиться світ.** Біблія роз'яснює нам, що причина людських страждань — гріх; ним смерть увійшла в світ; через прокляття гріха прийшли хвороби, старіння і біль (прочитайте До Римлян 5:12). Гріховні вчинки, такі як брехня, крадіжки, вбивства, перелюб, пияцтво і утиски, породжують страждання; вони беруть витoki з гріхів, які наповнюють серце людини — ненависть, хіть, заздрість, пихатість та егоїзм.
- 2. Щоб усвідомити, що таке благодать і спасіння.** Бог дає благодать, щоб врятувати нас від гріха (Від Матвія 1:21; До Римлян 5:20-21).
- 3. Щоб розуміти, що таке святість.** Гріховність — протилежність святості і посвяти Богові. Щоб бути святим, як того очікує Бог, людина повинна бути відділеною від гріха (1 Петра 1:15-16).

Першоджерело гріха

Все, що створив Бог, досконале; в ньому не було дефектів. Коли Всевишній закінчив процес творіння, Він побачив, що «добре воно» (Буття 1:31), тому ми знаємо, що гріх — це не провина Бога. Адам і Єва перебували у взаєминах із Всевишнім; вони хотіли догоджати Йому і мали здатність здійснювати правильні вчинки.

Сатана прийшов, щоб спокусити Єву і схилити її до непослуху Богові, тому ми знаємо, що гріх вже існував у Всесвіті: диявол вже згрішив, але гріх ще не увійшов в людей і в ту частину творіння, яка була під їхньою владою.

Адам і Єва були наділені свободою волі. Гріх став можливим, тому що у людей було право вибору; вони порушили Божий закон, тому гріх увійшов у світ.

Перший гріховний вчинок відділив людство від Бога, а також спотворив людську природу (прочитайте Псалом 50:7): всі діти, які прийшли в світ після цієї події, народжені із зіпсованою природою та схильністю до гріха (прочитайте До Римлян 5:12, 14, 18-19).

Гріх приніс прокляття в усе творіння (Буття 3:16-19); життя змінилося: біль, старіння і смерть прийшли у світ (прочитайте 1 до Коринтян 15:22). Труд і виживання стали важкими; людські взаємини супроводжувалися конфліктами. У міру того, як множилися люди на землі, множився і гріх, і його стало набагато більше, ніж могли б собі уявити Адам і Єва.

Єврейські та грецькі слова на позначення гріха

В більшості мов є різні синоніми для визначення гріха. В івриті та грецькій мові — мовах оригіналу Святого Письма — також вжито багато різних слів, що описують або визначають гріх (нижче наведені пояснення). Сукупність цих слів дає повне уявлення про гріх.

- **Гріх як відкидання влади - це бунт і непослух** (Псалом 50:3). Яків використовував це єврейське слово, коли вимагав від Лавана розповісти йому про злочин, який той скоїв проти нього (Буття 31:36). Воно також описує дії моавського царя проти царя Єгорама (2 Царів 3:7).
- **Гріх як спотворення чогось** - те, що перековертене (Псалом 50:4а). Сатана не може нічого створити, тому будь-який гріх - це спотворення доброго, створеного Богом.
- **Гріх як невлучання в ціль або недосягнення мети.** Саме таке значення має єврейське слово «грїх» у Псалмі 50:46. Те саме слово використовується в непрямому значенні в Книзі Суддів 20:16, де описується 700 воїнів-лівїтів, котрі могли кинути камінь «на волос» і не промахнутися. Гріх — це невлучання в ціль Божої істини, святості чи праведності.
- Грецьке слово в Новому Заповіті має схоже значення. Його можна використовувати для позначення гріхів усього світу (Від Матвія 1:21), нечестя конкретної людини, наприклад, жінки, котра омила ноги Ісуса (Від Луки 7:48-50)

Гріх і Боже дитя
несумісні. Трапляється,
що вони перетинаються,
[але] не можуть жити в
гармонії.
Джон Скотт

чи особистого гріха, наприклад, вбивства Степана (Дії 7:60). Гріх — ухилення чи відступ від Божої волі.

- **Гріх як щось недобре, протилежне добру** (Псалом 50:6). Таке саме слово використовується для опису семи худих корів у сні фараона (Буття 41:19) та ковшу фіг, котрі не можна було вживати в їжу (Єремії 24:2).
- **Гріх як нездатність або небажання чути, що призводить до активного непослуху** (До Римлян 5:19). Приклад знаходимо в Діях Апостолів 7:57, де ті, хто кидав каміння у Степана, затулили вуха. Найкраще узагальнення цього грецького слова — непослух.
- **Гріх як порушення певного закону — вчинення протилежного тому, чого вимагає Бог** (1 Івана 3:4). Грецьке слово складається з двох слів, які означають "без закону" або "беззаконня".
- **Гріх як свідоме ухилення чи вихід за межі того, що вимагається Богом** (Вихід 32:7-8). У цьому уривку йдеться про те, що люди почали відвертатися від Бога, коли Мойсей був на горі Сінай.
- **Ненавмисні гріхи** (Левит 4:2). Цей вид гріха згадується як у Старому, так і в Новому Заповітах. Грецьке слово, використане у посланні До Євреїв 9:7, походить від дієслова, що означає «бути невігласом» або «не розуміти», а отже, означає «грішити через незнання». Цей вірш описує спокутну жертву, яку приніс Первосвященик за ненавмисні гріхи народу (Від Матвія 1:21).

З вищезазначеного ми бачимо, що гріх — це багатоаспектна проблема. Деякі терміни описують його у найзагальнішому сенсі; інші вказують на ті гріхи, що є наслідком нездатності почути Боже Слово або жити відповідно до стандартів Писання; навмисні та ненавмисні гріхи; гріхи невігластва чи навіть випадкові гріхи, але незважаючи ні на що, обнадійливою думкою є те, що Ісус помер на хресті, щоб врятувати людей від їхнього нечестя (Від Матвія 1:21).

Свідомий гріх

► Що таке свідомий гріх?

Навмисний гріх — це свідоме порушення відомої нам волі Бога (прочитайте 1 Івана 3:4; Якова 4:17), коли людина обирає нечестя чи продовжує перебувати в тому, що, за її розумінням, є неправильним, або не робить те, що є правильним. Це свідомий вибір.

В 1 Івана 3:5-6 апостол пише:

«І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його».

Гріх, про який згадується вище, — це постійна практика свідомого гріха. Розширений переклад цього вірша виглядатиме так: «Кожен, хто **постійно перебуває** в Ісусі, не живе у **постійному гріху** чи **за звичкою**, а той, хто **постійно** або **за звичкою** грішить, не бачив Його і не пізнав Його».

Якщо розуміти поняття гріх в загальному сенсі (включно з гріхами через незнання і навмисними гріхами), тоді це твердження втрачає сенс. Християни все ще стикаються з ненавмисними падіннями, однак, якщо розуміти гріх (в цьому уривку) як навмисне відкидання Божого закону, то це місце Писання стає цілком слушним.

Успадкована зіпсованість

► Як би ви описали гріховну природу, з якою народжується людина?

Успадкована зіпсованість — це пошкодження моральної природи людини, яка схиляє її до гріха з народження. Іноді її називають «перворідним гріхом»; це гріховність нашої сутності, з якою ми народжуємося через непослух Адама і Єви.

Нечестиві люди схильні до гріха від народження (прочитайте Псалом 57:4). Гріхопадіння спотворило людську природу, і вже на самому початку життя людина починає грішити, як тільки стикається з необхідністю обирати; схильність до гріха — це не те, чому вона вчиться в своєму оточенні.

Давид сказав, що він був зачатий у беззаконні і народжений в гріху (прочитайте Псалом 50:7). Він не мав на увазі, що його матір згрішила; в цьому уривку йдеться про те, що навіть коли немовля формується в утробі, його природа вже зіпсована гріхом.

Через гріховну природу образ Божий в людині викривлений: вона народжується свавільною та егоцентричною, а також схильною до гріха (До Римлян 3:10-12). Ми не вільні у виборі правильних вчинків, допоки Бог не дасть нам на це бажання і силу (прочитайте До Римлян 6:16-17).

Успадкована зіпсованість штовхає не тільки до внутрішніх гріхів, таких як гордість, заздрість, ненависть і непростення, а й підштовхує до гріховних вчинків.

Люди схильні до природного опору Божому авторитету і гніву на Його закон: грішники будуть засуджені не тільки за гріховні вчинки, але й також за бунт проти Бога (прочитайте Юди 1:15).

Людина з гріховною природою дуже егоїстична. Вона хоче утверджувати свою волю, а не підкорятися авторитету Бога та інших, а також задовольняти свої бажання, а не догоджати Всевишньому. Вона дуже самовпевнена і не бажає залежати від Бога; власний успіх важливіший для неї, ніж Божа слава.

Люди іноді помиляються в розрізненні добра і зла, тому що їхній розум затемнений (прочитайте До Ефесян 4:17-18). За своєю природою вони йдуть за принципами світу, що повстав проти Бога, перебувають під контролем сатани та в полоні своїх гріховних

бажань; отже, вони накликають на себе гнів Божий (прочитайте До Ефесян 2:2-3); їх природним мотивом є схильність до гріха кожної хвилини (Буття 6:5).

Без Божої благодаті люди не змогли б зробити нічого доброго, навіть не бажали б робити добро; вони також були б нездатні покаятися і почати пошуки Всевишнього (прочитайте Від Івана 6:44); в Біблії вони представлені, як «мертві через провини й гріхи...» (До Ефесян 2:1). Богослови описують цей стан як «повна зіпсованість».

Велич у Царстві Божому вимірюється послухом.

Джон Стотт

Важливо знати, як Божа благодать приносить відповідь на успадковану зіпсованість. Спочатку сила Божа приходить із звісткою Євангелія, даючи бажання і спроможність відповісти на Благую звістку людині, що заблукала (прочитайте До Римлян 1:16); коли ж спасіння отримане, вона звільняється від контролю гріха (До Римлян 6:11-14), однак успадкована зіпсованість все ще впливає на життя християнина.

Вплив успадкованої зіпсованості в житті віруючої людини проявляється декількома способами:

1. Іноді християнин боротиметься з власною волею в часи спокуси;
2. У новонаверненого будуть неправильні мотиви, яким доведеться протистояти;
3. У християнина, котрий щойно навернувся до Бога, можуть бути неправильні реакції і ставлення до того часу, поки він не усвідомить це.

Новонавернений християнин потребує підтримки, щоб не втратити свою віру. Він відчуває, що в нього все ще залишаються гріховні нахили, але йому слід продовжувати шукати сил й оновлення, що звершуються Божим Духом.

Пастор повинен бути терплячим до щойно навернених людей і розуміти, що не все, що вони роблять і говорять, буде правильним; вони можуть не усвідомлювати багатьох проблем.

Несвідомі порушення

Іноді **порушення** Божого закону відбувається **ненавмисно** — через незнання. У книзі Левит 4:2-3 ми бачимо, що людині потрібно було принести жертву, як тільки вона усвідомлювала, що переступила закон. Жертва Ісуса Христа замінила всі жертви Старого Заповіту, і тому ми знаємо, що християни викуплені від неусвідомлених порушень.

Помилки неминучі, поки наше розуміння обмежене. Вони не розривають взаємини з Богом, тому що не конфліктують з нашою любов'ю до Нього. Всевишній сказав, що досконала любов до Нього призводить до того, що ми виконуємо те, чого Він від нас вимагає (прочитайте Від Матвія 22:37-40; До Римлян 13:8-10); ми не несемо відповідальності за те, чого не знаємо (прочитайте Якова 4:17).

У міру того, як ми ходимо в світлі (спосіб життя, що узгоджений з відкритою нам істиною), відбувається очищення від усякого гріха (прочитайте 1 Івана 1:7). Ми довіряємо спокутній жертві Христа, і тому не потрібно боятися, що неусвідомлені порушення зруйнують наші взаємини з Богом.

Що ще ми можемо дізнатися про неусвідомлені порушення з книги Левит? Якщо ми розуміємо, що схибили, то повинні покаятися в цьому, попросити у Бога прощення і виправити наше життя, щоб бути такими, якими Бог хоче нас бачити.

У міру вивчення Божого Слова, слідування за Духом Святим, спілкування з іншими віруючими та зростання в Бозі, ми повинні змінювати свою поведінку, яка спричиняє несвідоме порушення Божої волі.

► Чому ми хочемо краще знати і точніше виконувати Божу волю?

Причини, чому ми повинні прагнути розуміти Божу волю краще і повністю йти за нею:

1. Ми не бажаємо робити нічого негодного Богу;
2. Неправильні вчинки супроводжуються руйнівними наслідками, навіть якщо вони вчинені ненавмисно;
3. Як християни, ми повинні бути хорошим прикладом;
4. Якщо ми намагаємося уникнути Божої волі, ми чинимо гріх.

У міру того, як ми ростемо в пізнанні Божої волі, час від часу ми бачимо, що наші вчинки не завжди відповідні. Якщо ми усвідомлюємо це, але нічого не змінюється, це вже не просто помилка незнання: якщо ми відмовляємося реагувати на те, що зрозуміли, це стає гріхом.

Підсумок

Іноді богослови не бачать різниці між категоріями гріха. Вони можуть зазначати, що все, менше за досконалість, є гріхом, або стверджувати, що лише навмисний вчинок є гріхом. Якщо ми зрозуміємо категорії гріха, то зможемо краще усвідомити те, що Бог хоче зробити для нас через Свою благодать.

- Ми маємо подолати **свідомий гріх**, коли народжуємось згори. Іван стверджує, що людина котра народилася від Бога, не грішить (1 Івана 3:4-9). Навмисний гріх не узгоджується з вірою в Христа. Усвідомлена непокоря не є частиною життя християнина.
- Освячення — це робота Бога в нас по позбавленню від гріхів **людської природи**, завдяки чому віруючі стають повністю святими (1 до Солунян 5:23); їхні дух, душа і тіло стають досконалими. Освячення перемагає гріхи людської природи.

- **Гріхи незнання** не є усвідомленим непослухом і походять не від гріховної природи, а від зіпсованих нечестям тіла і розуму. Неможливо повністю звільнитися від цього виду гріха за земне життя. Після воскресіння прославлений святий буде повністю і назавжди звільнений від усіх видів гріха.

► Прочитайте разом твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Гріх був наслідком того, що, отримавши свободу волі, Адам і Єва обрали непослух Богу. Всі люди, окрім Ісуса Христа, успадкували зіпсованість Адама і винні в нечесті. Помилки, допущені людиною, можуть порушувати Божий закон, але вони не руйнують відносин з Богом. Кожен грішник буде засуджений, якщо не віднайде прощення у Бога до моменту суду.

Урок 5. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- До Римлян 1:21-32;
- До Римлян 3:10-20;
- До Галатів 5:16-21;
- До Ефесян 5:1-8;
- До Тита 1:10-16;
- Якова 4:1-4;
- 2 Петра 2:9-17.

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 5. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 5. Тест

- (1) Назвіть 3 причини необхідності розуміння визначення гріха.
- (2) Чому можна стверджувати, що Бог не винен в нашому гріху?
- (3) Дайте визначення одним реченням кожному з таких понять: свідомий (навмисний) гріх, успадкована зіпсованість, несвідомі порушення.
- (4) Чому ми повинні бажати пізнавати і виконувати Божу волю?

Урок 6

Духи

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Деякі деталі природи Ангелів.
- Залучення Ангелів до життя віруючого.
- Падіння сатани та інших злих духів.
- Конфлікт в світі духів.
- Остаточна перемога Бога і віруючих над злими силами.
- Твердження віри про духів.

(2) Одна з практичних цілей уроку — допомогти студентам бути обережними і не проявляти небезпечного інтересу до духовного світу.

Як виглядають Ангели

► Прочитайте разом Євангеліє Від Матвія 4:1-11. Що цей уривок говорить нам про злих духів?

Коли люди говорять про Ангелів, часто перше питання, яке у них виникає, — як вони виглядають. Багато художників намагалися зобразити їх.

► Як виглядають Ангели?

Чи є у Ангелів крила? У Серафима, котрого бачив Ісая, було шість крил (Ісаї 6:2). Херувим, образ котрого Бог наказав Мойсеєві помістити на ковчег, теж мав крила (Вихід 25:20); у Херувима, котрого бачив Єзекіїль, було чотири крила (Єзекіїля 1:6, 10:15).

Ми не знаємо, чи є у Ангелів крила. В цілому, вони не потрібні їм, щоб переміщатися, тому що вони духи і долають відстані зі швидкістю куди більшою, ніж за допомогою крил. Як духи, вони також не мають фізичної ваги, тому крила їм не потрібні.

На відміну від поширених зображень Ангелів, в Біблії немає описання, що вони виглядають як діти чи жінки: вони являлись у вигляді чоловіків, але у Ангелів стать в людському сенсі не мається на увазі; також між ними немає нічого схожого на шлюб чи сімейні стосунки (прочитайте Від Матвія 22:30); кожен був створений для окремого існування.

Зазвичай Ангели невидимі для людей, але вони можуть приходити, коли в цьому є потреба. Іноді небесного Посланця спочатку сприймали за звичайну людину (Буття 19:1-2). У деяких випадках поява Ангела супроводжувалося таким сяйвом, що люди

падали на землю в страху (Від Матвія 28:2-4). Коли Ангел приносив комусь звістку, він зазвичай вітав людину словами «не бійтеся» (прочитайте Від Луки 1:13, 30; 2:10).

Ангели — духи (До Євреїв 1:14)¹⁴, але не слід думати, що вони менш реальні; в Біблії зазначається, що духи сильніші за істот фізичного світу (прочитайте Ісаї 31:1, 3).

Ангели названі синами Божими (Йова 1:6): у них є щось від природи Бога, але вони відрізняються від людей; зараз Ангели перевершують їх в силі та розумі, але прийде день, коли людина буде вища за Ангелів (прочитайте 1 До Коринтян 6:3).

Про походження Ангелів нічого не сказано в книзі Буття, але вони існували ще до появи Землі і раділи, коли Бог творив її (Йова 38:4-7).

Ангели не вмирають (Від Луки 20:36). Той факт, що вони вже були ще до утворення Землі, означає, що вони живуть тисячі років і спостерігають за людською історією.

Ангели — особистості. Вони можуть говорити і брати участь в діалогах (Від Луки 1:18-20). Ангели поклоняються Богові, і це означає, що вони наділені розумінням Його природи і можуть реагувати на неї з благоговінням (До Євреїв 1:6). Вони радіють, коли кається грішник, що свідчить про наявність у них емоцій (прочитайте Від Луки 15:10). Ангели дуже зацікавлені в розумінні плану спасіння, що вказує на їх інтелектуальні здібності (прочитайте 1 Петра 1:12). Вони раділи під час оголошення звістки про народження Ісуса (Від Луки 2:13-14).

Ангели не всі однакові: одні називаються Херувимами (Псалом 79:2), інші — Серафимами (Ісаї 6:2). У них існує певна ієрархія, тому що Біблія говорить про Ангелів і принаймні одного разу згадує Архангела, а також «диявола і його ангелів» (Від Матвія 25:41). У них є структура влади, названа як «престоли, господства, влади, начальства» (прочитайте До Ефесян 6:12; До Колосян 1:16).

В обох традиціях, юдейській і християнській, багато було написано про Ангелів, що значно виходило за межі того, що ми знаємо з Писання.

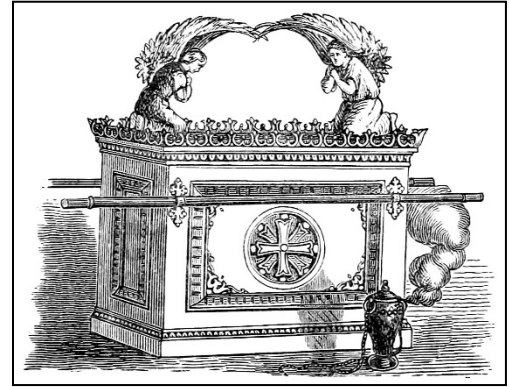
Не багато відкрито нам в Біблії про відмінності між Ангелами. Термін Архангел зустрічається тільки двічі в Біблії. Михаїл названий Архангелом; також голос Архангела звучатиме під час пришествя Ісуса (1 До Солунян 4:16; Юди 1:9). Термін «Архангел» буквально означає «ангел-начальник». Ми не знаємо, скільки існує Архангелів.

Серафими згадані в Біблії тільки в Ісаї 6. У кожного з них було по шість крил. Якщо не звертати уваги на крила, вони були схожі на людей, тому що у них були обличчя, руки і ноги.

¹⁴ Демони також називаються "духами" в Матвія 8:16, Матвія 12:45; Дії 19:12; та ін.

Херувим з палаючим мечем був поміщений в Едемський сад після вигнання звідти Адама та Єви (Буття 3:24), можливо, для того, щоб зробити його неприступним. Опис Херувима, якого бачив Єзекіїль, дуже відрізняється від відомих нам творінь. У нього було чотири крила, чотири різних обличчя, декілька рук, його оточувало вогняне сяйво та супроводжували спалахи блискавок, і рухався він зі швидкістю блискавки (Єзекіїля 1:5-14, 10:15).

Два Херувими чеканної роботи були поміщені з двох боків ковчега¹⁵; між ними знаходилося місце милості. Біблія неодноразово називає Бога Тим, Хто сидить на Херувимах¹⁶. У такий спосіб Писання представляє нам Господа як Бога Ізраїлевого, Котрому поклонялися в храмі, а також показує, що приступати до Нього можна лише зазначеними Ним же способами.

Силу і велич Всевишнього видно в Його слугах. Іноді люди, приймаючи Ангелів за Бога, хотіли поклонятися їм, так що небесним Посланцям доводилося зупиняти їх, підкреслюючи, що вони всього лише Божі слуги.

Той факт, що Бог оточений такою кількістю Ангелів, також демонструє Його велич. Апостол Іван бачив Ангелів навколо престолу Бога і описував їх як «десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч» (Об'явлення 5:11).

Сила Ангелів не безмежна: ми читаємо, що один з них був затриманий, коли ніс звістку Даниїлу (прочитайте Даниїла 10:12-13), але Бог може дати їм стільки міці, скільки потрібно для виконання отриманого завдання, як тоді, коли Ангел вбив 185 000 воїнів (2 Царів 19:35).

Очевидно, що Всевишній дає завдання Ангелам. Біблія говорить, що Бог посилає їх служити тим, хто впадав у спасіння (прочитайте До Євреїв 1:14). Ангели стають табором навколо людей і захищають тих, хто служить Богу (Псалом 33:8). Ми можемо припустити, що нас постійно оточує безліч Ангелів. Ісус сказав, що у дітей є Ангели, приставлені до них (прочитайте Від Матвія 18:10). Архангел Михаїл названий князем, що захищає народ Ізраїля (Даниїла 12:1).

У Біблії ніде не йдеться про те, що ми повинні молитися Ангелам; також в ній немає вказівок на те, що нам потрібно намагатися спілкуватися з ними: вони не є посередниками між нами і Богом. У Писанні зустрічається попередження тим, хто поклоняється Ангелам і втягується в духовний світ, не до кінця розуміючи його

¹⁵ Зображення «Гравюра ковчега завіту», Ілюстрований біблійний словник (1893 р.), використано з https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ark_of_the_Covenant_engraving.jpg, у вільному доступі.

¹⁶ Наприклад; 2 Царів 19:15. 1 Хронік 13:6, Ісаї 37:16.

(прочитайте До Колосян 2:18). Якщо ми спробуємо увійти в контакт з Ангелами не так, як вгодно Богові, найімовірніше, злі духи дадуть нам відповідь замість Ангелів.

Сатана та ангели, що впали

► Походження злих духів.

Злі духи — це ангели, котрі повстали проти Бога. Це сталося до створення людства, і в Біблії мало інформації про це. Сатана очолив повстання, і третина ангелів пішла за ним (Об'явлення 12:4). Юда говорить про ангелів, які не зберегли свого початкового стану (Юди 1:6): вони вже засуджені Богом (прочитайте Від Івана 16:11; 2 Петра 2:4).

У книгах пророків є два місця, які, можливо, описують падіння сатани (Ісаї 14:12-17, Єзекиїля 28:12-19). В цих місцях Писання оповідь стосується людини — земного царя — але, можливо, вони порівнюють його падіння з відступництвом сатани.

Схоже, що сатана згордів і забажав стати незалежним від Бога. Апостол Павло попереджав, що людина може перетворитися на пихату і впасти в такий самий осуд, як і диявол (прочитайте 1 Тимофію 3:6). Це була саме та спокуса, яку диявол запропонував Адаму і Єві, коли сказав: «Ви будете, як боги», — і полягає вона в тому, щоб відкинути Божий авторитет і стати богом самому собі.

► Що ми знаємо про сатану?

Сатана все ще очолює повстання проти Бога; він названий «князем, що панує в повітрі» (До Ефесян 2:2), а також «богом цього віку», тому що більшість людей живе в протистоянні Всевишньому (Від Івана 12:31). Він проголошує себе владикою царств світу, пропонуючи тимчасову владу тому, кого обирає (Від Луки 4:4-6); засліплює уми грішників, щоб утримати їх від прийняття Євангелія (прочитайте 2 до Коринтян 4:4); грішники, котрі щиро не розкаються, стають його в'язнями (2 Тимофію 2:26).

Сатана робить себе господарем серця, очей і язика грішника. Він наповнює його серце любов'ю до гріха; засліплює очі, щоб він не бачив провини і смерті, що чекають на нього; утримує його язик від молитви.

Адам Кларк, «Християнське богослов'я», «Хороші і погані ангели».

Диявол забирає слово Боже з розуму людей, щоб воно не впливало на них (прочитайте Від Марка 4:15). Він вклав в серця Ананію та Сапфірі бажання сказати неправду церкві і Духу Святому (Дії Апостолів 5:3), Юді — зрадити Ісуса (Від Луки 22:3). Він вигадує хибні релігійні доктрини, і підштовхує людей до їх розповсюдження (прочитайте 1 Тимофію 4:1).

Сатана ненавидить Бога і ще більше людей, тому що вони створені на Його образ і отримали від Нього благовоління; він всіляко намагається підштовхнути їх до повстання проти Всевишнього, щоб якомога більше з них потрапило під той самий осуд, що і він сам.

Той, хто свідомо служить сатані, — найбільш ошукана людина в світі, тому що задіяна в битві, приречений на поразку, а її господар зацікавлений тільки в тому, щоб знищити тих, хто в його владі (1 Петра 5:8). Сатана дає обіцянки, заздалегідь знаючи, що не зможе їх виконати (Від Івана 8:44).

Інші йдуть за дияволом несвідомо, вирішуючи жити в гріху (До Ефесян 2:2-3), тому він витрачає багато часу та енергії на спокуси і обман (2 Коринтян 4:4; 11:3, 14). Він хоче змусити людей відмовитися від віри в Бога та поклонитися речам (До Римлян 1:25), а не Господу. Його спокуси — це неправда, тому що він не може нічого запропонувати, окрім перекрученої версії того, що вже було створене Богом. Диявол не створював ні радощів, ні задовольень — Бог створив їх; сатана може запропонувати їх тільки в збоченій формі, що виходить за рамки Божої волі. Насправді, диявол не може нічого створити; він може лише спотворити те хороше, що створив Бог.

Певні злі духи фокусуються на конкретних географічних областях і групах людей. Так само, як Архангел Михаїл був названий князем, що захищає Ізраїль, були злі духи, названі князями Персії та Греції (Даніїла 10:13, 20); певні духи стали богами народів.

Сатана бажає поклоніння собі (прочитайте Від Матвія 4:9). Злі духи діють через лжерелігії. Біблія говорить нам, що, коли люди поклоняються ідолам, вони поклоняються демонам (прочитайте Повторення Закону 32:17; 1 до Коринтян 10:20-21). Злі духи реагують на поклоніння людей, що не здогадуються, кому вони поклоняються. Так само, як той, хто поклоняється Богу, стає більше схожим на Нього і насолоджується святістю, прибічники зла стають ще злішими і знаходять утіху у злі. Напевно, найгірша форма поклоніння — це принесення в жертву демонам своїх власних дітей (прочитайте Псалом 105:37-38).

Сатана і інші демони намагаються взяти під свій цілковитий контроль уми і поведінку людей. Це називається «одержимістю». Деякі люди свідомо їй піддалися; інші, можливо, зробили це несвідомо. Дехто крок за кроком заглиблювався в цей стан, думаючи, що у такий спосіб знайде силу, яку зможе використовувати для власних цілей. Мета сатани — зробити одержимого рабом злих духів, штовхаючи його на саморуйнування та прирікаючи на інтелектуальні та емоційні страждання (прочитайте Від Марка 5:2-5). Тільки Ісус може звільнити людину від цих кайданів.

Божа перемога

Там, де Євангеліє широко проповідується, дія злих духів зазвичай замаскована. За іронією долі в цих «цивілізованих» країнах миряни висміюють все надприродне і відкидають існування духів. У такому оточенні злі духи не діють відкрито, тому що, якби вони налякали людей, котрі вже мали можливість чути Євангеліє, багато хто з них звернувся б до Бога за звільненням і захистом.

У країнах, де про Євангеліє чули мало, злі духи діють більш відкрито. Там люди не знають, що вони можуть звернутися до Христа за звільненням, тому диявольські сили

залякують їх і підпорядковують собі. Люди служать духам не добровільно і не з радістю, а в страху. Євангеліє приходить до них, як чудова звістка звільнення.

Через постійні нападки диявола ми перебуваємо в стані духовної війни, при цьому необхідно нагадувати собі, що наша війна проти духовних сил, а не проти людей (прочитайте До Ефесян 6:12). Нам потрібно носити духовну зброю, щоб захистити себе (До Ефесян 6:13). Ми можемо бути впевнені в перемозі, тому що диявол не може протистояти силі Бога в нас; коли ми противимось сатані, він тікає від нас (Якова 4:7).

► Чи є диявол повною протилежністю Богу?

У сатани набагато більше сили, ніж у смертних людей в їх нинішньому становищі, проте його сила — ніщо в порівнянні з Божою. Про нього не потрібно думати як про повну протилежність Богові, неначе він рівний Йому по силі. Деякі філософи вважають, що сили добра і зла в світі приблизно балансі. Ця думка далека від істини. Сатана НЕ всюдисущий, не всезнаючий і припускається помилок. Бог — Творець духів, і вони не можуть вразити Його. Коли час випробування для людей закінчиться, всі злі духи будуть засуджені, заточені в темниці і покарані разом з грішними людьми.

Диявол не зможе здобути перемогу, якщо ви продовжуватимете протистояти йому. Наскільки б він не був сильний, Бог ніколи не дозволить йому здолати людину, котра чинить опір сатані: він не може зламати людську волю.

Адам Кларк, «Християнське богослов'я», «Хороші і погані ангели».

Поразка сатани була обіцяно давно. Бог сказав, що пошле Спасителя, щоб вразити змія в голову (Буття 3:15). Ісус прийшов зруйнувати діла диявола і дати нам перемогу над гріхом (прочитайте 1 Івана 3:8); Своєю смертю і воскресінням Христос відібрав у сатани силу (До Євреїв 2:14; Об'явлення 1:18). Остаточна і вічна доля сатани і інших злих духів — страждання в озері огняному (прочитайте Від Матвія 25:41).

Уже зараз Бог обмежує можливості диявола (Йова 1:12, 2:6). Це означає, що нам не потрібно боятися, що сатана може заподіяти нам шкоду. Нічого не може статися, якщо Бог не дозволить, а Він знає, скільки ми можемо витримати (1 до Коринтян 10:13).

Ми не тільки захищені від атак диявола, але також наділені силою розповсюджувати Боже Царство, що протистоїть царству сатани. Ісус дав силу виганяти злих духів не тільки апостолам, а й усім Своїм учням (прочитайте Від Луки 10:17). У міру того, як ми проповідуємо Євангеліє, Бог супроводжує силою Свої істини і звільняє від сатани тих, хто відповів на Його поклик.

Помилки, котрих слід уникати: надмірний нездоровий інтерес до духовного світу

Примітка для лідера класу: Будь-хто зі студентів може пояснити інформацію, що міститься в блоці, іншим.

Декого захоплює духовний світ. Вони починають вивчати інформацію про Ангелів і можуть спробувати взаємодіяти з ними. У Біблії ніде не йдеться про те, що нам потрібно молитися Ангелам чи навіть намагатися будувати з ними стосунки. Писання застерігає, щоб ми не молилися їм і не намагалися дізнатися більше, ніж здатні зрозуміти (До Колоссян 2:18).

Надмірний інтерес до духовного світу і злих духів може бути небезпечним; декого захоплює їхня сила і діяння. Існують ігри, де передбачена взаємодія з духами. Люди використовують певні методи, щоб отримати інформацію від духів. Ми жодним чином не повинні залучатися до світу духів, а тільки протистояти їм Божою силою (Якова 4:7, 1 Петра 5:8-9).

Дехто створив складні і детальні пояснення духовного світу і того, як він працює, але Біблія не повідомляє нам багато подробиць: Бог відкрив тільки те, що нам потрібно знати.

► Прочитайте разом твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Бог створив всіх духів. Святі Ангели поклоняються Господу і захищають віруючих. Ангели безсмертні, вони особистісні істоти, котрі вміють говорити, поклонятися і мислити. У Ангелів є поняття про добро і зло, а також їх розрізнення. Сатана і інші ангели згрішили і стали ворогами Богу та людям. Всевишній обмежує силу сатани; Він засудив його на вічне покарання.

Урок 6. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Від Матвія 12:43-45;
- Від Луки 8:27-35;
- Дії Апостолів 12:7-11;
- 2 до Коринтян 11:13-15;
- 1 Петра 5:8-9.

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 6. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 6. Тест

- (1) Звідки ми знаємо, що у Ангелів немає фізичних тіл?
- (2) Коли були створені Ангели?
- (3) Чи помирають Ангели?
- (4) Назвіть чотири ознаки того, що Ангели — особистості.
- (5) Назвіть чотири слова в Біблії, що використовуються для опису Ангелів.
- (6) Що роблять Ангели для тих людей, котрі служать Богу?
- (7) Назвіть походження злих духів.
- (8) Кому насправді поклоняється ідоловірець?
- (9) Яка остаточна доля сатани і злих духів?
- (10) Що повинні робити християни, щоб захистити себе від духовних атак?

Урок 7

Христос

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Що мається на увазі під твердженням Ісус — Месія.
- Твердження віри у фразі: «Господь Ісус Христос».
- Докази і важливість людськості Христа.
- Докази і важливість божественності Христа.
- Достатність смерті Господа для прощення гріхів.
- Важливість воскресіння в християнській вірі.
- Твердження віри про Месію.

(2) Одна з практичних цілей цього уроку — дізнатися, що представники інших релігій говорять про Христа.

Вступ

► Прочитайте Об'явлення 5:11-14 разом. Що цей уривок говорить нам про Ісуса?

Лжемесії

Біблія пророкує, що в останні дні повстануть лжехристи і зведуть багатьох. Значна кількість людей вкладають свою віру в хибних або вигаданих христів, що не можуть врятувати їх. Про двох із них ви, напевно, чули від мормонів та свідків Єгови.

Ісус мормонів.

Якщо мормон постукає до вас у двері, то розповість вам про Ісуса, котрий є духовним братом Люцифера. Мормони вчать, що цей Ісус — один з мільярдів немовлят-духів, яких наш «небесний батько» і наша «небесна мати» принесли в цей Всесвіт. Згідно з їхнім ученням, коли Христос жив на землі, у Нього було кілька дружин, однією з яких була Марія Магдалина. Після смерті і воскресіння Він вирушив до Америки проповідувати корінним жителям.

Ісус свідків Єгови.

Свідки Єгови розкажуть вам, що Ісус — це Архангел Михаїл — перша створена істота, котра стала людиною, і помер Він не на хресті, а на стовпі. Він виховувався як духовна істота і знову став Архангелом Михаїлом після того, як його тіло перетворилося на пар.

Справжній Ісус

Я впевнений, що ви можете відрізнити Ісуса, якого представляють ці культи, від біблійного Христа, але чи зможете ви Його описати? Мільйони людей мають хибне уявлення про Христа; вони не вірять, що Ісус може врятувати їх.

Дуже важливо нам самим мати правильні переконання про Месію, щоб не дозволити іншим обдурити себе і бути здатними чітко представляти Його всьому світу.

Примітка для лідера: більш детальну інформацію щодо того, ким вважають Ісуса представники інших релігійних напрямків, представлено у розділі «Інші релігії про Христа» наприкінці уроку.

Ісус — Месія.

► Які передбачення про Месію ми зустрічаємо в Біблії?

Чотири Євангелія представляють Ісуса як очікуваного Ізраїлем Месію. Про Нього було кілька передбачень: Спаситель буде з роду Давида і тому зможе бути царем; Він врятує Свій народ від утиску і кайданів та буде особливо помазаний Богом на здійснення Своєї місії. Слово «Месія» означає «Помазаний»; так в Ізраїлі називали царів.

Деякі найважливіші деталі про Месію в Старому Заповіті не були пояснені чітко до появи Нового Заповіту. Першорядним завданням Ісуса було спасіння Свого народу від гріха (прочитайте Від Матвія 1:21; Від Луки 1:74-75). Його Царство не було земним: воно було духовним і небесним (прочитайте Від Івана 18:36), хоча зрештою розповсюдиться по всій землі (До Филип'ян 2:10-11; Об'явлення 19:11-16, 20:6).

Месія — це єврейське слово, грецький еквівалент — *Christos*, звідки й походить слово Христос. Використовувати фразу «Ісус Христос» — значить стверджувати, що Ісус — Месія.

Ісус — Господь.

Рання церква використовувала слово «Господь», щоб показати, що Ісус є найвищою владою, якій треба підкорятися. Коли говорили: «Ісус — Господь», — це означало, що Він Владика всього, Творець і Бог Всесвіту. Цей вираз став невід'ємною частиною твердження віри, яка вирізняла християн, тому що тільки вони вірили, що Ісус, Котрий ходив по землі як людина, також був єдиним Богом усього.

Я вірю... в одного Господа Ісуса Христа, Однородженого Сина Божого; народженого від Отця світів, Бога від Бога, Світло від Світла, Бога Істинного від Бога Істинного, народженого, не створеного; єдиносущного з Отцем; через Якого все сталося.

Нікейський символ віри.

Фраза «Господь Ісус Христос» — це величне твердження, тому що означає, що Ісус — Месія, і також Він Бог. Всі три слова використовуються в Посланні до Филип'ян 2:10-

11. Ці вірші говорять нам про те, що прийде час — і всьому світу доведеться визнати, що Ісус Христос — Господь.

Три особливих дні.

Наші основні вірування, що стосуються Ісуса, можна розділити на три категорії, пов'язані з трьома особливими днями, які ми святкуємо.

Різдво завдяки втіленню

У день Різдва святкується народження Ісуса від матері — Діви Марії, бо Ісус був зачатий від Духа Святого (прочитайте Від Луки 1:34-35). Хоча Христос був людиною, тому що народився від жінки, Він також Бог — Творець світу, в котрий прийшов. Це неймовірно, але, коли Ісус був немовлям, Його мати Марія тримала на руках Того, Хто створив її.

Термін «*сини Божі*» вказує як на віруючих, так і на Ангелів (Від Івана 1:12, Йоана 1:6), однак Ісус в цьому сенсі унікальний (Від Івана 3:16): Він єдиний повністю розділив природу Отця: Він стовідсотковий образ Бога, Такий самий Бог, як і Його Отець (прочитайте До Євреїв 1:2-3).

Божественна та людська сутності поєдналися в Ісусі. Це називається *втіленням*, що означає, що Бог зодягнувся в людську плоть і став людиною. Тільки Ісус міг стати нашим Спасителем, бо Він єдиний у Всесвіті був і Богом, і людиною одночасно.

Ісус — людина.

Ісуса Нового Заповіту не складно сприймати як людину: Він був зачатий в утробі матері, ріс і розвивався, як людина (прочитайте Від Луки 2:52); втомлювався, спав, Його спокушав диявол і Він робив все, що роблять люди, але не грішив (До Євреїв 4:14-15); Він навіть помер. Насправді Христос ототожнився з людством і став одним з нас (прочитайте Від Івана 1:14).

► Чому важливий той факт, що Ісус — людина?

Завдяки тому, що Ісус — людина...

- 1. Він зміг постраждати і померти як жертва за гріх** (До Ефесян 5:2, До Євреїв 7:26-27). Якби Христос був тільки Богом, Він не зміг би постраждати фізично і померти.
- 2. Його праведність може зробити нас праведними і дати життя.** Спочатку Адам був представником всього людства. Гріхопадіння та відокремлення від Бога принесло смерть у все творіння. Ісус прожив безгрішне життя і задовольнив Божі вимоги; Він дає вічне життя всім, хто ототожнюється з Ним. В Писанні Христос названий останнім Адамом (1 до Коринтян 15:22, 45-49; До Римлян 5:17-19).
- 3. Він може бути нашим священиком, Котрий представляє нас перед Богом.** Як наш посередник, Він не спілкується з Богом замість нас: Він є нашим

представником, бувши одним з нас. Ісусу потрібно було стати людиною, щоб примирити нас з Богом (прочитайте До Євреїв 2:17). Його роль священика забезпечує нам вічне спасіння (До Євреїв 5:9, 10:5-7). Людськість Ісуса є невід'ємною частиною Євангелія (прочитайте 1 Івана 5:1).

Примітка для лідера: для подальших доказів, що Ісус був людиною, зверніться до розділу «Біблійні докази людськості Ісуса» наприкінці цього уроку.

Ісус — Бог.

Ісус проголошував Себе Богом.

Біблійний Ісус не лише людина: Він також безкінечний (безмежний) Бог Всесвіту. Христос Сам це стверджував: «Я і Отець Одне» (Від Івана 10:30). Після цієї заяви юдеї хотіли побити Його камінням, тому що вони зрозуміли, що Він прирівнює Себе до Бога. Чи сказав їм Ісус: «Ні, ви не зрозуміли Мене; насправді я не Бог»? Ні, Христос прийняв їхнє тлумачення цих слів: Він вчив, що рівний Богу-Отцю.

«Як Отець використовує цей вираз Я Є, так і Христос, бо він означає нескінченне буття, на яке не впливає час».

Іван Золотоустий

Коли Ісус сказав: «Перш, ніж був Авраам, Я є» (Від Івана 8:58), — Він проголосив Себе «Я Той, що є» з Виходу 3:14 — Богом Всесвіту: за це юдеї намагалися побити Його камінням (Від Івана 8:59).

Божественні діяння Ісуса під час Його земного служіння.

Ісус творив божественні діяння, коли жив на землі. Він давав вічне життя (прочитайте Від Івана 10:28), прощав гріхи (Від Марка 2:10) — це те, що може зробити тільки Бог.

Коли Христос простив гріхи паралізованому, Він зцілив його, щоб показати, що у Нього є «сила прощати гріхи на землі» (Від Марка 2:5, 10-12).

Одна дія підтверджувала іншу, даючи зрозуміти, що Ісус учинив таке чудо не просто як пророк, помазаний Богом: у Христа був божественний авторитет і влада прощати і зцілювати.

Також Він воскресив Лазаря після слів: «Я воскресення й життя» (Від Івана 11:25). Це було ще одне божественне диво, що супроводжувало божественне проголошення. Тільки Всевишній має право стверджувати: «Я воскресення», — тому що тільки Божа сила може воскрешати. Ісус проголосив, що Він «дає життя», і потім повернув його Лазарю, показуючи, що Він саме Той, Ким Себе називає. Під час цієї події Христос чітко відокремив Себе від інших пророків і апостолів, котрі воскрешали мертвих силою Бога. Вони були просто Божими інструментами; в Івана 5:21 Ісус сказав, що Він воскрешає з мертвих так само, як і Його Отець.

Коли Христос творив чудеса, Він «являв Свою славу» (Від Івана 2:11) — «славу як Однородженого від Отця, повну благодаті та правди» (Від Івана 1:14). Ці чудеса були проявом небесної сили Божого Сина, показуючи, що Він Бог.

Ісус — Творець і Вседержитель

Згідно зі словами апостолів Івана і Павла, Ісус створив все і тримає весь світ у Своїй руці; все існує від Нього і для Нього (прочитайте Від Івана 1:3; До Колоссян 1:17). Безумовно, таке можна сказати тільки про Бога.

► Чому нам важливо знати, що Христос — Бог?

Завдяки тому, що Ісус — Бог:

1. Його жертвна смерть на хресті має безкінечну (вічну) цінність, достатню для прощення гріхів усього світу (1 Івана 2:2).
2. У Нього є сила рятувати нас, Він є шлях, істина і життя (Від Івана 14:6).
3. Ми повинні поклонятися Христу так само, як і Отцю (прочитайте Від Івана 5:23).

Якщо ми не приймаємо Ісуса як Бога, то не шануватимемо Його як Бога; ми не можемо бути спасенні, якщо не шануємо як Сина, так і Отця.

Християнство базується не тільки на вченні і діяннях Христа, але і на Його унікальності: Він не просто вчитель звістки про спасіння; Він Сам Спаситель, і тільки Він, Боголюдина, міг Ним стати.

Примітка для лідера класу: щоб розглянути біблійні докази, що Ісус — Бог, зверніться до розділу «Біблійні докази божественності Христа» наприкінці цього уроку.

Ісус — одна Особистість.

Коли Христос був на землі, в Ньому поєднувалися повністю і сутність Бога, і сутність людини; при цьому Він не був сумішшю двох особистостей. Дві природи створюють одну Особистість в Ньому в досконалій гармонії. Ісус — єдина Боголюдина, і кожне Його діяння повинне сприйматися в світлі Його абсолютної людськості та абсолютної божественності.

Церква завжди вчила, що дві сутності Ісуса не можна відокремлювати одна від одної, однак вони поєднані так, що жодна з них не втратила своїх особливостей ¹⁷.

Можливо, буде корисно порівняти природу Ісуса і Святого Письма. Як і Христос, Біблія абсолютно божественна і абсолютно людська. З огляду на написання людьми, їй властиві характеристики будь-якої іншої земної книги, крім відсутності помилок. Беручи

¹⁷ В Халкідонському символі віри (451 до н. е.) стверджується, що дві природи Христа незмінні, нероздільні і не змішані.

до уваги Джерело її походження, цілком зрозумілі божественні характеристики, які відсутні в усіх інших книжках. Так само Ісус виявляє і людські, і божественні якості. Той факт, що Писання позначене божественними характеристиками, не означає, що Біблія стала менш земною книгою; також і те, що Ісус діє в Своїй божественності, не робить Його менш людським, а дії Христа в Його людськості не роблять Його менш божественним.

Поширені помилки в розумінні цієї доктрини.

Нижчезазначені помилки в розумінні доктрини, що стосується Христа, найпоширеніші:

- Відкидання того, що Ісус — Бог.
- Заперечення того, що Ісус — людина.
- Применшення божественності чи людськості Христа, думка про них, як про незначні.
- Відкидання цілісності особистості Христа.

Будь-яка з цих помилок — це відкидання втілення, необхідного для нашого спасіння; тому, якщо людина заперечує його, вона віритиме в хибне Євангеліє і невірний шлях до спасіння.

Інші релігії про Христа

Примітка для лідера групи: будь-хто з студентів може пояснити інформацію в блоці решті.

Свідки Єгови зазначають, що Ісус був людиною. Вони визнають, що Він був найбільшим з тих, хто будь-коли жив на землі, але все-таки лише людиною, тому не вірять, що Його жертви достатньо для спасіння людства. Євангеліє вони розглядають в контексті порятунку справами. Вони називають себе християнами, але насправді релігія у них зовсім інша.

Мормони вірять, що Ісус — брат Люцифера; Він був спочатку духом, створеним Богом, а потім був Ним посланий, щоб народитися на землі в образі людини Ісуса. Мормони не вірять, що Христос — Бог.

Мусульмани вважають, що Ісус був пророком, посланим Богом. Вони не вірять, що Він Бог і що існує Трійця, а також в Його розп'яття і воскресіння.

Індуїсти і буддисти ставляться до Ісуса як до святої людини, що творила чудеса. Він не важливий для їхніх релігій; вони не вірять в Бога-Творця і Господа, тому не визнають, що Ісус у втіленні — Бог.

Святкування Страсної п'ятниці, що символізує спокутну жертву

Страсна п'ятниця — це день розп'яття Христа. В цей жахливий і чудовий день Ісус взяв на Себе наші гріхи на хресті: Він помер як жертва, щоб ми могли отримати спасіння.

Необхідність жертви.

Жертву потрібно було принести, щоб Бог міг пробачити нас і при цьому залишитися справедливим і святим. Цього принципу вчили в Старому Заповіті: прощення здійснювалося через жертви, затребувані Богом (До Євреїв 9:22). Якби Господь просто пробачив гріх без всякої на те підстави, це свідчило б, що Він несправедливий і гріх не важливий. Тепер ніхто не може дивитися на смерть Христа через розп'яття і говорити, що гріх — це не серйозно; Його жертва дала нам підставу для прощення.

Тільки Ісус — відповідна жертва.

► Чому тільки Христос міг стати жертвою за наші гріхи?

Справедливість Бога і серйозність гріха вимагали більшої жертви, ніж будь-яке творіння могло б запропонувати (прочитайте До Євреїв 10:4). Люди згрішили проти вічного Бога, і це покладає на нас вічну провину, тому тільки Ісус міг стати жертвою, тому що Він був і Богом, і Людиною одночасно. Завдяки Своїй божественності Він був безгрішний, і Його жертва мала вічну цінність, а завдяки Своїй людськості Він міг бути нашим представником і померти замість нас.

Кров Ісуса уособлює Його жертвну смерть.

Бог вчив людей щодо спокути за допомогою жертви. Священики вбивали тварин і пропонували їхню кров як уособлення смерті. У Посланні до Євреїв мовиться, що без пролиття крові немає очищення від гріхів (До Євреїв 9:18-22).

Бог заповідав людям особливе ставлення до крові, тому що вона уособлює життя творіння (Левит 17:11, 14). Пролити кров — означає «вбити» (Буття 9:5-6); використання крові в храмі означало, що було вбито тварину.

Смерть Христа була доконечною жертвою, і вона відкрила шлях до спасіння всім людям і в усі часи (прочитайте До Євреїв 10:4, 12). Ісус пред'явив Свою кров на небесах, представляючи Свою жертвну смерть (прочитайте До Євреїв 9:12, 24). Кров Христа забезпечує нам спасіння в тому сенсі, що Він помер як жертва за гріх, і тому ми можемо бути врятовані.

Чому Ісус помер на хресті, а не якимось інакше? За часів Старого Заповіту бути повішеним на дереві означало бути проклятим Богом (Повторення Закону 21:23). Апостол Павло говорить нам, що Своїм розп'яттям на дереві Ісус показав, що прийняв на Себе Боже прокляття (До Галатів 3:13).

Поєднання в особі Христа Бога і людини.

Ісус прийшов, щоб примирити протиборчі «партії» — Бога і людину. Як посереднику, Христу потрібно було бути представником двох таборів одночасно. Як Бог, Він представляв Бога людині, а як Людина — людину Богу. Бувши досконалим представником обох сторін, Ісус поєднав Бога і людину разом: Він зробив те, що повинна була зробити кожна сторона для примирення.

Ми святкуємо Пасху завдяки воскресінню

Існує багато традиційних способів святкування Пасхи, але часто люди не усвідомлюють значення того, що вони роблять, і можуть не розуміти важливості воскресіння Христа. Ісус воскрес в Пасхальний ранок на третій день після розп'яття і показав, що у Нього є влада над гріхом, смертю і дияволом. Він не тільки взяв на Себе нашу смерть, а й переміг її життям; завдяки цьому ми теж можемо перемагати.

Воскресіння в тілі.

Одного разу Ісус сказав юдеям: «Зруйнують цей храм, і за три дні Я поставлю його!» І хоча вони подумали, що Він говорить про храм, побудований Іродом, Євангеліє від Івана пояснює, що Христос мав на увазі Своє тіло (Від Івана 2:19-21). У всіх Євангеліях записаний той факт, що гробниця була порожньою через три дні після поховання. Ісус явився учням після воскресіння і сказав: «Доторкніться до Мене й дізнайтесь, бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю» (Від Луки 24:39). Він доводив, що воскрес у фізичному тілі.

► Що було б, якби Ісус не воскрес?

- 1. Воскресіння Ісуса в фізичному тілі продемонструвало Його повну перемогу над гріхом і смертю** (прочитайте До Колоссян 2:12-15; Об'явлення 1:17-18).
- 2. Воскресіння Христа в фізичному тілі довело, що Він Той, Ким Себе називав** (Від Матвія 17:22-23, Від Івана 2:16-22). Це також стало доказом Євангелія. Люди, які відкидають воскресіння Ісуса, відкидають і спасіння (прочитайте 1 до Коринтян 15:17).
- 3. Воскресіння Христа дає впевненість у тому, що ми теж воскресемо.** Ісус обіцяв, що Він воскресить мертвих, але в це було б важко повірити, якби Він Сам не воскрес (Від Івана 5:28-29). Ми воскресемо і матимемо тіла, як оновлене тіло Христа (прочитайте 1 Івана 3:2).

Ісус – все ще людина...

Воскресіння показує нам незмінність втілення. Тепер в Ісусі завжди будуть людські та божественні характеристики: Бог додав людського єства до Своєї природи навечно для того, щоб відновити взаємини любові зі Своїм творінням. Христос все ще Боголюдина;

Він заступається за нас перед Отцем (До Римлян 8:34) і одного разу повернеться, щоб забрати нас на небо (1 до Солунян 4:16-17).

Підкоритися Ісусу, зважаючи на те, Хто Він є і що зробив

Як віруючі, ми живемо в щоденних взаєминах із Христом. Ісус не просто людина в історії і не просто Бог на небі: Він перебуває з нами постійно, тому що пообіцяв завжди бути зі Своїми учнями (Від Матвія 28:20).

Христос у особливий спосіб присутній в церкві: Він її Глава, а церква названа Його тілом (До Ефесян 1:22-23). Ісус скеровує церкву, збудовує її і забезпечує всім необхідним (прочитайте До Колоссян 2:19).

Приймаючи істину про Христа, людина має відповісти вірою та послухом. Ми можемо допомогти людям стати віруючими через молитву, подібну наведеній нижче.

Отче, дякую Тобі за те, що Ти любиш мене настільки, що послав Свого Сина Ісуса в цей світ заради мене. Я вірю, що Христос — безгрішна Боголюдина; Він помер і воскрес, щоб я міг отримати прощення гріхів і відновити взаємини з Тобою. Я дуже шкодую про всі гріхи, які вчинив; Я знаю, що саме вони спричинили смерть Твого Сина на хресті. Прямо зараз я відвертаюсь від усього неправильного і приймаю Ісуса як мого Господа і Спасителя. Веди мене далі. Я буду жити для Тебе! Спасибі, що пробачив мене. Я Тебе люблю. Амінь.

► Прочитати щонайменше двічі твердження віри.

Твердження віри

Ісус — Месія і Господь всього, Син, народжений від Діви, з людською і божественною природою в одній Людині. Він прожив безгрішне життя і помер як жертва за гріх, щоб принести нам прощення. Він воскрес з мертвих і воскресить віруючих, коли повернеться. Його Царство у Всесвіті безкінечне.

Біблійні докази людськості Ісуса

Примітка для лідера групи: Як цей, так і наступний розділи є необов'язковими. Клас може розглянути їх, якщо бажає отримати додаткові біблійні докази для цих пунктів.

Ісус був нащадком Єви (Буття 3:15), сім'ям Авраама (Буття 22:18 (порівняйте з Діями Апостолів 3:25); Він був народжений від жінки (До Галатів 4:4) Марії (Від Матвія 1:21-25), названий Сином Людським (Від Матвія 13:37); Христос пройшов через звичайний процес дорослішання (Від Луки 2:40, 52).

За реакцією людей з рідного міста Ісуса, куди Він згодом прийшов під час Свого земного служіння, можна визначити, що Його дитинство було звичайним (Від Матвія 13:54-56).

У Ісуса було тіло, щоб, як людині, Йому бути слухняним Богу (До Євреїв 10:5-9); Він став кров'ю і плоттю (До Євреїв 2:14); Він був створений таким самим, як і ми, щоб бути

здатним страждати, як ми (До Євреїв 2:10-18); Він став досконалим через страждання (До Євреїв 2:9-10); Він був випробуваний у спокусах (До Євреїв 4:15).

Христос прийняв образ людини (До Филип'ян 2:6-8).

Господь Ісус був вічним Словом Бога, став плоттю і жив на землі (Від Івана 1:14).

Людськість Ісуса є невід'ємною частиною християнської віри (Від Івана 1:14, 1 Івана 4:2-3).

Біблійні докази божественності Христа

Існує три способи, за допомогою яких Господь Ісус довів, що Він Бог:

1. Він названий Богом;
2. у Нього були атрибути Бога;
3. Він виконував функції Бога.

Ісус названий Богом

- В Івана 1:1, 14 йдеться, що вічне Слово було Богом;
- В Івана 12:41 — що Ісая бачив Ісуса;
- Дії Апостолів 20:28 — що церква Христа придбана Його кров'ю;
- До Римлян 9:5 — Христос, благословенний навіки, прийшов у світ.
- До Тита 2:13 мовиться про Нього як про Бога і Спасителя Ісуса Христа;
- Матвія 1:23 (цитата з Ісаї 7:14) — Його ім'я означає «Бог з нами»,
- Ісаї 9:6 — Його названо «Бог сильний».
- 1 Тимофію 3:16 йдеться про те, що Бог з'явився в тілі, проповіданий народам і вознісся у славі.
- Івана 10:30, 33 міститься проголошення Ісусом того, що Він і Отець — одне.
- З Івана 5:17-18 дізнаємося, що юдеї розуміли, що Ісус заявляв про Свою рівність Богу.
- В Івана 14:9 знаходимо слова Христа: «Той хто бачив Мене, той бачив Отця».
- В Івана 20:28-29 описано, як Хома побачив рани Ісуса і сказав: «Господь мій і Бог мій», — і Христос благословив тих, хто увірував в Нього.
- В Івана 8:58 Він називав Себе «Я є», і юдеї розуміли, що це означало те, що Він проголошує Себе Богом.
- В Об'явленні 1:17, 2:8, 22:13 Христос говорить, що Він перший і останній, а Ісаї 44:6 показує, що цей термін стосується тільки Бога.

- В Євреям 1:2-3 мовиться, що Він є відображенням сутності Отця;
- В Євреям 1:8 до Христа звертаються як до Бога.

Ісусу властиві атрибути Бога.

Всюдисущий. В Матвія 18:20 Ісус сказав, що якщо двоє або троє віруючих зберуться разом в Його Ім'я, то Він перебуватиме посеред них; в Матвія 28:20 — обіцяв завжди бути з віруючими.

Всемогутній. В Посланні до Євреїв 1:3 йдеться про те, що Він тримає все Словом сили Своєї; а в Посланні до Филип'ян 3:21 — що Він все підкорює Собі.

Вічний. В Посланні до Євреїв 13:8 підкреслюється, що Він не змінюється, а в 1:12 — що Він є незмінним вічно. Цей вірш — цитата з Псалма 101:26-28, в якому йдеться про Всевишнього.

Всезнаючий. В Євангелії від Івана 2:24-25 повідомляється, що Ісус знав усіх людей і те, що наповнює їхні серця; в Івана 10:15 Він заявляв, що знає Отця так само, як Отець знає Його.

Ісус виконує функції Бога.

- Ісус-Творець (До Колоссян 1:16; До Євреїв 1:10).
- Христос прощав гріхи (Від Луки 5:20-24; Від Луки 7:48).
- Месія судитиме на останньому суді (Від Матвія 25:31-46; 2 до Коринтян 5:10).
- Ісусу поклоняються, як і Отцю (Від Івана 5:22-23; До Євреїв 1:6; Об'явлення 5:12-13).

Урок 7. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Від Марка 1:1-12;
- Від Івана 5:19-26;
- Від Івана 6:44-51;
- Від Івана 8:51-59;
- Дії Апостолів 2:22-36;
- Об'явлення 1:12-18.

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 7. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 7. Тест

- (1) Яка основна мета приходу Месії?
- (2) Що мала на увазі рання церква, коли говорила: «Ісус — Господь»?
- (3) У чому унікальність Ісуса як Божого Сина?
- (4) Що таке втілення?
- (5) Назвіть три причини, чому для нас важливо, що Ісус — людина.
- (6) Назвіть три причини, чому нам важливо знати, що Ісус — Бог.
- (7) З яких двох причин була необхідна жертва?
- (8) Чому Ісус помер на хресті, а не у будь-який інший спосіб?
- (9) Назвіть три причини, чому воскресіння Христа у тілі було важливим.

Урок 8

Спасіння

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Чому для багатьох людей хрест є образою.
- Стан грішника.
- Необхідність спокутування для спасіння.
- Значення покаяння.
- Елементи рятівної віри.
- Чому спокутної жертви достатньо для всіх людей і за увесь гріх.
- Підстави для особистої впевненості в спасінні.
- Спокутування творіння загалом.
- Твердження віри про спасіння.

(2) Учень зрозуміє помилковість релігії без покаяння.

Вступ

► Прочитайте Псалом 84 разом. Що в цьому уривку мовиться про спасіння?

Хрест

Найважливіший християнський символ — це хрест. Він уособлює найголовніші християнські вірування, а також центральну подію всієї історії; показує різницю між християнством та іншими релігіями.

Хрест — це загадка для багатьох людей, тому що вони не можуть досягнути, чому помер Ісус. Навіть якщо вони чують, що Христос віддав Своє життя, тому що любить нас і хоче врятувати, то не розуміють, чому це повинно було статися. Вони дивуються: «Якщо Бог хотів нас врятувати, чому просто не зробив цього?»

Плутанина в питанні хреста породжувала проблеми з самого початку проповіді Євангелія (прочитайте 1 До Коринтян 1:22-23). Юдеї думали, що Бог проявить Себе в силі і що спасіння, яке їм потрібно, — це звільнення від утисків, а хрест для них символізував слабкість і провал. Греки припускали, що Бог проявить Себе в мудрості і що спасіння, яке потрібно їм, — це пояснення, як отримати від життя найкраще, а хрест здавався їм глупотою і поразкою.

► Чому хрест ображає декого?

Хрест ображає багатьох людей; вони згодні бути релігійними, готові вірити певним речам, практикувати релігійні обряди і отримувати поради, але вони гніваються, коли

їм кажуть, що вони настільки грішні, що для їхнього порятунку потрібна була хресна жертва. Вони хочуть бути виправданими в тому стані, в якому перебувають на цей момент, а хрест ображає їх, тому що нагадує, що вони грішники і потребують спасіння.

Щоб досягнути жертвову смерть Ісуса на хресті, потрібно зрозуміти, що стан грішної людини і свята природа Бога не можуть співіснувати. Ми повинні усвідомити для себе, чому спокутна жертва уможливила наше прощення.

Стан людини

Через гріх Адама кожна людина вже народжується відлученою від Бога (До Римлян 5:12); вона егоцентрична і йде своїм шляхом.

Як тільки людина спроможна робити усвідомлений вибір, вона починає грішити: **кожен грішник винний в безлічі проступків** (прочитайте До Римлян 3:23).

Гріх — це порушення Божого закону (1 Івана 3:4; Якова 2:10-11). Бог не виправдовує нечестя, тому що Він абсолютно справедливий, і кожна людина буде суджена за свої вчинки (2 до Коринтян 5:10; Об'явлення 20:12-13). Немає сумнівів з приводу провини і осуду людини, який вона заслужила; кожен невірний уже засуджений (прочитайте Від Івана 3:18-19).

Грішник, котрий не покався, — ворог Богу (До Римлян 5:10); він не може бути у взаєминах із Всевишнім, поки його гріхи не будуть омиті.

Грішник також знаходиться в стані, який унеможливує його взаємини з Богом; **він зіпсований в своїх бажаннях** (До Ефесян 2:3) та раб гріха, **безсилий змінити своє становище** (прочитайте До Римлян 6:20, 7:23).

Яке саме спасіння потрібно грішникові? Через те, що він винен, спасіння для нього означає прощення; через те, що він ворог Богу, спасіння означає примирення; через те, що він розбещений, спасіння означає очищення; через те, що він безсилий, спасіння означає звільнення — і це лише кілька аспектів, чому грішникові потрібно спасіння.

Важливе питання для кожної людини: «Як грішник може бути виправданий перед Богом?» Людина не зможе по-справжньому радіти і відчувати внутрішній мир ні зараз, ні у вічності.

Джон Веслі, проповідь
«Виправдання вірою».

Дилема

Люди не можуть заплатити за свій гріх. Одна з причин цього — все, що ми маємо, вже належить Богу. Ще більш вагома причина — гріх — це злочин проти вічного Бога, і у людей немає нічого настільки цінного, щоб заплатити за це.

Люди не можуть запропонувати абсолютно нічого, щоб вирішити це питання, тому до них не висунуто жодних вимог; власними силами досягти спасіння не вдалося б

(прочитайте До Галатів 3:21). Якби можна було зробити це самостійно, не було б потреби Христу вмирати на хресті (прочитайте До Галатів 2:21).

► Якщо Бог хотів пробачити людство, чому Він не зробив це у інший спосіб — не через хрест?

Оскільки, Бог святий і справедливий Він повинен судити згідно істини і справедливості (До Римлян 2:5-6). Термін «викуплення» означає, що жертва Ісуса Христа - це шлях до нашого примирення з Богом.

Уявіть, якби жертви Христа не було. Що, якби Бог прощав гріхи без спокутної жертви?

Якби Бог прощав гріх так, як сказано вище, цілком ймовірно, що ми могли б подумати, що гріх — це не серйозно. Могло б здатися, що Бог не справедливий і навіть не святий, і що в Його очах немає різниці між людьми, що обирають правильні і неправильні вчинки.

Якби прощення діставалося без спокути, ми не змогли б поклонятися Всевишньому як святому і справедливому: в результаті, воно дискредитувало б Бога, і тому спокутна жертва була необхідною.

Але Бог любить людство і хоче прощати: Він не бажав залишити всіх людей напризволяще в гріховному стані на вічну погибель, хоча це саме те, на що вони заслуговували.

Смерть Ісуса на хресті забезпечила необхідну жертву, супроводжувану вічною цінністю, тому що **Христос (1) був безгрішним** (2 до Коринтян 5:21) (досконалим і не потребував спасіння); а також **(2) Богом і людиною**.

Спокутна жертва створює необхідне підґрунтя для прощення. Тепер Всевишній може простити людину, що покається і повірить Його обіцянці. Ніхто з тих, хто вірить в жертву на хресті, не може сказати, що гріх — це не серйозно.

Викупна жертва дає можливість Богу вважати праведним грішника, котрий повірив Його обіцянці, і при цьому залишитись справедливим (прочитайте До Римлян 3:26). У Посланні до Римлян 3:20-26 міститься логічне пояснення того, як це працює.

Біблія говорить, що той спосіб, у який Бог забезпечив наше спасіння, — єдино можливий. Якщо людина відкидає спасіння благодаттю через віру в Христа, вона не може бути спасенна (прочитайте Від Марка 16:15-16; Дії Апостолів 4:12; До Євреїв 2:3).

Тому важливо знати доктрину спасіння по благодаті через віру: воно тільки по благодаті, тому що ми нічого не можемо з нашого боку запропонувати, щоб заробити чи заслужити його; спасіння тільки вірою, тому що ми ніяк інакше не можемо його досягти, окрім того, щоб повірити в Божі обіцянки.

Спочатку благодать

► Хто робить перший крок до спасіння — Бог чи сама людина?

Бог першим зробив кроки, щоб спасти грішника: Він виявив Своє бажання прощати, забезпечивши жертву Ісуса на хресті. Тепер Божа благодать діє в серці грішника і викликає в ньому бажання отримати прощення (прочитайте До Тита 2:11; Від Івана 1:9; До Римлян 1:20). Без Божої допомоги ніхто не зміг би відмовитись від гріха (Від Івана 6:44). Всевишній дає грішникові здатність відповісти на Євангеліє. Якщо людина не спасенна, це не тому, що вона не отримала благодаті, а тому, що вона не відповіла на благодать, яку Бог дав їй.

Ісус помер за гріхи всього людства, і Бог хоче, щоб кожна людина відповіла на спасіння (прочитайте 2 Петра 3:9; 1 Івана 2:2; 1 Тимофію 4:10). Божа благодать запропонована кожному, але Всевишній нікого не змушує зробити це, тому закликає грішника зробити вибір і покаятися (Марка 1:15).

Покаяння

► Що таке покаяння?

Покаятися — означає розвернутися в протилежному напрямку. З теологічної точки зору це значить, що грішник усвідомлює свою провину і розуміє, що заслуговує на покарання, тому готова полишити свої гріхи.

«Хай безбожний покине дорогу свою, а крутій свої задуми, і хай до Господа звернеться, і його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато!» (Ісаї 55:7).

Покаяння не означає, що грішник повинен виправити своє життя і стати праведним, щоб Бог простив його; це неможливо, але він повинен бути готовий до того, щоб Всевишній звільнив його від гріхів.

► Спасіння отримують по благодаті. Чому ж тоді покаяння необхідне для спасіння?

Віра — це єдина вимога для отримання спасіння, але рятівна віра не може існувати без покаяння. Якщо людина не готова визнати свої гріхи і відвернутися від них, це означає, що вона не готова отримати спасіння.

Якби Бог прощав людей, котрі продовжували б грішити і відмовлялися б каятися, це дискредитувало б Його як праведного Суддю землі. Покаяння необхідне, тому що за його відсутності людина не визнає зло гріха; якщо вона не розуміє, чому повинна відвернутися від нечестя, то не зможе побачити і потреби у прощенні.

Якщо людина не визнає своєї провини, якій немає виправдання, а також того, що вона заслуговує на покарання, вона щиро не покалася; якщо ж вона визнає, що грішна, але бажає залишатися в такому стані, її покаяння неповне, тому що вона продовжує робити те, що, зробило її винною.

Віра, що рятує

► У що вірить людина, керована рятівною вірою?

Коли у людини є рятівна віра, вона вірить що:

(1) Вона не може зробити нічого, щоб виправдати себе.

«Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився» (До Ефесян 2:8,9).

Вона усвідомлює, що нічого не може зробити, навіть частково, щоб заслужити спасіння.

(2) Жертви Христа достатньо для прощення.

«Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу» (1 Івана 2:2).

Ублагання означає жертву, котра робить наше прощення можливим. Нічого не потрібно додавати до спокутної жертви Христа, щоб отримати спасіння.

"Віра, що спасає, - це віра, що покоїться, довіра, яка цілковито покладається на Спасителя".

Джон Стотт

(3) Ісус воскрес із мертвих та переміг гріх і смерть.

«...Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся» (До Римлян 10:9).

Єдиний спосіб перемогти гріх і смерть — це воскресіння Ісуса. Христос воскрес і у такий спосіб довів Свою повну перемогу.

(4) Бог прощає тільки на підставі віри.

«Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої» (1 Івана 1:9).

Якщо хтось думає, що є ще й інші умови для отримання спасіння, це означає часткову надію на спасіння справами, а не тільки по благодаті.

Впевненість

► У який спосіб люди можуть здобути впевненість, що вони спасенні?

Дехто покладається на свої почуття, проте вони мінливі і можуть скерувати на хибний шлях.

У Біблії стверджується, що ми можемо знати напевно, що спасенні, і отримати впевненість, що Бог прийняв нас (1 Івана 5:13). Нам не потрібно жити в страху, тому що Божий Дух запевняє нас, що ми усиновлені діти Бога. Апостол Павло пише, що Дух Святий свідчить нашому духу, що ми — діти Божі (До Римлян 8:15-16).

Це запевнення настільки недвозначне, що нам не потрібно боятися Судного Дня (прочитайте 1 Івана 4:17). Деякі люди кажуть, що вони тільки сподіваються потрапити на небеса, але ми можемо стверджувати це. Недостатньо вірити, що порятунок запропоновано людству загалом; людина повинна знати, що особисто вона спасенна.

Змінене життя є свідченням того, що людина спасенна, але такий доказ не з'являється в перші миті після навернення: результати спасіння ще не проявились за браком часу, тому в момент покаяння змінене життя не є підставою для набуття впевненості в спасінні.

Віруючий може бути впевнений у своєму спасінні, знаючи, що прийшов до нього біблійним шляхом. Якщо людина по-справжньому розкаялася і повірила у вчення Писання, у неї є право вважати, що Бог простив її і вона стала Його дитиною.

Якщо людина намагається відчувати, що вона спасенна, але при цьому не відбулося справжнього покаяння, вона заплутається і, можливо, стане обманювати сама себе.

Якщо людина (1) по-справжньому покається, (2) повірить Божим обітницям в Писанні, (3) прийме свідоцтво Духа, вона не буде обдурена. Ця впевненість ґрунтується на Божому Слові, яке абсолютно надійне: Всевишній завжди виконує Свої обіцянки.

10 слів, пов'язаних зі спасінням

Примирення: це слово означає, що ті, хто раніше були ворогами, тепер перебувають у мирі. У спасінні Бог примиряє нас із Собою, і ми маємо з Ним мир (прочитайте 2 до Коринтян 5:19; До Римлян 5:1). У цих віршах йдеться як про виправдання, так і про примирення).

Усунення: це слово означає, що запис видалений. В спасінні запис про наші гріхи знищується (прочитайте До Євреїв 8:12).

Ублагання: це слово означає, що щось було віддано, щоб втихомирити чийсь гнів. В спасінні жертва Ісуса відвертає Божий гнів від нас (прочитайте 1 Івана 2:2).

Визволення: це слово означає, що хтось врятований від впливу іншої сили. В спасінні ми звільняємося від сили сатани і гріха (прочитайте Від Луки 1:74; До Римлян 6:6, 12-18).

Відкуплення: це слово означає, що була заплачена ціна, щоб звільнити когось. В спасінні смерть Ісуса стала ціною за нашу свободу від пут і покарання за гріх (прочитайте До Ефесян 1:7; До Тита 2:14).

Виправдання: це слово означає, що хтось визнаний праведним або невинним. В спасінні грішник вважається праведним, бо Ісус постраждав за нього (прочитайте До Римлян 5:1; 2 Коринтян 5:19). У цих віршах йдеться про виправдання і примирення).

Освячення: це слово означає, що хтось став святим. В спасінні грішник перетворюється на святе дитя Бога. У багатьох посланнях віруючих називають

«святими» (прочитайте До Ефесян 1:1; До Филип'ян 1:1; До Колоссян 1:2).

Усиновлення: це слово означає, що хтось стає законною дитиною. В спасінні ми стаємо дітьми Бога (прочитайте Від Івана 1:12; До Римлян 8:15).

Відродження/нове народження: це слово означає, що хтось починає життя заново. В спасінні віруючий починає нове життя з воскресінням духовного життя в Бозі (прочитайте До Ефесян 2:1; Від Івана 3:3,5).

Запечатання: це слово означає, що хтось отримує ознаку приналежності. В спасінні Дух Святий фіксує нашу приналежність до Бога (прочитайте До Ефесян 1:13-14).

Помилки, котрих слід уникати: релігія без покаяння

Примітка для лідера групи: будь-хто з студентів може пояснити інформацію, що міститься в блоці, решті учнів.

Існує категорія людей, котрі легко переконують себе в тому, що вони спасенні, адже дізнались, що спасіння можна отримати тільки по благодаті через віру. Такі люди не покаюлись по-справжньому, тому що не усвідомили в цьому потреби. Вони ніколи не розуміли, що грішні і заслуговують на Божий осуд, вважаючи, що благодать дає їм право жити так, як вони забажають. Такі люди вважають себе християнами, тому що приймають євангельську істину, хоча не пережили особистісних змін і не підпорядкували свою волю Богу, але просто прийняли Його як частину свого життя і продовжують робити вибір згідно зі своєю власною волею. Відповідно до Писання, це не початок рятівних взаємин з Богом.

► Прочитайте разом твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Життя, смерть та воскресіння Ісуса Христа забезпечують викуплення гріхів всьому світу. Кожна людина винна у гріху і безсила врятувати себе. Будь-який грішник, що повірив в жертву Ісуса Христа, може отримати спасіння по благодаті. Віруючий отримує прощення і звільнення від сили гріха і покарання. Дух Святий перетворює християнина з грішника на святого поклонника Бога. Немає іншого способу, щоб отримати спасіння; творіння викуплене і буде відновлене Всевишнім.

Спасіння в Старому Заповіті

У Старому Заповіті Бог створив систему поклоніння з приношенням жертв, які не забезпечували спасіння так, як це зробив згодом Ісус. Біблія говорить нам: «...бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів знімала гріхи!» (До Євреїв 10:4). Чому ж існувала система жертвоприношень? Це була форма поклоніння, що символізувала жертву Христа, яка повинна була бути принесена в майбутньому (До Євреїв 10:1).

Це не означає, що спасіння було недоступним до часів Нового Заповіту. Коли Апостол Павло пояснював доктрину виправдання по вірі, він наводив приклади Авраама і

Давида, щоб показати, що ідея не нова (До Римлян 4:1-8). Ісус говорив Никодиму, що той вже повинен знати про нове народження, тому що був учителем Старого Заповіту (Від Івана 3:10). Павло, звертаючись до Тимофія, підкреслював, що Писання (Старий Заповіт) може зробити його мудрим на спасіння (2 Тимофію 3:15), тому Євангеліє було доступним за часів Старого Заповіту, хоча воно і не було описане в таких чітких термінах, як у Новому.

Деякі люди часів Старого Заповіту розуміли благодать. Вони не знали деталей викуплення і як воно здійсниться, але вірили, що Бог забезпечить підґрунтя для спасіння. Принесення жертв було лише формою вираження цієї віри, так само як у нас є форми поклоніння сьогодні (наприклад, Вечеря Господня). Жертви були б марні, якщо б їх не супроводжували віра та послух, так само як і наші форми поклоніння не приносять користі, якщо вони не є виявом того, що наші серця і життя підпорядковані Богу. Псалом 50 та Ісаї 1:11-18 показують, що покаєння і віра були важливими в старозавітні часи.

Псалом 84, котрий був написаний за багато років до того, як відбулася спокута Христа, чудово описує Божу благодать і те, як Всевишній прощає гріхи. Він говорить про те, що Його гнів припинився. У 11 вірші мовиться: «Милість та правда спіткаються, справедливість та мир поцілуються». Це чудова картина спасіння через спокуту. Без спокути Боже милосердя було б обмежене правдою про нашу провину. Божа праведність зробила б нас його ворогами, замість того, щоб дарувати мир. У спокутній жертві реалізована справедливість і проявляється милосердя.

Спасіння усього творіння

Слова «спасенний» або «спасіння» використовуються в Біблії в широкому значенні. Вони стосуються не лише особистого спасіння, яке розглядалося на цьому уроці, а ще й того, що було зроблено в минулому (До Ефесян 2:8), того, що відбувається сьогодні (1 Коринтян 1:18), і того, що станеться в майбутньому (Від Марка 13:13). Це поняття може стосуватися окремих осіб (на чому ми наголошували в цьому уроці), груп людей, таких як євреї (До Римлян 1:16), язичники (До Римлян 11:11), господарів дому (Від Луки 19:9) або сім'ї (До Євреїв 11:7), або може стосуватися людини, врятованої від фізичної небезпеки (Від Матвія 14:30).

У момент гріхопадіння перших людей прокляття впало на все творіння (Буття 3:17); коли спасіння буде звершене, творіння відновиться, але цього ще не сталося.

Спасіння починається з духовного оновлення спасених людей. Віруючі врятовані від гріха і живуть в Божому благословенні, не переживши, однак, визволення від фізичних аспектів прокляття: їх тіла все ще старіють і вмирають.

Природа також знаходиться під прокляттям гріха. Нам не довелося побачити її в первозданному вигляді, коли вона тільки-но була створена Богом. Навколишній світ наповнений шкідливими істотами і творіннями, які перебувають у стані конфлікту один

з одним, де багато хто з них повинен померти, щоб інші могли жити. Прийде час, коли все творіння буде оновлене (Об'явлення 21:1; До Євреїв 1:10-12).

Послання до Римлян 8:18-25 описує надію християн на світ, який звільниться від прокляття гріха.

Урок 8. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Псалом 50;
- Ісаї 1:11-18;
- До Римлян 3:20-26;
- До Римлян 8:19-25;
- До Ефесян 2:1-10.

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 8. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 8. Тест

- (1) Чому хрест ображає багатьох людей?
- (2) Назвіть 4 твердження, що стосуються кожного грішника, котрий не покався.
- (3) Чому прощення без викуплення дискредитувало б Бога?
- (4) За якими двома вимогами Ісус став підходящою жертвою?
- (5) Яка точка зору грішника, що розкаявся?
- (6) У що вірить людина, якщо має рятівну віру?
- (7) Як людина може знати напевно, що вона спасенна?

Урок 9

Питання спасіння

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Привілей та важливість перемоги віруючого над гріхом.
- Благодать, якою наділяє Бог для переможного життя.
- Духовне життя, джерело котрого взаємини з Христом.
- Біблійне попередження про відпадиння від благодаті.
- Твердження віри про конкретні питання спасіння.

(2) Одна з практичних цілей уроку — допомогти студентам жадати прямувати до високих стандартів життя в перемозі над гріхом.

Вступ

► Прочитайте Послання до Римлян 6 разом. Що в цьому уривку говориться про результати спасіння?

Докази спасіння

Особиста впевненість у спасінні — одна з основних тем в Першому посланні 1 Івана, ба більше, апостол підкреслив, що це було головною його метою: «Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя» (1 Івана 5:13).

► Що робити людині, якщо вона не впевнена в своєму спасінні?

Апостол знав, що будуть часи, коли віруючому потрібна буде впевненість у спасінні. Він пояснював, що для християнина шукати докази, на котрих може ґрунтуватись його впевненість, — це нормально. У всьому посланні Іван наводив приклади: «А що ми пізнали Його...»¹⁸ Він сказав, що християни можуть використовувати ці докази, щоб запевнити свої серця (1 Івана 3:19).

Характеристика віруючого, найбільш акцентована в 1 Івана, — життя в перемозі над гріхом. Апостол писав: «Діточки мої, це пишу я до вас, щоб ви не грішили!» (1 Івана 2:1). Цим твердженням апостол Іван наголошує на тому, що віруючий повинен жити вільним від свідомого гріха життям¹⁹. Він окреслює свою мету — показати важливість переможного життя.

¹⁸ 1 Івана 2:3, 2:5, 2:29, 1 Івана 3:10, 3:14, 3:19, 3:24, 1 Івана 5:2, 5:18.

¹⁹ Поняття навмисного гріха розглянуто в 5 уроці.

«...А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, Ісуса Христа, Праведного. Він убагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу» (1 Івана 2:1-2).

Іван допускає, що гріх може трапитись, хоча це не обов'язково. Апостол запевняє нас, що, якщо віруючий згрішить, жертва Христа може відкупити його від цього гріха. Це не означає, що християнин може грішити і отримувати прощення автоматично без покаяння; в вірші мовиться про те, що жертва доступна всьому людству за кожен гріх. Ми знаємо, що не отримуємо спасіння автоматично. Якщо християнин згрішив, він повинен покаятися, щоб відновити свої взаємини з Богом.

В наведених нижче віршах з 1 Івана стверджується, що життя в перемозі над свідомим гріхом відрізняє віруючого від невіруючого. Фрази в дужках — коментарі.

«А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо [людина, неслухняна Богові, не може мати цього доказу]. Хто говорить: Пізнав я Його, але не додержує Його заповітів, той неправдомовець, і немає в нім правди!» (1 Івана 2:3-4)

«Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх то беззаконня. І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його» (1 Івана 3:4-6).

«Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить правду [не просто вважається праведним, продовжуючи грішити], той праведний, як праведний Він! Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб знищити справи диявола» (1 Івана 3:7-8).

«Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він» (1 Івана 3:9).

«А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав» (1 Івана 3:24).

«Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо; Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді [справжня любов мотивує послух. Непослух показує брак любові]» (1 Івана 5:2-3). (Перебування у Христі несумісне з постійним порушенням Божих заповідей).

«Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ [його спокуси і дух]. А оце перемога, що світ перемогла, віра наша» (1 Івана 5:4).

«Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається» (1 Івана 5:18).

► Яка відмітна риса віруючого простежується в цих віршах?

З вищенаведених віршів стає зрозуміло, що це життя в послуху Богу. Перемога над свідомим гріхом — це величезний привілей для християн.

Примітка до 1 Івана 1:8

Іноді люди, котрі відкидають те, що віруючі можуть жити без свідомого гріха, цитують 1 Івана 1:8: «Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди!» Але що значить «мати гріх»? Чи означає це, що віруючий продовжує свідомо грішити? Це б суперечило твердженням третього розділу, які процитовані з 1 Івана. Чи міг апостол заявити це в третьому розділі, якби перед цим сказав: «Кожна людина, включно з віруючими, продовжує грішити»? У цьому не було б сенсу.

З контексту ми бачимо значення. В 1 Івана 1:7 обіцяне очищення від гріха; воно для тих, хто «ходить у світлі», і означає життя у відповідності до істини та в послуху Богу. Ті, хто зараз живуть так, омиті від своїх минулих гріхів кров'ю Христа.

Є люди, котрі заперечують, що вони згрішили і потребують очищення. Це ті, котрі кажуть, що не мають гріха і тим самим обманюють самих себе. Вони стверджують, що ніколи не грішили чи що вирішили свою проблему гріха без Христа.

Знову-таки, в 1 Івана 1:9 обіцяне прощення і очищення. В 1 Івана 1:10 апостол знову наголошує на тому, що ті, хто кажуть, що не згрішили, суперечать самому Богу.

Іван писав, щоб виправити помилку тих, хто вважав, що не потребує очищення і прощення, які дає Христос, — тих, хто думав, що не має потреби у спасінні. Він не стверджував, що продовження життя в гріху стосується віруючих, бо це суперечило б основному акценту та прямим твердженням у цьому листі.

Божа благодать для життя в перемозі

Жити в перемозі не завжди легко через успадковану зіпсованість; через це багато віруючих вважають, що жити без гріха неможливо. Але у Божої благодаті є відповідь на обидві проблеми.

► Що таке успадкована зіпсованість?

Успадкована зіпсованість — це спотворення моральної природи людини, котра схиляє її до гріха від народження. Після навернення віруючий бореться з цією схильністю, і Бог дає благодать не тільки для щоденної перемоги, але і для очищення від успадкованої зіпсованості (Дії Апостолів 15:9; 1 до Солунян 5:23; 1 Івана 1:7).

Гріховна природа не є умовою, якій ми повинні підкорятися все наше земне життя. Щоб жити в перемозі, віруючий повинен прийти до моменту, коли він цілком і повністю підпорядкує своє серце Богу (До Римлян 12:1). Коли Святий Дух наповнює віруючу людину, Він дає їй можливість повністю полюбити Бога.

► У чому полягає людська слабкість?

Людські слабкості – це фізичні чи психічні обмеження або недоліки. Через гріхопадіння Адама та занепад людства та продовження гріха, ми ментально, фізично та емоційно слабші, ніж ті, якими задумав нас Бог.

Людські слабкості змушують нас робити помилки. Ми можемо не знати, яке рішення необхідно ухвалити в певних ситуаціях, також у нас можуть бути хибні судження про деякі прошарки суспільства та етнічні групи. Неправильні ідеї не виправляються автоматично при отриманні спасіння.

Помилкове розуміння призводить до неправильних вчинків, тому що не знаючи, що робити, людина може ухвалювати хибні рішення.

Людські слабкості можуть змушувати страждати з кількох причин. Можливо, людина ще не навчилася практикувати біблійні принципи; може, не дотримується дисциплін, які допомагали б їй контролювати свої імпульси; може статися, що у християнина не сформовані щоденні звички, які допомогли б йому бути сильним; можливо, немає розуміння важливості перебування в Дусі.

Ми не повинні поспішати засуджувати інших людей, тому що не завжди знаємо, коли вони грішать свідомо: часто помилки здійснюються через нестачу знань чи відсутність духовної зрілості.

Чи досягала вас хоч будь-коли спокуса, більшу за яку, як вам здалося, не переживав ніхто? Чи замислювалися ви хоч колись над тим, чи можна жити в повній перемозі над гріхом? Бог обіцяв нам дати благодать, яка з лишком компенсує нашу слабкість під час спокусу:

«Досягла вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дасть, щоб знести могли ви її» (1 до Коринтян 10:13).

Самі собою люди не йдуть до святості, лише силою благодаті; вони не схильні до побожності, молитви, послуху Священному Писанню, віри і радості в Господі. Ми обираємо компроміс і називаємо це толерантністю; тяжіємо до непослуху та іменуємо це свободою; прислухаємося до забобонів і називаємо це вірою. Ми плекаємо недисциплінованість втраченого самоконтролю і називаємо це релаксом; ми впадаємо в зневіру та безмолитовний стан і тішимо себе думкою, що уникли законництва; ми скочуємося до безбожності і переконуємо себе, що отримали свободу.

Д. А. Карсон

► Що ми дізнаємося з цього уривка?

Цей вірш говорить нам про декілька важливих речей.

1. **Спокуса приходиться через нашу людськість.** Це означає, що ваша боротьба не унікальна.
2. **Бог знає, де межа наших можливостей.** Він розуміє, скільки ми можемо витримати; іноді ми не відаємо, але Він знає.

3. **Бог обмежує спокусу, яка приходить до нас.** Він хоче, щоб ми жили в перемозі. Згідно з цим віршем, перемога можлива завжди.
4. **Бог забезпечує нас всім необхідним для перемоги.** У Всевишнього є намір, щоб ми жили в перемозі, і Він дає нам благодать для такого життя.

Життя в Дусі

► Відкрийте Послання до Римлян 8 і перегляньте вірші, використані в цьому розділі.

У восьмому розділі Послання до Римлян міститься чудове описання роботи Духа Святого в житті віруючого. У До Римлян 8:26 мовиться, що ми навіть не знаємо напевно, як молитися правильно, але Дух Святий молиться через нас.

Цей розділ пояснює, як жити в перемозі. Ми не будемо засуджені, якщо керуватимемося Духом, а не плоттю (До Римлян 8:1, 4); ми можемо жити в праведності, якої очікує від нас Бог, тому що сила Духа діє в нас (До Римлян 8:4).

Це важливо для Бога, якщо Він промовляє до нас, що «без святості ніхто не побачить Господа» (До Євреїв 12:14). Святість — це не список того, що можна і чого не можна робити; це, імовірно, подібність Христу.

Джим Цимбала

Якщо гріхозна природа контролює людину, вона не може догодити Богові (До Римлян 8:8); під осудом (До Римлян 8:1) та судиться Всевишнім (До Римлян 8:13).

За допомогою сили і керівництва Духа Святого ми можемо припинити здійснювати гріховні вчинки (До Римлян 8:13-14).

Життя у Христі

В Євангелії від Івана 15:1-10 записана відома метафора про лозу і гілки. Вона відповідає на важливі питання.

Як ми перебуваємо у Христі? «Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете» (Від Івана 15:10). Перестати перебувати в Ісусі — означає припинити бути слухняними Йому. Що ж станеться потім?

«Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять їх, і кладуть на огонь, і згорять» (Від Івана 15:6). Якщо людина перестає бути слухняною і в такий спосіб не перебуває у Христі, вона вилучається; ілюстрація про спалення гілок показує повне відторгнення.

«Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградні, так і ви, як в Мені перебувати не будете» (Від Івана 15:4). «Усяку галузку в Мене, що плоду не приносить, Він відтинає» (Від Івана 15:2). Якщо ми не перебуватимемо у Христі в послуху, то не зможемо приносити плід, який означає змінене, благословенне, кероване Божою благодаттю життя. Якщо людина не

слухняна Богу, вона відділяє себе від потоку життя, який дає Всевишній, і не може більше жити в Божій благодаті; якщо вона не приносить плоду, то відкидається.

Христос є тією Лозою, Котра дає нам життя (Від Івана 15:6). Спасіння можна отримати тільки за допомогою взаємин. Бути відокремленим від Бога — значить бути відірваним від спасіння. Ми підтримуємо рятівні взаємини з Христом завдяки послуху Всевишньому (Від Івана 15:10).

Лампочка і електричний струм можуть бути сучасною ілюстрацією цієї ідеї. Лампочка горить, поки сила електрики надходить до неї; вона не може утримати світло, відокремившись від його джерела. Так само і ми маємо вічне життя у взаєминах зі Христом (Від Івана 17:3): Його життя тече в нас, і ми не можемо утримати його, якщо відрізані від джерела.

Біблійні попередження

Деякі люди кажуть, що ім'я не може бути стерте з книги життя після того, як воно вже було записане туди, але є принаймні один спосіб, як воно може бути видалене:

«А коли хто що відійме від слів книги пророцтва цього, то відійме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написано в книзі оцій» (Об'явлення 22:19).

Є дуже мало людей, які винні в тому, що буквально виключили частину книги Об'явлення. Однак, наголошується на тому, що ім'я може бути викреслене з книги життя.

Христос пообіцяв і застеріг водночас, коли сказав: «Переможець зодягнеться в білу одягу, а ймення його Я не змию із книги життя» (Об'явлення 3:5). Багато обіцянок було дано церквам в Об'явленні, і більшість з них стосується спасіння (Об'явлення 3:5).

Павло турбувався, що навернені в Фессалоніках люди відмовилися від віри. Він сказав, що, якщо це сталося, то його праця марна (1 до Солунян 3:5). Ця ситуація показує, що віруючий може відпасти від віри настільки, що початкове покаяння марне.

У 2 посланні Петра 2:18-21 ми бачимо, що були лжевчителі, котрі ошукували віруючих, «хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті». У цих колишніх християн було «пізнання Господа і Спасителя нашого Ісуса Христа», але вони відмовились від нього. У цьому уривку Писання говориться, що було б краще для них не знати шляху правди ніколи, ніж повернутися до свого гріховного способу життя. З цього можемо зробити висновок, що спасіння можна втратити, повернувшись до нечестя. Якби втрата спасіння була б неможливою, людині не могло б бути гірше, ніж до спасіння.

Синівство може змінюватися. Були такі часи, коли ми були синами диявола (Від Івана 8:44) і дітьми гніву (До Ефесян 2:3), але це синівство змінилося, коли Бог прийняв нас (До Римлян 8:15). Блудний син втратив привілеї свого синівства, поки був далеко від

батька; коли він повернувся, то батько говорив про нього як про того, хто був мертвий (Від Луки 15:32).

Бог бажає, щоб віруючі відчували себе в безпеці, але не через хибну впевненість, котра може привести їх до реальної небезпеки. Ми не повинні обіцяти християнам того, чого Бог не обіцяв, наприклад, що ми не втратимо спасіння, якщо грішитимемо; однак Господь дав обітницю Свого супроводу та сили, щоб віруюча людина могла жити в перемозі над гріхом. Цього запевнення досить, щоб жити без страху.

Іноді у християн виникають сумніви щодо свого спасіння. Вони можуть бути впевнені, що одного разу були врятовані, але сумніватися, що зараз перебувають у взаєминах з Богом. Біблія дає нам впевненість щодо цього важливого питання. Це Божа воля, щоб віруючий був впевнений у своєму спасінні і мав «відвагу на день судний» (1 Івана 4:17), не турбуючись про те, здасть він Божий іспит чи ні.

Коли у віруючого з'являються сумніви, їх не варто ігнорувати через впевненість у тому, що факт спасіння вже одного разу стався. Потрібно випробовувати «самих себе, чи ви в вірі» (2 до Коринтян 13:5). Якщо людина знає, що вона була спасенна, йдучи біблійними кроками спасіння, і що зараз вона перебуває у Христі в послуху Йому, можна бути впевненим, що вона духовно жива.

Помилки, котрих слід уникати: занижені очікування

Примітка для лідера класу: будь-хто з студентів може пояснити інформацію, що міститься в блоці, решті.

Перемога над гріхом здається людям неможливою через дві речі: людську слабкість та успадковану зіпсованість. Ми повинні пам'ятати, що Бог не судить нас за людські обмеження; Він дає нам силу Своїм Духом, щоб ми могли виконувати Його волю. Слабкості — це не гріх, але ніхто не повинен грішити через слабкості.

Вплив успадкованої зіпсованості не закінчується і після навернення, але Бог дає людині благодать для очищення. Всевишній не звинувачує нас за те, що ми народжені з такою природою, але ми будемо нести відповідальність, якщо житимемо з нею. Тому ні людські слабкості, ні успадкована зіпсованість не повинні нас змушувати втрачати надію входу в перемогу над гріхом і переможне життя.

Через віру в Христа ми з'єднані з Ним: ми ототожнюємося з Ним у Його смерті і воскресінні, що означає смерть для гріха і воскресіння до нового життя (До Римлян 6:3-11). Він в нас, і ми в Ньому. Християнське життя не тільки в тому, що ми намагаємося наслідувати Його приклад і робити те, що можемо: воно полягає в житті з Христом всередині нас. Ісус переміг гріх у Своєму земному житті, і Він живе з цією перемогою всередині нас.

Чому це важливо

На узбіччі дороги в великому місті сиділа жінка, одягнена в лахміття. Волосся її було заплутане і невимите; шкіра — покрита брудом і сажею. На її обличчі — вираз безнадії та відчаю. Раптом на дорозі відбулося пожвавлення, і з-за рогу з'явився великий принц — гарний, сильний і добрий — зі своїм супроводом. Коли його карета проїжджала повз жебрачку, принц вигукнув візникові: «Стій!» Карета зупинилася, і принц сказав своїм слугам: «Я хочу одружитися з цією жінкою!»

Тепер сцена змінюється. Ми в палаці у день одруження. Що ми бачимо? Брудну жінку зі скуйовдженим жирним волоссям, все ще одягнену в лахміття. Біля неї гурт слуг; вони тримають весільну сукню, мило і парфумерію, але наречена абсолютно не стурбована тим, що повинна підготуватися. Одна з жінок запитує: «Міледі, чи не хотіли б Ви приготуватися до весілля?» Наречена відповідає: «Так я виглядала, коли принц побачив мене і висловив свій намір одружитися, тому, напевно, не має значення, як я виглядаю зараз».

Ми були б шоковані таким ставленням. Принц любить її і тому не хоче, щоб вона залишилася в такому вигляді. Якщо він полюбив її, коли вона була непривабливою, то зараз і поготів вона повинна хотіти виглядати найкраще для нього.

Бог полюбив нас, коли ми були грішниками, але це не означає, що гріх не має значення. Він любить нас і тому хоче, щоб наше становище змінилось; тому ми повинні бажати перетворення на Його образ і характер, щоб бути вгодними Господу.

Практичні настанови щодо переможного життя

У всьому світі християнська істина змішана з марновірством. Деякі вчать перемозі над гріхом через повторювану молитву, емоційні переживання, відмову від злих духів (які, як вони вважають, є причиною гріхів), самобичування, носіння амулетів, розміщення християнських символів в будинку, помазання тіла спеціальними оліями. Це неправильно — очікувати перемогу через «духовну магію»!

Інші вчать перемозі над гріхом в простоті. Вони кажуть, що досвід спасіння і наповнення Духом зруйнує силу гріха назавжди, і не акцентують увагу на потребі у духовному зростанні, дисципліні та постійному пильнуванні.

Ті, хто не може перемогти світ і гріх, повинні щиро запитати себе:

- 1. Чи був я дійсно народжений згори?** Чи помер я для свого колишнього життя; чи покався я? Чи нове я творіння у Христі з новим ставленням, бажаннями і спрагою Бога (2 до Коринтян 5:17)? Чи оселився в моєму серці Христос через Духа Святого? Якими силами я намагаюся перемогти гріх — лише людськими чи я покладаюся на Божу силу, яка живе в мені (До Галатів 2:20)?
- 2. Чи заховав я Боже Слово в своєму серці?** Псалмоспівець свідчив: «Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе» (Псалом 118:11). Ми

повинні наповнюватись Словом Бога, як немовлята харчуються молоком матері (1 Петра 2:2).

3. **Чи вважаю я себе мертвим для гріха і живим для Бога?** «Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім» (До Римлян 6:11). Чи відкидаю я спокуси з упевненістю, що вони більше не мають влади наді мною?
4. **Чи покладаюся я на Бога, щоб отримати перемогу?** Апостол Іван проголошував, що людина, народжена в Божій родині «перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, віра наша» (1 Івана 5:4). Апостол Павло писав, що не бажає хвалитися нічим, окрім хреста, тому що завдяки йому все мирське втратило свою силу і контроль над ним (До Галатів 6:14). Неможливо жити в постійній перемозі, якщо ми забуваємо джерело всієї праведності — Ісуса.
5. **Чи зодягаюся я щодня вірою в Христа, не даючи місця гріху?** Не важливо, на якому етапі християнського життя ми перебуваємо; перемога ніколи не здобувається автоматично. Я повинен свідомо прийняти ставлення Ісуса до гріха і наслідувати Його приклад (До Римлян 13:14; До Ефесян 4:24).
6. **Чи зодягаюся я в повну Божу зброю?** У життєвій битві багато віруючих отримують поранення вогняними стрілами диявола, тому що не піклуються про свій духовний захист (До Ефесян 6:11).
7. **Чи практикую я самодисципліну?** Не має значення, наскільки ми зрілі у вірі; самодисципліна завжди буде необхідною. Чи дисципліную я своє тіло? Природні бажання, такі як голод, сон або секс повинні контролюватися, щоб вони могли служити цілям моєї відродженої душі. Через те, що моє тіло пошкоджене гріхом, ці бажання не збалансовані. Тілу не можна дозволяти правити; воно повинно служити духу. Павло говорив, що дисциплінував своє тіло, щоб воно було слухняним йому і щоб не зазнати духовного краху (1 до Коринтян 9:25-27). Така дисципліна необхідна кожному віруючому.
8. **Чи живу я в покорі?** «Ходіння в світлі...» — це попередження апостола Івана (1 Івана 1:7). Існує багато пасток, каменів спотикання, небезпечних місць по дорозі в небеса, і ми повинні завжди ходити у світлі Слова Божого (Псалом 118:105) і присутності Духа Святого (Від Івана 14:26). Послухом ми досягаємо виконання обіцянки, що кров Ісуса очистить нас. Перебування в темряві веде до спотикання і падінь, і врешті-решт, до смерті тих, хто відмовляється повернутися на шлях світла.

► Прочитайте твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Привілей та обов'язок кожного християнина — жити переможним християнським життям. Віруюча людина має життя, що витікає з її відносин з Ісусом. Християнин, який відкидає волю Всевишнього і повертається в гріх, послаблює і потенційно руйнує віру, яка є нашим зв'язком з Богом. Бог дає силу і благодать, щоб віруючий міг перемогти спокусу.

Урок 9. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Від Матвія 13:18-23;
- До Євреїв 10:23-39;
- Якова 1:21-27;
- 2 Петра 1:1-11;
- Об'явлення 3:14-22.

(2) Тест: наступне заняття розпочнеться з написання з тесту по уроку 9. Уважно вивчіть питання тесту під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 9. Тест

- (1) Назвіть одну з основних тем 1 послання від Івана.
- (2) На якій характеристиці віруючого зосереджує увагу апостол Іван в 1 Івана?
- (3) Які чотири істини витікають з 1 Коринтян 10:13?
- (4) Як віруюча людина продовжує перебувати у Христі?
- (5) Як нам підтримувати рятівні стосунки з Христом?

Урок 10

Дух Святий

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Ознаки, котрі демонструють, що Дух Святий — Особистість.
- Біблійні докази особистісності і божественності Святого Духа.
- Чому особистісність і божественність Святого Духа є важливими доктринами.
- Робота Духа Святого в історії людства і зараз.
- Практичні аспекти взаємин віруючого з Духом Святим.
- Твердження віри про Духа Святого.

(2) Одна з практичних цілей уроку — формувати вміння застосовувати принципи дарів Духа.

Вступ

► Прочитайте разом Псалом 138. Обговоріть, що в ньому мовиться про Духа Святого.

Деякі люди вважають Святого Духа чимось, що збуджує їхні емоції, або силою, котру вони намагаються використати, або безособистісною енергією чи просто присутністю. Наприклад, свідки Єгови кажуть: «Дух Святий не особистість і не частина Трійці; це активна сила Бога, яку Він використовує для досягнення Своїх цілей... Певною мірою Його можна порівняти з електрикою»²⁰.

► У чому помиляються свідки Єгови щодо розуміння доктрини про Духа Святого?

Свідки Єгови сприймають Духа Святого як неособистісну силу. Через те, що у них відсутнє біблійне розуміння Бога, вони не можуть бути у правильних взаєминах з Ним.

Ми не повинні очікувати, що зможемо зрозуміти все про Духа Святого. Ісус сказав, що Його робота подібна до вітру: ви відчуваєте Його, але не знаєте, звідки Він прийшов і куди йде (Від Івана 3:8), однак існують деталі, які ми можемо знати про Духа, і вони важливі для наших взаємин з Богом.

«Вірую в Духа Святого, Господа
животворного, що від Отця [і Сина]
походить, що Йому з Отцем і Сином
однаковий поклін і слава, що
говорив через пророків»
(Нікейський символ віри, 325 р. від
Р. Х.)

²⁰ Чи потрібно вірити в Трійцю? - Нью-Йорк: Вартова башта, 1989 р.

У Діях Апостолів ми зустрічаємо найбільшу кількість описань взаємодії Духа Святого з церквою. Там ми бачимо приклад ставлення церкви до Божого Духа:

1. Церква вшановувала Духа Святого в Його божественності (прочитайте Дії Апостолів 5:3-4).
2. Церква знала про присутність, діяльність та керівництво Духа Святого (прочитайте Дії Апостолів 15:28).
3. Церква усвідомлювала свою залежність від Божого Духа і відповідальність за взаємодію з Ним (прочитайте Дії Апостолів 4:24, 31).

"Віriamo в Духа Святого, що говорив у Законі, і навчав через пророків, і зійшов на Йордан, і промовляв через апостолів, і живе у святих; тому віriamo в Нього, що Він є Дух Святий, Дух Божий, Дух досконалий, Помічник, нестворений, що від Отця походить і від Сина приймає, в якого ми віriamo".

- Символ віри Епіфанія, 374 рік

Щоб нам увійти в такі взаємини з Духом Святим, потрібно усвідомлювати, що Він Особистість і Бог.

Дух Святий — Особистість

У Духа Святого немає тіла, як у Ісуса, але Він справжня Особистість; Йому притаманні відповідні атрибути, як то розум, воля та емоції. Чи є у Духа Святого воля? Він наділяє духовними дарами християн, «як Він хоче» (1 до Коринтян 12:11). Чи є у Духа Святого інтелект? «Дух усе досліджує, і глибини Божі» і знає їх (1 до Коринтян 2:10). Чи є у Духа Святого емоції? Нам сказано не «засмучувати Святого Духа» (До Ефесян 4:30). Якщо Божий Дух може засмучуватися, то у Нього є емоції. Завдяки тому, що у Духа Святого є воля, розум та емоції, ми знаємо, що Він Особистість.

► Чому важливо знати, що Дух Святий — Особистість?

Особистість наділена здатністю до перебування у взаєминах з іншими. Якби Святий Дух був безособовою силою, ми не могли б мати з Ним стосунків. Згідно з Посланням до Филип'ян 2:1 і 2 до Коринтян 13:14, Дух Святий може перебувати в спілкуванні з нами, тому Він є особистістю.

Примітка для лідера класу: для подальшого біблійного розгляду того, що Дух Святий — Особистість, зверніться до інформації наприкінці цього уроку під назвою «Біблійні докази особистості Святого Духа».

Дух Святий — Бог

Дух Святий всезнаючий, всевидючий і всюдисущий Бог. Пам'ятаєте історію Ананія та Сапфіри? Перед тим, як Ананій впав за мертво, Петро сказав йому: «...чого сатана твоє серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав? Ти не людям неправду сказав, але Богові!» (Дії Апостолів 5:3-4). Ця подія показує нам, що говорити неправду Духу Святому — це те саме, що обманути Бога, тому Дух Святий — Бог.

Святий Дух всезнаючий. Ми бачимо в 1 посланні до Коринтян 2:10-11, що Він знає все Боже. Для цього потрібен необмежений розум. Дух Святий надихав написання Старого Заповіту, включно з пророцтвами, а це вимагає всезнання (прочитайте 2 Петра 1:21). Нам сказано, що Писання натхненне Богом (2 Тимофію 3:16), тому Дух Святий — Бог.

Дух Святий всюдисущий. Псалом 138:7-10 сповіщає нам, що немає місця, куди може втекти людина від Божого Духа: Він присутній в кожному віруючому, тому що в Біблії мовиться, що, якщо людина не має Духа Христового, то вона і не Його (До Римлян 8:9). Контекст показує, що Дух Христов — це Святий Дух.

Божий Дух всемогутній. Він здійснює те, що може тільки Бог: викриває світ про гріх, про правду і про суд (Від Івана 16:8); для цього Він повинен мати доступ до совісті кожної людини, щоб донести до її розуму певні істини та переконання; Він також може наділяти віруючого внутрішньою силою (прочитайте До Ефесян 3:16). Важко уявити силу і мудрість, необхідні для цього, особливо зважаючи на той факт, що всі люди різні. Сповнюючись Святим Духом кожен віруючий приносить духовні плоди (прочитайте До Галатів 5:22-23).

В Євангелії від Луки 12:10 сказано, **що Святого Духа можна зневажити.** Тільки Бога можна хулити, тому Святий Дух повинен бути Богом.

Дух Святий вічний (До Євреїв 9:14).

Наші тіла названі храмом Божим, через те що Дух Святий живе в нас (1 до Коринтян 3:16).

З біблійних доказів ми знаємо, що Дух Святий — Бог, третя Особа Трійці.

► Чому важливо вірити в божественність Духа Святого?

Важливо вірити в божественність Святого Духа, щоб шанувати і поважати Його, як Він на те заслуговує. Було б серйозною помилкою не поклонятися Духу Святому через невизнання Його Богом.

Дух Святий відрізняється від Отця і Сина

Стверджуючи, що Дух Святий відрізняється від Отця і Сина, ми не маємо на увазі, що вони різні індивідуальності (як різні люди). Члени Трійці перебувають Один в Одному, і Всі є Бог, але Вони достатньо різні, щоб спілкуватися Один з Одним, любити Один Другого і мати справжні особисті взаємини всередині Трійці і з нами.

Писання показує нам відмінності між особистостями Трійці. Наприклад, в 14-16 розділах Євангелія від Івана Ісус говорить про Втішителя, Котрий буде посланий, коли Він повернеться до Отця (прочитайте Від Івана 14:16-17, 26; Від Івана 15:26; Від Івана 16:7, 13-15). Він вчитиме і направлятиме учнів. Якби Христос і Дух Святий були однією

особистістю, не було б ніякого сенсу в словах Христа про *іншого* Втішителя; Ісус говорив про Когось *іншого* — Того, Хто відрізняється від Нього.

Христос сказав в Івана 16:13-15, що Дух Святий не від Себе говоритиме, але явить Ісуса, і все, що Христос прийняв від Отця. Це твердження не мало б сенсу, якби Син і Отець були однією Особистістю, як і Дух Святий.

Подивіться, що сталося під час хрещення Спасителя. Син хрестився, голос з неба промовив: «Ти Син Мій Улюблений», — і Дух Святий, як голуб, опустився на Ісуса (Від Марка 1:10-11). Всі три члени Трійці проявились тут одночасно, але очевидно, що вони відрізняються Один від Одного.

Як окрема Особистість, Дух Святий перебуває у взаєминах з Отцем і Сином протягом вічності. Бог створив нас, щоб ми увійшли в ці взаємини і насолоджувалися спілкуванням з Господом (1 Івана 1:3-4), як кожна з Осіб Трійці насолоджувалася спілкуванням Один з Одним споконвіку (прочитайте Від Івана 17:22-23).

Дії Духа Святого

З часів сотворіння Дух Святий діяв у світі. Він був присутній при творенні Землі та залучений в цей процес (Буття 1:2, 26); наділяв особливими здібностями людей, котрі були покликані до певної праці (Вихід 35:30-31; Суддів 3:9-10; Суддів 15:14-15); давав послання пророкам, котрі намагалися утримати людей у взаєминах з Богом (Ісаї 61:1); надихав Писання (2 Петра 1:21). Дух Святий здійснював труд в серцях людей, намагаючись навернути їх до Бога (Дії Апостолів 7:51).

Його називають Духом життя (прочитайте До Римлян 8:2); Він її даятель, Котрий створив нас; якби Він був забраний зі світу, життя припинилося б, і людина перетворилася б на порошок (Йова 33:4, 34:14-15).

Новий Заповіт відкрив нову еру діяльності Духа Святого. Іван Хреститель сказав, що Ісус хреститиме людей Духом Святим (Від Матвія 3:11). Христос направляв учнів в очікуванні того, що Він називав «обітницею Отцю», — хрещення Духом Святим, котре відбулося в день П'ятидесятниці (Дії Апостолів 1:4-5, 8).

Ісус обіцяв Своїм учням, що Дух Святий буде з ними, нагадуючи їм про те, чому Він їх навчав; Божий дух вестиме їх в істині (Від Івана 14:26, 16:13).

Христос сказав, що Дух Святий — *Втішитель* (Від Івана 14:16, 26, 15:26, 16:7). Це грецьке слово означає, що Ісус підбадьорюватиме і допомагатиме; також це слово може значити «представник». Дух Святий є представником Ісуса і нагадує Його слова ²¹.

► Що робить Дух Святий?

²¹ Це саме слово використовується в 1 Івана 2:1, коли Ісус говорить, що Він представник Отця.

Труд Духа Святого неможливо повністю пояснити, але є список деяких Його дій.

1. Він викриває в гріхах (Від Івана 16:8; 1 до Коринтян 2:4; 1 до Солунян 1:5), інакше людині було б неможливо усвідомити потребу в покаянні і отримати прощення.
2. Він відроджує, дає життя мертвим у гріхах (До Тита 3:5; До Ефесян 2:1; Від Івана 3:5).
3. Він дає віруючим впевненість у спасінні (До Римлян 8:16).
4. Він живе в кожному християнині (в кожному спасеному є Дух Святий) (До Римлян 8:9; 1 до Коринтян 6:19).
5. Він наділяє розумінням Божої істини (1 до Коринтян 2:9-10, 13-14; 2 до Коринтян 3:14-17; До Ефесян 6:17).
6. Він ініціює поклик на служіння і направляє в ньому (Дії Апостолів 13:2-4, 15:28, 16:6-10).
7. Він освячує віруючих і робить їх серця чистими (Дії Апостолів 15:8-9; 1 Петра 1:2).
8. Він дає силу жити в перемозі над гріхом (До Римлян 8:1, 8:5, 8:13; До Галатів 5:16).
9. Він приносить (продукує) духовні плоди в житті віруючих (До Галатів 5:22-23).
10. Він наділяє дарами для служіння (1 до Коринтян 12:4-10, 28-30; До Римлян 12:6-8; 1 Петра 4:10-11).
11. Він дає особливе помазання і силу для служіння (Дії Апостолів 1:8, 13:9; До Галатів 3:5; 1 Петра 1:12).
12. Він допомагає віруючому молитися згідно з волею Бога (До Римлян 8:26-27; До Ефесян 6:18).
13. Він створює єдність та спільність у церкві (До Ефесян 4:3; До Филип'ян 2:1).

Деякі принципи щодо дарів Духа

Примітка для лідера групи: будь-хто з студентів може пояснити інформацію, що міститься в блоці, решті.

1. Дух здійснює Свою роботу через різні дари, дії і настанови (1 до Коринтян 12:4-6).
2. Духовні дари уділяються згідно з волею Бога, а не з духовністю людини (1 до Коринтян 12:11, 4:7).

3. У кожної людини є здібності, дані їй Духом Святим (1 до Коринтян 12:7).
4. Не можна очікувати певного дару від кожного віруючого у Христа (1 до Коринтян 12:8-11, 14-30).
5. Дари завжди повинні використовуватися для служіння іншим на славу Божу (1 до Коринтян 12:21-22, 25; 1 Петра 4:10-11).

Дар мов

Не всі віруючі погоджуються з практикуванням дару інших мов. Деякі християни вірять, що кожен має говорити чи молитися іншими мовами, сповнившись Духом Святим.

Частина християн вважає, що дар мов дається віруючим для спілкування з людьми, котрі розмовляють іншою мовою; підставою цього є той факт, що в день П'ятидесятниці апостоли ділилися євангельською звісткою з людьми, промовляючи до них на їхніх рідних мовах (Дії Апостолів 2:6); і що Бог дає цей духовний дар, як і будь-який інший, тому, кого обирає (1 до Коринтян 12:4-11). Немає такого дару, котрий повинен мати кожен віруючий (1 Коринтян 12:29-30), і тому дар мов не є доказом будь-чого для християнина (1 Коринтян 14:22), хоча кожен має Святого Духа (До Римлян 8:9).

Різні погляди на дар інших мов можуть заважати віруючим тісно співпрацювати в деяких формах служіння, але не слід засуджувати один одного за погляди з цього приводу.

Взаємини Духа Святого з віруючими

Якщо у вас є взаємини з Богом, то також і з Духом Святим: неможливо знати одну Особу Трійці і не знати Інших (прочитайте До Ефесян 2:18; Від Івана 6:44).

Людині не обов'язково розуміти доктрини, що стосуються Духа Святого, до того, як вона отримає спасіння: учні не знали багато чого про Духа, але Ісус сказав їм, що вони знали Його, тому що Він вже був з ними (прочитайте Від Івана 14:17).

Знання правильного вчення про Духа Святого допоможе нам перебувати в правильних взаєминах з Ним, і ми зможемо бути більш ефективними в житті.

Усвідомлення, що Дух Святий — Особистість, дає нам підстави для того, щоб перебувати у взаєминах з Ним. Ми можемо розмовляти з Ним, і Він промовлятиме до нас. Зазвичай Він не говорить слова вголос, але знаходить способи, щоб показати нам волю Бога та Його любов. Якщо ми дійсно бажаємо рухатися в Божій волі, Він направлятиме нас, хоча ми і не завжди відчуватимемо це.

Знаючи, що Він Особистість, ми не поводитимемо себе з Ним, як з неособистісною силою. Коли ми поклоняємося Богу, то думаємо про те, Хто Він і який, а не просто насолоджуємося почуттями. Коли ми молимося, то використовуємо свій розум і намагаємося зрозуміти, що Господь хоче показати нам, а не виголошуємо набір слів, сподіваючись на їхню магічну дію, як представники інших релігій.

Знання, що Дух Святий — Бог, повинно викликати у нас ставлення побожного поклоніння. У міру того, як ми молимося і відчуваємо Його провід, слід пам'ятати, що Він Бог, Котрий любить, знає досконало і нас, і наше майбутнє; також Він є абсолютним авторитетом, Якому всі повинні бути слухняні.

Він з нами завжди. Писання говорить, що ми повинні ходити в Дусі (До Галатів 5:25), і жити, пам'ятаючи про Його постійне перебування з нами, а не думати, що ми приходимо в Його присутність тільки в церкві. Він не тільки з нами, але і всередині нас, і тому ми повинні жити чистим життям (прочитайте 1 до Коринтян 6:19).

Слід пам'ятати про Його першочергові цілі — дати нам перемогу над гріхом і чистоту серця (До Римлян 8:13; До Галатів 5:16; Дії Апостолів 15:8-9); не потрібно молитися про інші речі, якщо ми не дозволяємо Господу досягти першорядної мети: молитися з вірою, щоб Він освятив вас у всій повноті (прочитайте 1 до Солунян 5:23).

У життєвих стражданнях Він дає нам внутрішні сили (До Ефесян 3:16); розуміє нас, наші ситуації і може дати саме те, в чому ми відчуваємо потребу.

У служінні ми повинні покладатися на провід Божого Духа, і тільки Він Сам надає силу Своему Слову. Від Нього залежать зміни в серцях інших людей. Ми бачимо це в книзі Дії Апостолів. Жодна людська здібність не може замінити роботу Духа.

Навіть якщо ми вже були сповнені Духом, необхідно пам'ятати про важливість підтримання взаємин з Тим, Хто наповнює нас. Веління наповнюватись Духом спонукає робити це постійно (прочитайте До Ефесян 5:18), і це відбувається через наші взаємини з Ним.

► Прочитайте разом твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Дух Святий є третьою Особою Трійці, і Він повністю божественний, як Син та Отець. Він викриває в гріхах, відроджує, перебуває в кожному віруючому, даючи йому перемогу над гріхом і очищаючи серце. Божий Дух творить єдність церкви, благословляючи плодами і духовними дарами для служіння.

Біблійні докази того, що Дух Святий — Особистість

Примітка для лідера групи: цей розділ є необов'язковим і може бути розглянутий, якщо група відчуває потребу в додаткових біблійних доказах у цьому питанні.

Деякі люди відкидають особистісність Духа Святого і вважають, що Він є неособистісною силою, як електрика або гравітація, однак це не відповідає тому, як Дух Святий зображений в Біблії. Електрика не мислить і не говорить; гравітації не можна сказати неправду; нерозумна сила не може розуміти Божу волю.

Деякі люди вважають, що ці місця з Біблії — лише метафори, і вжиті не в прямому смислі, однак Писання зазвичай говорить про Духа, використовуючи особистісні

терміни, до того ж люди спілкувалися з Ним, як з Особистістю. У кількох місцях про Духа мовиться в образній формі, як про речовину, наприклад, коли Біблія говорить, що Дух буде «вилитий» (Дії Апостолів 2:17). Такі уривки потрібно розглядати як образні, оскільки зазвичай Біблія говорить про Духа як про Особистість.

Біблійні докази того, що Дух Святий — особистість:

- В Матвія 28:19 Ісус велить хрестити в ім'я Отця, Сина і Духа Святого, що вказує на те, що всі Три Особи Трійці наділені авторитетом.
- 2 Послання до Коринтян 13:14 згадує про «причастя» Духа, що включає усвідомлену комунікацію в Ним.
- В Марка 13:11 віруючим обіцяно, що Дух Святий говоритиме через них в часи гонінь.
- В Івана 14:17, 26 Дух Святий названий Духом істини, Котрий вчитиме і нагадуватиме.
- В Івана 16:7-11 Ісус обіцяв, що Дух Святий світові виявить про гріх, про правду і про суд, що вимагає інтелектуальної комунікації.
- В Івана 16:13-15 читаємо, що Дух Святий говоритиме не про Себе, а про Христа.
- Згідно з 1 Посланням до Коринтян 12:11, Дух Святий вирішує, як уділяти духовні дари.
- Він свідчить нашому духу, що ми діти Божі (Послання до Римлян 8:16).
- Заступається за нас перед Отцем і наділений розумом, знаючи волю Бога (До Римлян 8:26-27).
- Згідно з Посланням до Ефесян 4:30, Його можна засмутити, що означає, що Він розуміє наші реакції і відчуває емоції.
- Йому можна сказати неправду, що вказує на те, що Він розуміє те, що ми говоримо (Дії Апостолів 5:3).
- Він говорить, дає повеління; у Нього є воля, яку люди мають виконувати (Дії Апостолів 13:2-4).
- Він направляв апостолів в їх місіонерських поїздках і зупиняв, коли їхні пересування не відповідали волі Бога (Дії Апостолів 16:6).

Урок 10. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Дії Апостолів 1:4-8;
- До Римлян 8:1-14;
- 1 до Коринтян 2:9-16;
- 1 до Коринтян 12:1-13;
- До Галатів 5:22-26.

(2) Тест: наступне заняття почнеться з тесту по уроку 10. Уважно вивчіть відповіді на питання під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 10. Тест

- (1) Назвіть три аспекти ставлення ранньої церкви до Духа Святого.
- (2) Звідки нам відомо, що Дух Святий — Особистість?
- (3) Назвіть п'ять тверджень, які свідчать, що Дух Святий — Бог.
- (4) Назвіть 9 дій Духа Святого.
- (5) Які цілі першочергові для Духа Святого?

Урок 11

Християнська святість

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Біблійне використання терміну «святий».
- Святість Божа як підстава для святості християнина.
- Значимість святості для поклоніння і взаємин з Богом.
- Біблійні приклади освячення.
- Практики для духовного зростання.
- Твердження віри про святість християн.

(2) Одна з практичних цілей уроку — зміцнити віру студентів у благодать, котра може зробити їх святими в цьому світі.

Біблійний термін

Слово, яке з івриту перекладається як «святість» або «освячення», зустрічається в Старому Заповіті більше шестисот разів. І єврейське, і грецьке слово «святий», в основному, означає бути відокремленим, присвяченим певній меті. Щось освячене відділяється, щоб бути використаним для нової певної цілі. Зверніть увагу на кілька речей, які в Старому Заповіті вважалися святими:

- **Свята земля.** Бог відділив певну ділянку землі як місце зустрічі з Мойсеєм (Вихід 3:5).
- **Свята скинія і храм.** Багато священних предметів були пов'язані зі скинією і храмом, включно з одягом священика (Левит 16:32), хлібами (Вихід 29:34) і речами (Вихід 40:9). Вони призначалися для поклоніння Богові.
- **Святі дні.** День суботи був проголошений святим (Буття 2:3; Вихід 20:8). Інші єврейські свята, такі як день Очищення, також були особливими (Левит 23:26-29): вони були призначені для відпочинку, роздумів і поклоніння.
- **Святий Бог.** Найкращим прикладом святості в Біблії є сам Бог. Усе, що стосується Всевишнього, святе: Його ім'я (Левит 22:2); Його слова (Єремії 23:9); Його шляхи (Псалом 76:14). Святість означає, що Бог повністю відокремлений від усього гріховного, нечистого, звичайного, буденного чи невідповідного Його божественній природі.

У Новому Завіті Ісуса називають святим (Від Івана 17:19; Дії Апостолів 4:27, 30) і безгрішним (2 до Коринтян 5:21). Ангели (Від Марка 8:38), апостоли і пророки (До Ефесян 3:5) описані як святі. Всі вони були відокремлені для особливої мети.

Біблія закликає Божий народ бути святим (Левит 11:44-45; 1 до Коринтян 1:2; 1 Петра 1:15-16). В цьому уроці пояснюється, якої святості Бог очікує від нас.

Святість Божих поклонників

► Прочитайте Псалом 118:33-40 разом. Що цей уривок говорить нам про те, як Бог трансформує віруючого?

Коли Бог почав являти Себе, першою Його метою було показати, який Він є. В основному, Всевишній описував Себе як святого. Ісая часто говорив про Бога як про Святого Ізраїлевого.

Святість Божа була темою поклоніння:

«Хай Ім'я Твоє славлять, велике й грізне воно!» «Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, Він бо Святий!» (Псалом 98:3, 5).

Святість Бога — підґрунтя Його вимог до людини. Він святий, і тому Його поклонники повинні бути святими. Він сказав: «Будьте святі, бо святий Я» (Левит 11:44-45; 19:2, 20:26, 21:8).

Бог Ізраїля відрізнявся від язичницьких богів (лжебогів) і вимагав іншого поклоніння.

«Хто зійде на гору Господню, і хто буде стояти на місці святому Його? У кого чисті руки та щире серце, і хто не нахилив на марноту своєї душі, і хто не присягав на обману...» (Псалом 23:3-4).

Питання полягає в тому, чиє поклоніння приймає Бог; не кожного визнають поклонником Бога. Служителі Всевишнього також повинні бути святими.

Святість, котру очікує Бог, — не просто церемоніальна або зарахована, а справжня. Стандарт святості для тих, хто поклоняється Богу, постійно повторюється в Новому Заповіті:

«...але за Святим, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашім поведженні, бо написано: Будьте святі, Я бо святий!» (1 Петра 1:15-16).

Слово «поводження» стосується характеру людини і стилю життя в цілому. Бог, пред'являючи вимоги до Своїх поклонників, велить, щоб вони були не просто церемоніально святими й тому так називалися б; Він очікує, що Його шанувальники житимуть святим життям.

► Як святість пов'язана з поклонінням?

Святість важлива у поклонінні, тому що:

- 1. Ми любимо Бога і бажаємо бути схожими на Нього.** Поклонятися Всевишньому — значить проголошувати, що Він прекрасніший за усе, що існує; поклонятися — значить цінувати атрибути Його природи. Сутність Бога — святість, тому, якщо ми дійсно захоплюємося Господом, то ненавидитимемо гріх і нечистоту, навіть якщо бачимо її в собі.
- 2. Ми любимо Бога і бажаємо догоджати Йому.** Вимога Всевишнього не здивує нас, якщо ми будемо знати, що таке поклоніння. Ми не поклоняємося Богу через страх або тільки тому, що Він благословляє нас; любов рухає нами.

Освячення під час навернення

Біблія використовує слово «освячення» на позначення того, що відбувається в житті кожного віруючого. Павло писав: «Божій Церкві, що в Коринті, **посвяченим у Христі Ісусі**, покликаним святим, зо всіма, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого» (1 до Коринтян 1:2). Також ми читаємо в цьому посланні: «І такими були дехто з вас, але **ви** обмились, але **освятились**, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога" (1 до Коринтян 6:11). Коринтяни вже були освячені, хоча не досягли ще духовної зрілості, і були плотськими, як новонароджені у Христі (1 до Коринтян 3:1).

Коли йде мова про коринтян, слово «*освячувати*» вживається в загальному значенні; вони були визволені від гріха і відокремлені для Бога. Звичайно, зрілість в посвяченні ще не була досягнута, але вони були відділені від старого життя і тепер стали частиною Божої сім'ї.

Під час нашої першої зустрічі зі Всевишнім гріх був перешкодою для взаємин з Ним, тому що вони не можуть бути можливими, поки ми не покаємося і не будемо прощені.

Під час примирення з Богом ми перероджуємося духовно (До Тита 3:5), стаємо новим творінням, звільняючись від сили гріха і бажаючи догоджати Всевишньому: християнська святість починається в момент спасіння.

Старий індус запитав Емі Кармайл: "Ми чули багато проповідей, чи можете ви показати нам життя вашого Господа Ісуса?"

Біблія вчить нас, що спасіння відразу ж передбачає чисте життя, тому що «з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей...» Слово Боже говорить, що ми повинні жити «помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці...» (До Тита 2:11-12). Мета спасіння — звільнити нас від гріха і перетворити на святих, щоб ми могли перебувати у взаєминах з Богом (Від Луки 1:74-75, До Римлян 6:2, 11-16).

Зростання в освяченні

У міру того, як ми перебуваємо у взаєминах з Богом і все глибше дізнаємося Його істину, ми продовжуємо зростати в святості. Ходити «у світлі» — означає продовжувати

слухатися Всевишнього, і тоді ми все більше отримуємо настанов в істині (1 Івана 1:7). Коли ми зростаємо в розумінні того, що Йому до вподоби, а що ні, Його істина і сила Духа Святого преображає нас зсередини.

Людина, котра любить Бога, бажатиме повністю бути святою; вона захоче не тільки змінити свої вчинки, але і зробити чистими свої мотиви. Давид молився, щоб він зміг жити в повній перемозі над гріхом, а потім — щоб і його слова, і навіть помисли серця були угодні Богу (Псалом 18:13-15, Псалом 118:7, 34, 36, 69, 80, 112).

Увесь процес досягнення духовної зрілості називається освяченням; він триває все життя: віруюча людина дедалі частіше відокремлюється від гріха та впливу світу і все більше присвячує себе Богові. Павло застерігає, щоб не слідувати образу життя світу і закликає «постійно оновлюватися... розумом» (До Римлян 12:2). Відділення від світу і трансформація способу мислення не є досвідом, що завершується в певний момент життя християнина; віруюча людина постійно розвивається і зростає, йдучи з Богом. Все це вміщує в себе слово «*освячення*».

Успадкована зіпсованість і освячення

Успадкована зіпсованість — це спотворення моральної сутності людини, що схиляє її до гріха з моменту народження. Богослови іноді називають її «перворідним гріхом», тому що це гріховність нашої природи, з якою ми народжуємося через гріхопадіння Адама.

Кожна людина народжена з егоїстичною волею, що схиляє її до гріха. Воля людини не схильна до того, щоб обирати правильні речі, поки Бог не наповнить нас бажанням і не супроводить силою для цього (До Римлян 6:16-17). Успадкована зіпсованість мотивує внутрішні гріхи, такі як гордість, заздрість, ненависть і непростення; вона штовхає нас на гріх.

► Чи звільнилася людина від успадкованої зіпсованості після отримання спасіння?

Спасенна людина не перебуває більше під контролем успадкованої зіпсованості. Якби ми все ще були в її владі, то жили б у гріху і не були б спасенні. Біблія говорить нам, що керований «плотським розумом» засуджений (До Римлян 8:6-8, 13). Спасенна людина не перебуває під контролем успадкованої зіпсованості і може жити в перемозі над гріхом силою Святого Духа (До Римлян 8:1, 9, 13).

Однак успадкована зіпсованість впливає на спасенну людину, поки вона не очиститься від неї. Павло сказав віруючим у Коринфі, що вони все ще «плотські»: їхнє ставлення і реакції, незважаючи на отримання спасіння, були подібними до тих, що є у людей в світі (прочитайте 1 до Коринтян 3:1-3). Навіть йшлося про те, що для християнина це може бути нормою, — перебувати в такому стані, тому що бути «плотським» — означає бути «немовлям у Христі».

Віруючий в цьому стані любить Бога, але ще не всім серцем, розумом і силою (Від Матвія 22:37). Він не може сказати, як Павло, що має лише одне бажання, — йти за Божим покликом (До Филип'ян 3:13-15); він знає, що деякі думки його серця неприйнятні для Бога (Псалом 18:15).

Всевишній не залишає нас в цьому стані. Ще здавна Він пообіцяв ізраїльському народу, що по благодаті дасть їм здатність любити Його всім серцем (прочитайте Повторення Закону 30:6).

Давид молився про особливу дію благодаті, окрім отримання прощення. Він згрішив і усвідомлював, що це сталося через проблеми його серця. Він знав про свій гріх, але вірив, що Бог очікує від нього повної святості. І далі він молиться про повне очищення (прочитайте Псалом 50:7-12).

Християни в епоху Нового Заповіту були покликані ще до однієї особливої події після навернення. Віруючі із Салонік були чудовим прикладом християн. Вони прийняли Євангеліє, відвернулися від ідолів, зносили гоніння, але при цьому перебували в стані радості у Святому Дусі і чекали на повернення Христа (1 До Солунян 1:6-10). Однак чогось бракувало їхній вірі. І це не те, що вони повинні були отримати протягом всього свого життя або в момент смерті, тому що Павло сказав, що це могло статися під час його візиту до них (прочитайте 1 до Солунян 3:10). Він молився:

«А Сам Бог миру нехай освятить вас цілком досконало, а непорушений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збережені будуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа! Вірний Той, Хто вас кличе, Він і вчинить оте!» (1 до Солунян 5:23-24).

Освячення — це не моє уявлення про те, що згідно моїх бажань Бог зробить для мене; освячення — це Божий погляд на те, що Він прагне зробити в моєму житті, щоб привести мене до такого стану розуму і духу, коли я за будь-яку ціну дозволю Йому освятити себе повністю.

Освальд Чемберс

Павло молився, щоб ці віруючі були освячені повністю: результатом цього буде те, що християни будуть досконалими тілом, душею і духом, коли Господь повернеться.

Учні Ісуса зазнали особливої дії благодаті в день П'ятидесятниці. Ми знаємо, що вони були спасенні до цього дня, бо Христос сказав, що вони були не від світу і належали Йому й Отцеві, а також що їхні імена записані на небесах (Від Івана 15:3, 17:14, 9-10; Від Луки 10:20), але вони були егоцентричними і не керувалися Божими пріоритетами. Ісус неодноразово виправляв їх за їхні гріховні вчинки (прочитайте Від Марка 9:33-34; Від Марка 10:35-41; Від Луки 9:54-55).

Після воскресіння Ісуса, перед тим, як повернутися на небо, Христос відкрив Своїм учням, що вони будуть його свідками у світі, але спершу їм потрібно охреститися Святим Духом (прочитайте Від Луки 24:49; Від Івана 20:22; Дії 1:2-5, 8.) Він вже багато розповідав їм про дію Святого Духа, особливо в Івана 14-16.

У день П'ятидесятниці учні сповнилися Святим Духом (Дії Апостолів 2:4). Це наповнення змінило їхні мотивацію, пріоритети та дії. За часів Нового Заповіту апостоли демонстрували Христові погляди та пріоритети, хоча все ще не розуміли певних речей і робили помилки. Послання, написані Петром та Іваном, розкривають нам сутність Христа та Його любов. Наповнення Святим Духом дозволило їм любити Господа, Бога свого, усім серцем, душею, розумом і силою, і любити ближніх своїх, як самих себе (Від Матвія 22:37-39). Оскільки вони були повністю віддані Святому Духові, Він жив через них, як жив через Христа (Від Луки 4:1, 14, 18; Дії Апостолів 2:22).

Деякі християнські вчителі зосереджені на процесі освячення, а інші — на надприродній події освячення. Досвід П'ятидесятниці і хрещення Святим Духом є прикладом того, як люди переживають події свого освячення. Той факт, що щось може стати завершеним чи пережитим, означає, що це відбувається в певний момент часу. Важливо, щоб ми не обмежували того, що може зробити Євангеліє, навіть в якийсь момент віри і повного підкорення (Римлянам 12:1-2). Все, що Ісус відкрив через Свою смерть і воскресіння, доступне для всіх, хто:

Церква має подвійну відповідальність стосовно навколишнього світу. З одного боку, ми повинні жити, служити і свідчити; з іншого — уникати забруднення світом. Не слід намагатися зберегти свою святість, тікаючи від світу, але й не потрібно жертвувати нею, підлаштовуючись.

Джон Стотт

1. Вважає себе мертвим для гріха в Ісусі (До Римлян 6:11).
2. Не дозволяє гріху панувати в тілі (До Римлян 6:12).
3. Представляє своє тіло як знаряддя праведності (До Римлян 6:13).

Протягом всієї історії видатні християни, такі як Джон Буньян, Хадсон Тейлор, Дуайт Л. Муді, Семмі Морріс, Освальд Чемберс, Френсіс Рідлі Хавергал та Емі Кармайл, свідчили про часи, коли вони входили в сповнене Духом життя і мали глибші стосунки з Богом.²²

Важливо, щоб ми не обмежували те, що Бог може зробити в одну мить, і також важливо не забувати про дію Святого Духа в процесі цих змін. Хоча цей вид освячення іноді називають повним, цей рівень не означає, що не може бути подальшого розвитку. Наприклад, навчившись розмовляти французькою мовою, не означає, що не можна продовжувати вчитися говорити ще краще. Ті, хто освячені в повноті, дійшли до такого моменту, коли вони пережили освячення, якого не відчували раніше. Однак це не є абсолютною умовою досконалості. Це життя у святості, в якому віруюча людина продовжує розвиватися.

Освячення та християнська зрілість

В Біблії знаходимо опис життя зрілого християнина. Святий Дух діє в його житті, щоб розвивати християнські чесноти. Робота Духа передбачає серед усього не тільки

²² Ви можете ознайомитись з багатьма такими історіями в курсі «Доктрина і практика святого життя» від Shepherds Global Classroom.

особливі моменти очищення чи помазання, а й процеси, які відбуваються поступово. Віруюча людина не повинна задовольнятися духовним життям, яке не відповідає біблійному описанню зрілого християнина.

Автор Послання до Євреїв стверджував, що дехто з його читачів все ще залишається у дитинстві (До Євреїв 5:12); він закликав їх залишити «початки науки Христа» і перейти до **зрілості** (До Євреїв 6:1).

Молитви апостолів за віруючих відкривають нам волю Бога на наше життя.

Любов

Апостол Павло молився: «А в вас хай примножить Господь, і нехай **збагатить вашу любов** один до одного, і до всіх...» (1 до Солунян 3:12-13). Він також молився за ефесян:

«щоб ви, **закорінені й основані в любові**, змогли зрозуміти зо всіма святими, що то ширина й довжина, і глибина й вишина, і **пізнати Христову любов**, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божою» (До Ефесян 3:13-19).

Апостол звертається до Бога з проханням, щоб віруючі зростали в любові і були щедрі на неї. У 1 Посланні до Коринтян в 13 розділі він описав, як має виглядати досконала любов зрілого християнина. Життя у святості проявляється у любові до Бога всім своїм серцем, душею, розумом і силою, а також у любові до ближнього, як до самого себе (Від Луки 10:27). Саме такі стосунки освячені люди мають з Богом і зі своїми ближніми.

Непорочність

Павло ходатайствував за солунян, щоб Бог утвердив їхні серця **непорочними у святості** (1 до Солунян 3:12-13). Через два розділи він знову молиться, щоб вони були настільки освячені, щоб повністю їхні дух, душа і тіло були **непорочні** на час приходу Господа Ісуса Христа (1 до Солунян 5:23). *Непорочність* не означає досконалість у всьому; людина може допускати помилки, але у неї сформовані відповідні характер і поведінка.

Внутрішня сила

Павло молився, «щоб Він дав вам за багатством слави **Своєї силою зміцнитися через Духа Його** в чоловікові внутрішнім» (До Ефесян 3:15-16). А двома розділами пізніше він молиться, щоб вони були настільки освячені, що весь їхній дух, і душа, і тіло були **непорочні** при пришестві Господа Ісуса Христа (1 Солунян 5:23). Внутрішній характер зміцнюється, коли людина зростає у вірі. *Внутрішня сила* — це здатність робити правильний вибір і відкидати неправильні рішення.

Перебування Христа в нас

Павло продовжив молитву за ефесян, щоб **Христос оселився в їхніх серцях** (До Ефесян 3:17). Слово «оселитися» в цьому уривку означає постійно жити, а не просто тимчасово перебувати. Це слово вказує на те, що Ісус бажає жити в нас і з нами, а не просто час від часу відвідувати. Христос почуває себе затишно і радісно з тими, хто живе постійним духовним життям.

Божа повнота

Павло завершує прохальну частину молитви в Посланні до Ефесян, просячи у Всевишнього, щоб вони **сповнилися всією повнотою Божою** (До Ефесян 3:14-19). Він використовує ілюстрацію процесу наповнення з фізичного світу для опису духовної реальності. Це означає, що Бог хоче повністю контролювати нас: розум, прагнення, емоції, поведінку, стосунки, бажання, реакції. З усіх описів святого життя, знайдених у Біблії, це, можливо, найкращий — бути настільки наповненим благочестям, що в людині немає місця для безбожності.

Нижчезазначені вірші підсумовують сказане в молитві:

«А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь» (До Ефесян 3:20-21).

Цей уривок говорить про те, що Бог може зробити набагато більше, ніж ми можемо просити чи думати. Павло говорить не про фінансовий достаток, а про духовне життя. Ми не повинні занижувати рівень святості та зрілості, які можемо досягти завдяки силі, що діє в нас.

Поради християнам

Новий Заповіт дає певні рекомендації, котрі допомагають нам зростати на шляху до святості та зрілості.

Мати чисте сумління. Павло показує Тимофію шлях до ведення успішної боротьби (ілюстрацію переможного християнського життя) через віру та чисте сумління (1 Тимофію 1:18-19)²³. Апостол також зазначав: «пильно дбаю про те, щоб завжди мати сумління невинне, щодо Бога й людей» (Дії Апостолів 24:16). Прислухаючись до свого

Дешева благодать — це [вигадана] благодать, яку ми самі собі присуджуємо; це проповідь прощення без вимоги покаяння, хрещення людей без подальшого супроводу та опіки церкви, причастя без сповіді... Дешева благодать — це благодать без учнівства, благодать без каяття, благодать без Ісуса Христа — живого і втіленого.

Дітріх Бонхоффер

²³ Павло був особливо стурбований тим, щоб пастори мали чисте сумління, тому що він підкреслював це питання ще тричі в своїх пастирських посланнях до пастора Тимофія, включаючи "добре сумління" (1 Тимофія 1:5) і "чисте сумління" (1 Тимофія 3:8-9; 2 Тимофія 1:3).

сумління, ми можемо покаятися, відшкодувати завдану шкоду, примиритися з кимось або змінити свою поведінку. Чисте сумління означає, що людина визнає свої гріхи і кається в них, коли усвідомлює, що вчинила щось недостойне.

Присвятіть себе Богові. У потужному заклику в Посланні до Римлян 12:1 Павло пише: «Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, **повіддавайте ваші тіла** на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу». Римські віруючі вже віддали себе Богові, коли навернулися, однак тут Павло закликає до більш повного посвячення.

Не підлаштовуйтеся під світ (До Римлян 12:2), що означає не формуватися під кутом зору невіруючого суспільства, не поділяти його цінності і не поводитися так, як ті, хто не знають Христа. Люди світу намагаються знайти виправдання тому факту, що вони егоїстичні, несправедливі, а також задовольняють бажання плоті гріховними способами. Віруюча людина інша (2 до Коринтян 10:3-4).

Оновіть свій розум. Павло продовжує заклик до римлян:

«...І не стосуйтесь до віку цього, але **перемініться відновою вашого розуму**, щоб пізнати вам, що то є воля Божа, добро, приємність та досконалість» (До Римлян 12:2).

Чим більше людина відкидає спосіб мислення світу і приймає Божий, тим більше вона змінюється.

Ходіть у світлі. Апостол Іван писав: «Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха» (1 Івана 1:7). Світло — це метафора на позначення істини. Отже, ходити у світлі означає продовжувати пізнавати її і слідувати за нею.

Переносьте страждання з вірою. Благословення апостола Петра (1 Петра 5:10) акцентує увагу на славі меті бути відновленим, сильним і стійким християнином, але шлях до цього може бути досить складний. «А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалив вас, **хто трохи потерпів**, хай упевнить, зміцнить, уґрунтує» (1 Петра 5:10). Страждання здатне очищати наші погляди і виправляти поведінку. Бог допускає їх, тому що вони вдосконалюють нас; слід прийняти страждання і намагатися засвоїти те, чому Бог нас навчає (2 до Коринтян 12:7-10).

► Прочитайте разом твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Християнська святість починається тоді, коли грішник кається і перероджується Божою благодаттю. Віруючий зростає духовно в міру того, як прогресує в пізнанні Божої волі і продовжує перебувати в послуху. Освячення — це дія Бога, за допомогою якої Він очищає християнина і спонукає його до формування святого характеру і способу життя.

Урок 11. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Ісаї 6:1-8;
- Дії Апостолів 2:1-18;
- 1 до Коринтян 10:1-13;
- 1 до Солунян 5:14-24;
- До Тита 2:11-14.

(2) Тест: наступне заняття почнеться з тесту по уроку 11. Уважно вивчіть відповіді на питання під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 11. Тест

- (1) Яке основне значення слова «святий»?
- (2) Що означає святість Бога?
- (3) Чому святість важлива у поклонінні?
- (4) Коли набувається християнська святість?
- (5) Що означає ходити у світлі?
- (6) Через що проходить християнин впродовж свого життя в процесі освячення?
- (7) Що таке успадкована зіпсованість?
- (8) Як віруючий може зберегти непорочність тіла, душі та духу до приходу Христа?

Урок 12

Церква

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Походження церкви.
- Церква як жива інституція.
- Церква як помісний живий організм.
- Основи єдності вселенської церкви.
- Основи єдності помісної церкви.
- Таїнства церкви.
- Цілі церкви.
- Твердження віри про церкву.

(2) Одна з практичних цілей уроку — допомогти студентам усвідомити відповідальність щодо посвяти помісній церкві.

Походження церкви

► Прочитайте разом Послання до Ефесян 3:3-10. Що в цьому уривку мовиться стосовно церкви?

Протягом століть до часів Нового Заповіту церква була не повністю розкритою таїною. Були люди, які відчували Божу благодать і перебували у взаєминах із Всевишнім, але запланована Богом (До Римлян 4:1-8) церква ще не була заснована.

► Коли утворилася церква?

Церква бере початок з життя і служіння Ісуса; в її основі було спасіння, забезпечене Христом (Від Матвія 16:16-18). Ера церкви почалася в день П'ятидесятниці; з цього дня вона стала діяти в силі Духа Святого без фізичної присутності і видимого лідерства Христа на землі (Від Івана 16:7).

Ісус дав Своїм учням владу формувати Його доктрини і поширювати їх по всьому світу (Від Матвія 28:18-20). Він пообіцяв, що Дух Святий направлятиме їх в істині (Від Івана 16:13). Церкву можна назвати апостольською, тому що вчення апостолів було її фундаментом. Будь-які вірування, що суперечать цим доктринам, не повинні називатися християнськими.

Зважаючи на вищезазначене, церква ґрунтується на...

1. служінні Ісуса;
2. спасінні, забезпеченому Христом;

3. подіях П'ятидесятниці;
4. поширенні апостольської доктрини.

Церква як жива інституція

Церква порівнюється з сім'єю, в якій Бог є Отцем, а віруючі — братами та сестрами (Від Матвія 12:48-50, До Колоссян 1:2); вона названа народом, але її представники не об'єднані єдиною національністю та біологічною кривістю (1 Петра 2:9-10); це не є одна раса. Церква порівнюється з тілом, в якому глава — Христос (До Ефесян 4:15-16, 5:30) а члени громади піклуються один про одного (1 до Коринтян 12:14, 26).

Як член тіла, християнин не повинен бути незалежним від церкви: він відчуває потребу в інших так само, як і вони потребують його (1 до Коринтиян 12:21). Неприйнятно для віруючої людини жити без общини, неначе вона може бути самодостатньою поза її живим організмом.

Не бути частиною церкви — значить не бути причетним до того, що Христос робить на землі; не поважати і не любити церкву — означає не любити і не поважати Христа.

Помісна церква як живий організм

Існує одна вселенська церква, але також має бути і помісна. Члени тіла не можуть функціонувати, якщо вони не зібрані воєдино. Павло писав віруючим в Коринфі, що вони є тілом Христа (1 до Коринтян 12:27): йдеться про те, що помісна община є тілом Ісуса в тому місці, де вона перебуває.

Бог створив помісну церкву, щоб вона була родиною віри:

1. Функціонувала як живий організм з проявами духовних дарів.
2. Задовольняла різні потреби членів церкви (як людськими, так і божественними ресурсами).
3. Являла світові Божу мудрість у кожному аспекті життя.
4. Запрошувала невіруючих до навернення та долучення до духовної сім'ї.

У справжньої громади виникають фінансові питання, тому що в ній піклуються про потреби своїх членів (Якова 2:15-16, 1:27). Задоволення потреб брата чи сестри у Христі — відповідальність общини, якщо ця людина бере участь в житті церкви і несе посильну відповідальність.

Бог розподіляє духовні дари і дає особливий поклик на служіння, щоб створити і зміцнити помісну церкву (До Ефесян 4:11-12).

Помісна церква служить соціуму. Перший пріоритет духовний — проповідувати Божу істину. Також община піклується про матеріальні потреби, але в пріоритеті повинні бути люди, які постійно беруть участь у духовному спілкуванні общини (До Галатів 6:10).

Досконалість церкви

Ісус віддав Себе за церкву, щоб «була свята й непорочна» (До Ефесян 5:27); вона не повинна миритися з гріхом, хоча завжди налаштована на прощення. Лідерам слід бути прикладом святого життя (1 Тимофію 3:2-3). Якщо член церкви грішить, він повинен бути викритий і, врешті-решт, відділений від громади, якщо не покається (1 до Коринтян 5:11-13).

► Чому церква недосконала?

Люди в церкві не будуть абсолютно досконалими. Через служіння благовістя приходитимуть ті, хто ще не розкаявся в гріхах. Навіть в життях спасених зустрічатимуться протиріччя і недоречності, тому що вони ще не знають, як керуватися істиною на практиці у всіх аспектах свого життя. Зрілі християни також можуть допускати невірне ставлення, тому що знаходяться в процесі духовного зростання. Частина завдання церкви — постійно вчити Божому Слову та його застосуванню на практиці в житті, а також вести людей до духовної зрілості (До Ефесян 4:11-16; 2 Тимофію 3:16-17).

Визначення церкви

Вселенська церква складається з усіх віруючих у всі часи по всіх куточках світу. Іноді її називають «невидимою», тому що це не земна організація, котрою керує вселенська церква, зі списком членів, які до неї належать.

Помісна община — це спільнота зібраних разом віруючих в певному місці для реалізації функцій Тіла Христового. Група не є церквою, якщо люди збираються, керуючись більш вузькими задачами.

Розгорнуте визначення помісної церкви, яке допомагає відрізнити її від інших груп, звучить так: «Помісна церква — група охрещених віруючих, зібраних разом для служіння, навчання, поклоніння, спілкування, поширення Євангелія. Вона бере на себе духовне лідерство, готова служити всім верствам суспільства через різні дари Тіла і постійно практикує християнські таїнства»²⁴.

Єдність вселенської церкви

Існує одна церква на всі часи і по всій землі. Ісус сказав: «Я створю церкву», — не церкви. Апостол Павло писав, що є одне тіло, один Дух, одна надія, один Господь, одна віра і одне хрещення (До Ефесян 4:4-6).

²⁴ Девід Докепі, *Southern Baptist Consensus and Renewal: A Biblical, Historical, and Theological Proposal* (Nashville: B&H Publishing Group, 2008), 127

В символах віри ранніх християн були посилання на католицьку церкву. Слово «католицька» стосувалося не Римо-католицької церкви, а вселенської, що складалася з усіх істинних християн по всій землі.

Єдність вселенської церкви полягає не в тому, що це одна організація з єдиним управлінням: цього не станеться до повернення Христа. Деякі люди дуже хотіли б, щоб так було, але, мабуть, це не Божа воля, тому що Ісус виправляв учнів, коли вони вважали, що людина не повинна служити поза їх посвяченою групою (Від Луки 9:49-50). Якби Христос хотів централізованого управління вселенською церквою, Він міг би залишитися на землі і фізично керувати нею, однак усвідомлював, що розмаїта робота Святого Духа по всьому світу не відбуватиметься так, як повинно, якщо Він залишиться фізично на землі (Від Івана 16:7).

Якщо твоє серце праведне, як і моє, тоді люби мене як друг, котрий ближчий за брата; як брат у Христі, як громадянин Нового Єрусалиму, як воїн однієї армії, що підпорядковується одному Капітану нашого спасіння. Люби мене як громадянина одного зі мною Царства доброю і терплячою любов'ю як спадкоємець Його слави.

Джон Веслі, проповідь «Дух єдності».

► На чому ґрунтується єдність вселенської церкви?

В основі єдності вселенської церкви —

1. апостольські доктрини,
2. трансформуючі відносини із Христом.

Доктринальна єдність не означає, що віруючі погоджуються в усьому, навіть у важливих доктринальних питаннях; це означає, що вони поділяють ключові доктрини про сутність Бога і Христа, а також невід'ємні частини Євангелія. Без цього вони не можуть поклонятися одному Богу або переживати Його благодать.

Доктрина — це не єдина передумова християнської єдності. У віруючих складаються тісні взаємини один з одним завдяки особистим трансформуючим взаємовідносинам із Христом. Внаслідок того, що вони покаялися в гріхах, вклали свою віру у Христа і отримали життя в Дусі Святому, взаємини між християнами особливі; віруючі впізнають один одного по всьому світу, не зважаючи на розбіжності.

Я дійшов висновку, що ознакою по-справжньому освяченого серця є те, що воно більше дбає про спасіння інших, ніж про власне благополуччя.

Денніс Кінлоу

Єдність помісної церкви

Ми можемо вважати християнином будь-яку людину, котра дотримується ключових християнських доктрин і перебуває в трансформуючих взаємовідносинах із Христом, але доктринальна згода кожної окремо взятої помісної церкви повинна бути більш деталізованою.

Помісна церква — це група людей, посвячених спільному поклонінню, поширенню Євангелія, учнівству новонавернених і молоді, навчанню практичним аспектам християнського життя. Для того, щоб люди домоглися цих цілей, вони повинні досягти єдності в розумінні багатьох доктринальних деталей.

Наприклад, людина в помісній церкві закликає кожного новонаверненого молитися про дар мов, але інші лідери в тій самій громаді не вірять, що це те, що обіцяно Богом кожному віруючому. Вони непокояться, що люди потраплять в духовну оману, якщо намагатимуться пережити те, що не є Божою волею для них. Очевидно, що співпраця в межах однієї помісної общини ускладниться. Навіть якщо лідери розглядають людину як віруючу у Христа, вони не повинні дозволяти їй вчити доктринам, котрі можуть викликати замішання в цьому зібранні.

Помісна церква повинна дійти згоди в доктринах, котрі впливають на спільне внутрішньообщинне життя і служіння. Церкві корисно мати письмовий виклад вчень, котрих вона дотримується. Доктрини не використовуються для того, щоб визначити, хто віруючий, а хто ні; натомість вони показують, які істини об'єднують цю групу віруючих для тісного і регулярного поклоніння та служіння.

Таїнства церкви

Ісус заповідав церкві два таїнства: їх можна також назвати священнодіями.

Хрещення — це символ смерті і воскресіння Христа (До Римлян 6:3-4); свідчення, що віруючий ототожнює себе з Ісусом і переживає смерть для гріха і воскресіння до нового життя в Христі. Хрещення не робить людину спасенною, а розглядається як публічне свідчення навернення, що вже відбулося (Від Івана 3:7-8).

Хліболамання було запроваджене Ісусом під час Його останньої перед розп'яттям вечері з учнями (1 до Коринтян 11:23-25). Хліб і вино символізує Тіло і Кров Ісуса Христа, Котрий віддав Себе за наше спасіння ²⁵. Так само як їжа слугує для підтримки фізичного життя, ми залежимо від Його жертви в духовному житті (Від Івана 6:53-58).

Обидва таїнства можна назвати засобами набуття благодаті. Вони не діють автоматично, якщо їх виконувати без віри і послуху; це практичні дії, дані нам Богом, і якщо вони здійснюються з вірою, то є засобами отримання Божої благодаті.

► Назвіть цілі церкви.

²⁵ Зображення: «Вечеря Господня», робота фотографа Еллісон Естабрук, 14 жовтня 2022 року, зображення отримане з <https://www.flickr.com/photos/sgc-library/52476662295/>, ліцензоване під CC BY 4.0.

Деякі цілі помісної церкви Нового Заповіту

1. Благовістя (Від Матвія 28:18-20).
2. Спільне поклоніння в громаді (1 до Коринтян 14:26).
3. Збереження доктрин (1 Тимофію 3:15; Юди 1:3).
4. Фінансове забезпечення пасторів (1 Тимофію 5:17-18).
5. Делегування та підтримка місіонерів (Дії Апостолів 13:2-4; До Римлян 15:24).
6. Допомога членам церкви, що її потребують (До Римлян 12:13; 1 Тимофію 5:3).
7. Наставництво членів громади, котрі впали в гріх (1 до Коринтян 5:9-13).
8. Практика хрещення і Вечері Господньої (Від Матвія 28:19; 1 до Коринтян 11:23-26).
9. Скеровування віруючих до зрілості (До Ефесян 4:12-13).
10. Служіння потребам общини (До Галатів 6:10; До Ефесян 4:28; До Євреїв 13:16).

"Я не вірю, що Бог хоче, щоб наше церковне життя було зосереджене на будівлях і богослужіннях. Натомість, Бог хоче, щоб наші церкви - незалежно від того, якої форми набувають наші зібрання - були зосереджені на активному учнівстві, місії та прагненні до єдності".

-Френсіс Чан

Більшість з зазначених вище завдань не можуть бути реалізовані індивідуально: щоб їх виконати, потрібно залежати від групи віруючих та структури управління.

Бог закликає кожного християнина присвятити себе помісній общині, що здійснює свою місію в світі; якщо людина не служить у церкві, вона не виконує своє призначення як частина тіла Христового.

Уникнення помилок: духовний індивідуалізм

Примітка для лідера групи: будь-хто з студентів може пояснити інформацію, що міститься в блоці, решті.

Деякі люди не присвячують себе помісній громаді: вони хочуть вільно відвідувати зібрання щонеділі. Такі християни не можуть допомогати в різних служіннях, названих в цьому уроці, тому що община не може покладатися на них. Вони не перебувають у взаєминах, що дозволяють реалізовувати духовну підзвітність, і не можуть допомогти комусь бути підзвітним. Якби всі віруючі були б такими, то не було б церков.

► Студенти повинні разом прочитати твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Христос створив одну святую вселенську церкву, яка проявляється як тіло Христа в помісних громадах. Церква дотримується апостольських доктрин і захищає істину, а також є Божою родиною і служить для виконання будь-яких потреб. Община поклоняється Богові, несе Євангеліє світу і наставляє віруючих.

Урок 12. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- 1 до Коринтян 5:1-13;
- 1 до Коринтян 6:1-8;
- 1 до Коринтян 12:14-31;
- До Ефесян 4:11-16;
- Якова 2:1-9.

(2) Тест: наступне заняття почнеться з тесту по уроку 12. Уважно вивчіть відповіді на питання під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 12. Тест

- (1) Коли почалася ера церкви?
- (2) Чому церкву можна назвати апостольською?
- (3) Назвіть чотири аспекти, на яких ґрунтується церква.
- (4) Хто належить до вселенської церкви?
- (5) Що означає поняття «помісна церква»?
- (6) Що означав термін «католицька церква» на початку?
- (7) Які дві речі лежать в основі єдності вселенської церкви?
- (8) Чому для церкви корисно мати записані доктринальні положення?
- (9) Назвіть шість цілей помісної церкви.

Урок 13

Вічність

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Основна діяльність небес.
- Характеристики небес, явлені нам у Писанні.
- Ознаки вічного покарання в Біблії.
- Приклади релігій, що відкидають факт вічного покарання.
- Справедливість вічного покарання.
- Твердження віри про вічність.

(2) Одна з практичних цілей цього уроку — нагадати студентам, що деякі вчинки супроводжуються вічними наслідками, які неможливо буде змінити.

Частина 1: Вічна перспектива для віруючих

► Прочитайте Об'явлення 21 разом. Що в цьому уривку говориться стосовно майбутнього для віруючих?

Все творіння існує для Божої слави, але небеса — центральна сцена всесвіту, де Богу поклоняється на вищому рівні створене Ним на Його образ (прочитайте Об'явлення 5:11-14). Божа слава буде явлена на небесах в такій повноті, що не буде потреби в сонці: вона освітлюватиме Вічне Місто (Об'явлення 21:23). Це буде місце, де ми настільки пізнаємо Бога, що побачимо «лице Його» (Об'явлення 22:4).

На небесах віруючі знайдуть повне задоволення і радість у поклонінні Богові. В Псалмі 15:11 сказано: «Радість велика з Тобою, завжди блаженство в правиці Твоїй!» Ми бачимо, що радість і поклоніння значною мірою пов'язані між собою. Бог створив нас на Свій образ, щоб ми могли досягнути Його природу настільки, щоб поклонятися Господу за те, Ким Він є. Емоції, здатність любити і інтелект дані нам, щоб ми могли поклонятися Всевишньому.

Ісус сказав Своїм учням:

«Нехай серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувати місце для вас? А коли відійду й приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я були й ви» (Від Івана 14:1-3).

Слова Ісуса повідомляють нам дещо про небеса. Найважливіше, що ми дізнаємося з цього уривка, це те, що небеса — це Божий дім, бо Ісус назвав їх домом Отця. Ще один важливий факт — колись ми зможемо жити там з Богом.

Обіцянка небес має скеровувати наше земне життя. Людина, що живе вічними цінностями, принесе найбільшу користь і на землі; той, хто очікує небесної нагороди, буде наділений силою долати труднощі і намагатися виконати Божу волю. Ісус говорив тим, кому прийдеться зазнати гонінь: «Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах!» (Від Матвія 5:12).

Характеристики небес.

► Що ми знаємо про небеса?

Іноді люди на землі не можуть купити бажаний будинок чи перетворити існуючий на такий, в якому хотілося б жити, однак у Бога є нескінченна сила і ресурси, і тому ми знаємо, що Його дім такий, яким Він хоче його бачити, тому небеса повністю відповідають природі Всевишнього.

В небесах не буде гріха; Ангели, люди або інші творіння будуть там повністю святі (прочитайте Об'явлення 21:8, 27).

На небесах не буде наслідків гріха — болю, печалі, а також ворожнечі і небезпек (прочитайте Об'явлення 21:4); не буде більше проклять на творінні, таких як хвороби, старіння і смерть (прочитайте Об'явлення 22:3).

Краса небес перевершує будь-яке з описань; з деталей ми дізнаємося, що стіни там будуть з яспису, ворота з перлів, підвалини прикрашені дорогоцінним камінням, а вулиці з золота. Небеса населені мільйонами Ангелів і викуплених людей (прочитайте Об'явлення 21:18-21).

Якщо всередині мене є бажання, яке не може вдовольнити жодне враження в цьому світі, напевно, це тому, що я був створений для іншого світу. Земні розкоші ніколи не зможуть задовольнити його, але тільки розпалити. Я повинен зробити так, щоб головною метою життя було потрапити в ту країну і допомогти іншим досягти того самого.

Клайв Льюїс, «Просто християнство».

Хто й коли?

Небеса приготовані для тих, хто розкаявся в гріхах і повірив в Ісуса Христа як Господа і Спасителя (Від Івана 3:16). Біблія говорить нам: якщо ми живемо у відповідності з вічними цінностями, то можемо робити внесок у вічне і збирати собі скарби на небі (прочитайте Від Матвія 6:20). Небеса населені мільйонами Ангелів і викуплених людей (Об'явлення 5:8-11).

Коли людина потрапляє на небеса? Ісус сказав розбійникові на хресті, що вони разом будуть в раю в той самий день (Від Луки 23:43). Павло говорив, що бути поза тілом — значить бути з Господом (2 до Коринтян 5:8), тому ми знаємо, що віруючий йде на

небеса в момент смерті, однак християни, котрі будуть живі в день повернення Ісуса, не проходять через смерть (прочитайте 1 до Коринтян 15:51-52; 1 до Солунян 4:13-18).

Частина 2. Вічна перспектива для невірних

Земні покарання завжди закінчуються; це відбувається, навіть якщо це смерть засудженого. Ісус описував вічне покарання, коли говорив:

«Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготований... І ці підуть на вічну муку, а праведники на вічне життя» (Від Матвія 25:41, 46).

Христос і апостоли підтверджували, що пекло, озеро вогняне і вічне покарання існують. Ісус закликав нас зробити вибір, щоб уникнути цього жахливого місця. Зверніть увагу на деякі твердження Христа і Його учнів.

«Так буде й наприкінці віку: Анголи повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, і їх повкидають до печі огненної, буде там плач і скрегіт зубів!» (Від Матвія 13:49-50).

Звертаючись до фарисеїв, Ісус сказав: «О змії, о роде гадючий, як ви втечете від засуду до геєнни?» (Від Матвія 23:33).

Іншого разу, коли Христос звертався до фарисеїв, Він описав муки людини, котра померла і потрапила в пекло:

«І, терплячи муки в аду, звів він очі свої, та й побачив здаля Авраама та Лазаря на лоні його. І він закричав та сказав: Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучуся в полум'ї цім!» (Від Луки 16:23-24).

Апостол Павло пише про повернення Ісуса:

«...а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з Анголами сили Своєї, в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає Євангелії Господа нашого Ісуса. Вони кару приймуть, вічну погибель від лиця Господнього та від слави потуги Його...» (2 до Солунян 1:7-9).

Апостол Петро пише таке:

«Бо як Бог Анголів, що згрішили, не помилював був, а в кайданах темряви вкинув до аду, і передав зберігати на суд...» (2 Петра 2:4).

Апостол Іван пише:

«А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огняне та сірчане, де звірина й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні віки... А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне...» (Об'явлення 20:10, 15).

Зверніть увагу на те, які слова використані для опису цього місця: вогонь, мука, помста, руйнування, тьма, ланцюги, суд, крик, стогін і скрегіт зубів.

Ісус говорив:

«Коли праве око твоє спокушає тебе, його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. І як правиця твоя спокушає тебе, відітни її й кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене (Від Матвія 5:29-30).

Христос стверджував, що було б краще виколоти око чи відрізати руку, ніж потрапити в пекло з двома очима і обома руками; Він закликав не до розчленування тіла, але до припинення вчинків, які ведуть до гріха, а потім і до пекла, незалежно від того, наскільки цінними вони здаються на землі.

► У яких релігіях зустрічаються хибні доктрини про пекло?

Біблія говорить нам, що випробувальний період людини закінчується в момент смерті і що пекло: (1) вічне; (2) безповоротне; (3) болісне. Ця біблійна істина відкидається атеїстами, котрі стверджують, що після смерті нічого немає; свідками Єгови, мормонами і універсалістами, які вважають, що пекла не існує; римські католики також відкидають той факт, що випробувальний термін людини закінчується в момент смерті: вони вірять, що людина може бути викуплена після її відходу у вічність.

Деякі відкидають існування пекла, тому що вважають це несправедливим. Вони кажуть, що, якщо гріх стався в місці, в якому приходить кінець всьому, то буде несправедливо відбувати покарання цілу вічність. Св. Августин відповідав на цей аргумент прикладом з кримінального закону: якщо грабіж відбувається за кілька хвилин, чи повинен грабіжник відбувати покарання лише кілька хвилин? Вбивство можна скоїти за мить. У Писанні ми бачимо, що гріх проти вічного і безкінечного Бога в результаті заслуговує на вічне покарання, хоча і був здійснений під час обмеженого часом життя.

► Чому пекло існує вічно?

Пекло вічне, тому що...

1. Гріх — це злочин, скоєний проти вічного Бога.
2. Грішники, що не розкаялися, відкидають необхідність вічного служіння Всевишньому.
3. Ми вічні істоти, і нам нікуди більше йти, якщо ми оберемо відокремлення від Бога.

На землі нам імпонує можливість змінювати рішення, але здається занадто жорстоким те, що вибір може супроводжуватись вічними наслідками. Нам подобається думати, що в майбутньому буде ще один шанс, навіть якщо зараз наш вибір цілком усвідомлений, але той факт, що Бог обмежує наш випробувальний період земним життям, не є нерозумним.

Дехто відмовляється вірити в пекло, тому що думає, що люблячий Бог не може нікого відрядити в таке жахливе місце, як ми зустрічаємо в біблійному описанні. Ми повинні пам'ятати, що Всевишній не бажає, щоб хоча б одна людина була втрачена для вічності, тому людям потрібно покаятись та прийняти спасіння. Біблія говорить про це в декількох місцях (прочитайте 2 Петра 3:9; 1 Тимофію 2:4; Дії Апостолів 17:30). Ті, хто потраплять в пекло, самі зробили такий вибір, який згодом привів їх в таке жахливе місце. Ніхто не опиняється там випадково: люди самі обрали його, відкинувши Бога, праведність і спасіння.

Зрештою ті, хто заперечують доктрину пекла, повинні прийти до такого запитання: що ще ви просите Бога зробити? Видалити гріхи минулого і дати новий початок за допомогою чуда? Але Він вже пропонував це зробити. Пробачити? Але ви відкинули прощення. Дати вам спокій? Боюся, що саме це Він і зробить.

Клайв Льюїс, «Проблема болю».

Оскільки все хороше приходить від Бога, зречення Всевишнього — це відмова від усього цього. Навіть мир, свобода від страху і болю, влаштоване життя — це все те добре, чим може забезпечити тільки Бог. Звичайно, ми не можемо очікувати, що ці речі приходять навечно, якщо людина відвернеться від Нього; повне відділення від Господа означає ізоляцію від всього хорошого і перебування в пеклі.

Дяка Богові, що через спокутну жертву Ісуса Христа ми можемо «уникнути майбутнього гніву» (1 до Солунян 1:10). Замість пекельних мук ми зможемо розділити радість спасіння і побачити чудеса небес. Ми обираємо вічність в небесах, коли робимо свій вибір на користь «каяття, та віри в Господа нашого Ісуса Христа» (До Филип'ян 3:20; Дії Апостолів 20:21).

Помилки, котрих слід уникати: забувати про вічні наслідки

У земному житті багато рішень не здаються остаточними: якщо є час, помилки можна виправити, але ми повинні пам'ятати, що багато з них супроводжується вічними наслідками. Ми не знаємо, в який момент закінчиться наше земне життя і наш «випробувальний термін». Після смерті ми не зможемо виправити дії, які вплинули на наше перебування в вічності, або ж ті з них, які підштовхнули інших людей до вибору.

► Прочитайте разом твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Кожна людина існуватиме вічно: або в пеклі, або на небесах. Небеса — це Божий дім, де віруючі житимуть зі Всевишнім, з радістю поклоняючись Йому. На небесах немає гріха, і тому немає страждань як наслідку гріха. Пекло — вічне, безповоротне, болісне місце покарання для тих, хто не прийняв спасіння від гріхів вірою в Христа. Пекло — це справедливе покарання за свідомий гріх проти вічного Бога.

Урок 13. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Ісаї 5:11-16;
- Від Матвія 5:27-30;
- Від Луки 16:19-31;
- Об'явлення 22:1-5;
- Об'явлення 22:10-17.

(2) Тест: наступне заняття почнеться з тесту по уроку 13. Уважно вивчіть відповіді на питання під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 13. Тест

- (1) Яка основна діяльність на небесах?
- (2) Назвіть хоча б 4 речі, котрих не буде на небесах.
- (3) Хто потрапить на небеса?
- (4) Коли віруючі потрапляють на небеса?
- (5) Які три речі Біблія повідомляє нам про пекло?
- (6) Що мав на увазі Ісус, коли говорив, що людині краще відрізати руку?
- (7) Назвіть три причини, чому пекло вічне.

Урок 14

Події останнього часу

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Ступені важливості тем стосовно подій останнього часу.
- Повернення Христа і його значимість для життя християнина.
- Воскресіння всіх людей і цінність тіла.
- Фінальний суд всіх моральних істот.
- Вічне Царство Бога.
- Твердження віри про останні події.

(2) Одна з практичних цілей уроку — допомогти студентам усвідомити важливість сприйняття земного життя з точки зору вічності.

Вступ

► Прочитайте разом Даниїла 7:9-14. Що цей уривок повідомляє нам про майбутнє?

Тема біблійних пророцтв оперує такими поняттями як знак звіра, труби, Велика скорбота, антихрист, 7 років, 1000 років, Великий білий престол, місто, що сходить згори, озеро.

► Які питання у вас виникають під час вивчення книг біблійних пророків?

Ступені важливості

Обговорення пророцтв часто фокусується на незначних питаннях, а не на важливих істинах; їхні теми не всі однаково важливі, тому в цьому курсі ми спробуємо торкнутися основних моментів.

Іноді люди думають про те, як виглядатиме знак звіра, звідки прийде антихрист і ким будуть два свідки. На ці питання Біблія не дає чіткої відповіді, тому немає сенсу сперечатися про них.

Писання надає більше пояснень з приводу інших питань. Наприклад, прийде Ісус на початку, в середині або наприкінці періоду скорботи, чи є тисячолітнє царство буквально тисячею років, однак ці теми не є ключовими для Євангелія: ніколи не варто розривати відносини будь з ким, тому що ви не дійшли згоди в цих питаннях.

Є ключові істини в біблійних пророцтвах. Вони настільки очевидні, що кожен, хто вірить Біблії, приймає їх. Ці доктрини впливають на життя і віруючих і на всю систему християнського віровчення.

Звернімося до чотирьох ключових істин, відкритих нам в біблійних пророцтвах про події останнього часу.

Фізичне повернення Ісуса

Ісус повернеться на землю видимо. Хоча зараз Він у Дусі присутній з віруючими на землі, Він повернеться у Своєму воскреслому і прославленому вигляді, і це побачить вся земля (прочитайте Об'явлення 1:7).

► Що станеться, коли повернеться Ісус?

Повернення Христа стане кульмінацією земної історії. Царства світу стануть Його царствами; вірні будуть винагороджені і вшановані; ті ж, хто повстав проти Бога, будуть принижені, і у Нього буде сила перемогти всяке протистояння (прочитайте Від Матвія 26:64); кожне коліно схилиться і кожен язик визнає, що Ісус — Господь (До Филип'ян 2:10-11).

Померлі християни воскреснуть, щоб правити з Христом (2 Тимофію 2:12); разом з живими на той момент віруючими вони піднімуться назустріч Господу, коли Він прийде (1 до Солунян 4:16-17).

Його повернення — це надія всіх християн (прочитайте До Тита 2:13). Подумайте, що для нас воно означає: кінець гонінням, стражданням, печалі; возз'єднання зі святими і рідними християнами; доказ, що наша віра не була марною; ми побачимо Ісуса, оселимося на небесах в повноті життя з Богом. Це все залежить не від часу Його вороття, а від факту, що Він повернеться, як і обіцяв.

Христос сказав, що прийде в силі і славі (Від Матвія 24:30); Він обіцяв забрати Своїх людей з Собою (Від Івана 14:3). Ангели проголосили, що Він повернеться у той самий спосіб, як і вознісся на небеса (Дії Апостолів 1:11); апостоли проповідували покаєння, поки чекали повернення Христа, щоб Він реалізував остаточний план для цього світу (прочитайте Дії Апостолів 3:19-21). Той факт, що Ісус прийде в силі і славі — одна з істин, яка найбільш часто звучить в Новому Заповіті ²⁶.

Хоча є ознаки, що передують другому пришестю Христа, ми не можемо знати напевно, коли це відбудеться. Віруючим потрібно завжди очікувати з нетерпінням приходу Господа і жити у відповідності до цієї події (прочитайте Від Марка 13:33-37).

"Ніхто не має успіху в школі Христа, якщо з радістю не очікує дня смерті та остаточного воскресіння. Чекаймо приходу Господа з нетерпінням, бо це найщасливіша подія з усіх. Він прийде до нас як Відкупитель і введе нас у благословенну спадщину свого життя і слави".

Адаптовано з Джона Кальвіна, Інститути християнської релігії

²⁶ 1 до Солунян 4:15-16; 2 до Солунян 1:7, 10; До Тита 2:13; До Євреїв 9:28; Якова 5:7-8; 1 Петра 1:7, 13; 2 Петра 1:16; 3:4, 12; 1 Івана 2:28.

► Чому Ісус повернеться?

Ми живемо в світі, де більшість людей повстають проти Бога. Все творіння страждає від прокляття гріха. Світ ніколи не стане кращим завдяки діям політиків, соціальним реформам, поліпшеній освіті чи процвітаючій економіці. На поступове поліпшення не варто розраховувати: Ісус прийде раптово, як Цар, і миттєво все виправить.

Всі люди — грішники, але якщо вони покаються в свідомому гріху зараз, то зможуть уникнути майбутнього суду. Боже Царство вже функціонує серед тих, хто розкався і повірив Христу (Від Марка 1:14-15, 9:1); воно прийде в повноті і відкритості, коли повернеться Ісус.

► Як нам жити, знаючи, що Ісус повернеться?

Необхідно пам'ятати про пріоритети ранніх християн. Ми покликані зберігати нашу віру (1 до Коринтян 16:13), «витерпіти до кінця» (Від Матвія 24:13), та попереджені, що не повинні дозволити задоволенням світу змусити нас забути про прихід Христа (Від Луки 21:34-36). Нам потрібно жити згідно з вічними цінностями, оскільки в цьому світі все тимчасове і скороминуще (2 Петра 3:11-13). Слід бути наготові: не просто дивитися в небо, чекаючи на Його появу, але не спати духовно, щоб повернення Господа не застало нас зненацька (Від Марка 13:33-37). Ми молимося про чистоту і намагаємося жити догодним Богу життям, тому що хочемо бути схожими на Нього (1 Івана 3:3).

Ті, хто живе сьогодні так, неначе Ісус не прийде, не будуть готові до Його повернення. Пришестя Христа буде, як блискавка (Від Матвія 24:27; 1 до Коринтян 15:52): таким раптовим, що ніхто не зможе нічого змінити після Його появи. 1 до Солунян 5:1-6 показує, що ті, хто перебуває в темряві, хто живе для цього світу, будуть приголомшені поверненням Господа: для них воно буде схоже на вторгнення злодія. Для віруючих Його друге пришестя не буде страшним, але принесе велику радість, як прихід нареченого за своєю нареченою (Від Івана 14:2-3).

Очікуючи на пришестя Христа, нам слід...

1. Жити, дотримуючись вічних пріоритетів;
2. Жити в чистоті;
3. Охороняти себе духовно в молитві.

Воскресіння в тілах всіх людей

Ми знаємо, що тіло має вічну цінність, тому що Біблія вчить нас про воскресіння всіх людей. Доктрина воскресіння необхідна; ми знаємо це, тому що апостол Павло присвятив увесь 15 розділ 1 Послання до Коринтян, захищаючи її. Він пояснював, що відкидання воскресіння зводить нанівець Євангеліє. Якщо воскресіння немає, значить, Ісус не міг воскреснути (1 до Коринтян 15:13), а якщо Христос не воскрес із мертвих, то Євангеліє не може бути істиною, відповідно, ніхто не спасеться (1 до Коринтян 15:17).

Всі люди воскреснуть, але не одночасно; під час Свого пришествя Ісус забере всіх віруючих, воскресивши померлих (1 до Солунян 4:16-17; Об'явлення 20:6). Ті, хто помер в гріхах, не воскреснуть в перше воскресіння; це відбудеться пізніше, і вони потраплять на суд (Об'явлення 20:13).

Християни воскреснуть в прославлених тілах, таких як у Ісуса (1 Івана 3:2); ненавернені грішники ж — в якійсь іншій формі для вічного покарання (Від Івана 5:28-29).

► Який відбиток на життя людини накладає його зневіра у воскресінні?

Віра в те, що одного разу ми воскреснемо, впливає на стиль життя. Ми можемо бачити, як відкидання цієї доктрини впливає на людей. Деякі члени церкви в Коринфі вірили, що людські тіла не воскреснуть.

Погоджуючись з цією помилкою, християни стояли на двох протилежних крайніх позиціях.

Дехто говорив: **«Оскільки тіло не буде відроджене, тільки дух має значення, тому гріхи, що стосуються тіла, не важливі. Можна чинити перелюб, тому що тіло буде знищене в будь-якому разі».**

О, смерте, де твоє жало? О, царство тіней, де твоя перемога? Христос воскрес — і ти знищена, і демони вигнані. Христос воскрес — і Ангели радіють. Христос воскрес — і життя перемогло. Христос воскрес — і могила порожня. Христос воскрес, став Главою і воскресив тих, хто заснув. Нехай Йому буде слава і сила на вічні віки! Амінь.
Іван Златоуст, «Пасхальна проповідь».

Дехто з коринтян, здається, жив із гаслом: «Їжа для шлунку, а шлунок для їжі», — маючи на увазі, що тіло не призначене ні для чого, окрім як для потурання бажанням. Павло сказав їм, що люди будуть судимі за неправильне поводження з тілом (1 Коринтян 6:13), котре призначене для Господа, і що Бог воскресить наші тіла, як воскресив тіло Ісуса (1 Коринтян 6:14).

Інші стверджували: **«Оскільки тіло не буде відроджене, воно не потрібне і є проявом зла.** Ми повинні заглушати всі тілесні бажання, не їсти нічого смачного і не насолоджуватися шлюбом».

Обидві ці помилки виникли через відкидання воскресіння. Заперечення воскресіння знецінює тіло, але християнська доктрина воскресіння свідчить про його цінність.

► Прочитайте 1 До Коринтян 6:14-15, 19-20.

Ці вірші є свідченням того, що тіла віруючих є цінними для Бога, тому що...

- викуплені;
- є храмом Духа Святого;
- є Тілом Христа;
- воскреснуть і будуть прославлені.

Доктрина воскресіння ключова, тому що...

- Христос воскрес з мертвих.
- Усі люди воскреснуть.
- Тіло має вічну цінність.
- Євангеліє істинне.

Суд

Судний день дійсно буде кінцем для тих, чиї імена не записані в книзі життя. Це не закінчення існування, але припинення можливості робити вибір. Вічність для таких людей буде нескінченним наслідком прийнятих рішень, які вже неможливо змінити.

Знання про суд надає нашим рішенням важливості; вони значущі також і через негайні наслідки. Деякі люди вважають, що, якщо вони можуть контролювати результати свого вибору, то більше нема про що турбуватися. Вони хочуть вірити, що гріх не є злом, якщо не заподіює нікому шкоди. В реальності всякий гріх згубний, але навіть якщо б це було і не так, ступінь серйозності гріха значна, зважаючи на близькість суду. Боже Слово повідомляє, що люди будуть судимі за свої вчинки (прочитайте 2 до Коринтян 5:10; До Римлян 2:6-11).

Після суду дехто буде відправлений на вічне покарання, інші — на отримання вічної нагороди. Біблія описує одну сцену суду над ненаверненими грішниками, котрі воскресли, щоб бути судимими за свої діла (дивіться Об'явлення 20:11-15); християн же чекає інший суд, де вони будуть нагороджені за діяння, супроводжувані вічною цінністю (прочитайте 1 до Коринтян 3:14-15).

Факт наближення суду свідчить про те, що одного разу гріх зникне. Важко уявити світ без нього, але прийде день — і повстання проти Бога припиниться.

Всевишній не бажає, щоб ми жили в постійному страху, що був би для нас мотивацією до правильного життя, однак усвідомлення майбутнього суду додає нам відчуття відповідальності, що керує нашим життям.

Ми повинні знати про суд, щоб усвідомлювати:

1. значимість гріха,
2. нашу відповідальність перед Богом,
3. важливість ухвалених рішень і
4. кінець всьому гріху.

Вічне Царство Бога

Згідно з судженнями деяких філософів і багатьма релігіями, час триває вічно в різних циклах; у нього немає ні початку, ні кінця, а також неможливо, щоб відбувалися будь-які події, які були б здатні змінити хід історії.

Але, згідно з Писанням, у часу є початок, і серія подій добігає кінця. Біблія описує створення світу, потім трагічне падіння людини та план спасіння, який Бог здійснює через століття людської історії.

У 3 розділі книги Буття ми читаємо про появу гріха; в Одкровенні він повністю відсутній в Божому вічному місті (Об'явлення 21:27). В книзі Буття ми бачимо втрату дерева життя і смертний вирок (Буття 3:22-24), а в Одкровенні — відновлення дерева життя, імена, записані в книзі життя та запрошення до ріки живої води (Об'явлення 22:1-2, 19).

Ми знаємо, що наприкінці відбудеться подія, котру Бог відкрив нам, і це явище запустить Всесвіт у вічність, як Бог і планував: він стане Божим вічним Царством у всій повноті.

Всевишній завжди був Царем Всесвіту, але з часу гріхопадіння більшість людей повстали проти Божого Царства. Одного разу це повстання раптово закінчиться, і Бог буде вічним і єдиним правителем. Світ буде досконалим, як цього хоче Бог, так само, як і небеса.

Помилки, котрих слід уникати: фокус на земному

Люди схильні жити так, ніби земне життя триватиме вічно. Ми намагаємося поліпшити житлові умови, вирішити проблеми, створити оточення, яке задовольняє нас, однак нам потрібно бути схожими на Авраама, котрий очікував вічної домівки, живучи в наметах і постійно кочуючи (До Євреїв 11:8-10, 14-16); слід пам'ятати, що те, що ми будуємо, чим володіємо, і умови, які створюємо, — це все тимчасове, а потрібно вкладати в те, що має вічну цінність.

► Прочитайте твердження віри принаймні двічі.

Твердження віри

Ісус повернеться, як і обіцяв, і воскресить віруючих для правління в Його Царстві. Кожна людина воскресне з мертвих, щоб постати на суд за свої вчинки, і потім вона отримає або вічну нагороду, або зазнає вічного покарання. Боже Царство прийде в повноті, і Бог правитиме вічно.

Урок 14. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- Даниїла 2:31-45;
- Від Матвія 25:31-46;
- 1 до Коринтян 15:51-58;
- 2 Петра 3:1-14;
- Об'явлення 20:11-15.

(2) Тест: наступне заняття почнеться з тесту по уроку 14. Уважно вивчіть відповіді на питання під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 14. Тест

- (1) Назвіть чотири ключові істини з біблійних пророцтв.
- (2) Що станеться з християнами, коли повернеться Месія?
- (3) Що нам слід робити в очікуванні повернення Христа?
- (4) Чому доктрина воскресіння є ключовою?
- (5) Які чотири моменти ми повинні знати суд, щоб усвідомлювати?

Урок 15

Древні символи віри

Цілі уроку

(1) Студенти повинні розуміти і бути спроможними пояснити:

- Мета і користь символів віри як тверджень віри.
- Біблійні приклади символів віри.
- Походження і зміст трьох історичних символів віри.
- Чому сучасні християни повинні дотримуватися історичного християнства.
- Твердження віри в символах віри.

(2) Одна з практичних цілей цього уроку — закликати студентів цінувати основоположні вірування ранньої церкви як еталон християнства.

Вступ

► Прочитайте разом 2 Івана. Що цей уривок говорить нам про значущість первісних доктрин церкви?

Походження символів віри

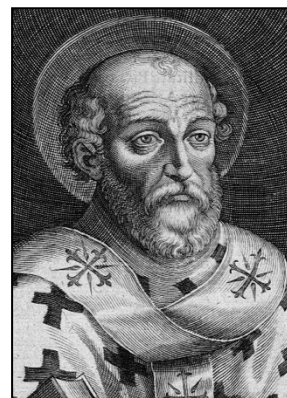
Символ віри — це короткий стислий виклад фундаментальних християнських вірувань; церква дуже давно бачила потребу в тому, щоб підсумувати основні біблійні доктрини.

► Чому церкві потрібні були символи віри? Хіба Біблії мало?

Завжди є люди, котрі заявляють, що вірять Біблії, але насправді вони вчать таким доктринам, що суперечать Писанню.

Церква розробила стислий виклад біблійних вчень ²⁷, котрі відрізняли істинне християнство від хибного.

Одним з перших тверджень в доктринах було: **«Ісус — Господь»**, що означало, що Христос — Бог. Слова **«Господь Ісус Христос»** також говорили про те, що Ісус — Месія (Christos) і що Він Бог. Людина, що відмовлялася визнавати Христа Господом або використовувати слова «Господь Ісус

Афанасій (бл. 296-373 рр.) написав знаменитий трактат «Про втілення», в котрому він пояснив, чому абсолютна божественність і абсолютна людськість Ісуса були такими важливими для

²⁷ Зображення: «Св. Афанасій», взяте з Bibliothèque Sainte-Geneviève Images, <https://archive.org/details/EST84RESP8A>, у вільному доступі.

Христос», не була справжньою віруючою.

Пізніше з'явилися люди, які проголошували себе християнами, але не вірили, що **Ісус був на 100% людиною**, тому в 1-му посланні Івана ми зустрічаємо твердження, яке є символом віри: «А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога» (1 Івана 4:2-3). Також апостол сказав, що, якщо людина відкидає ключові доктрини щодо Христа, то грішить; вона не від Бога (2 Івана 1:9).

Кілька тверджень самого раннього символу віри записано в 1 Тимофію 3:16:

«Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, Ангелам показався, проповіданий був між народами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!»

Ми не знаємо всіх аспектів, які розглядає символ віри в 1 Тимофію, але в ньому підкреслюється божественність і людськість Ісуса, коли стверджується, що Бог явився у плоті.

В написанні цих коротких фраз, що містили твердження віри, була ціль. Якщо християнин ранньої церкви зустрічав людину, котра заявляла, що вона вірить в Ісуса, а також святому Писанню, він міг запитати її: «Чи віриш ти, що Ісус — Господь?» — або: «Чи віриш ти, що Ісус є Бог, що прийшов у плоті?»

Якщо людина заперечувала це, ставало зрозумілим, що насправді вона не знала або не вірила Христовому вченню чи апостольському.

Протягом перших століть після П'ятидесятниці церква усвідомлювала потребу в чітких заявах щодо Трійці, втілення Христа і особистості Святого Духа. Християни встановили доктринальні стандарти, що служило захистом від ересей. Символи віри були ухвалені для того, щоб сформулювати фундаментальні істини, в які вірив кожен християнин. Вони не могли охоплювати всі аспекти, але людина не вважалася християнином, якщо відкидала хоч щось, записане в них, тому що вони були спробою дати їй визначення.

Нижче представлені символи віри ранньої церкви.

Для вічного спасіння
необхідно твердо вірити у
втілення нашого Господа
Ісуса Христа. Бо праведна
віра полягає в тому, що ми
віруємо і сповідуємо нашого
Господа Ісуса Христа Сином
Божим — Богом і Людиною.
Афанасіївський символ віри.

Апостольський символ віри

Апостольський символ віри не був написаний апостолами; його створили у II столітті з метою визначення та утвердження апостольських доктрин.

«Вірую в Бога Отця Всемогутнього,
Творця неба і землі.

І в Ісуса Христа, Його Єдиного Сина, Господа нашого,

що був зачатий від Духа Святого і народився від Діви Марії,
що страждав за Понтія Пилата,
був розп'ятий, і помер, і був похований, і зійшов у ад.
Третього дня воскрес із мертвих,
вознісся на небеса і сидить праворуч Бога Отця Вседержителя,
звідки прийде судити живих і мертвих.

Вірую в Духа Святого,
святую вселенську Церкву, сопричастя святих,
відпущення гріхів,
воскресіння плоті,
вічне життя. Амінь».

Схоже на те, що метою написання цього символу віри було виявлення помилок тих, хто відкидав людськість Ісуса і Його народження від діви. Були також і ті, хто не приймав того, що Ісус дійсно помер або що Він фізично воскрес із мертвих.

Дуже мало сказано в Апостольському символі віри про Духа Святого. Це не тому, що церква не знала Його: причина в тому, що єресі щодо особистості Духа Святого ще не були актуальними.

Термін *«католицький»* означає *«універсальний»*, а це значить, що існує тільки одна істинна церква.

Під «відпущенням гріхів» мається на увазі спасіння благодаттю, а не справами чи виконанням ритуалів.

Нікейський символ віри

Нікейський символ віри був ухвалений церквою на соборі в 325 році. Його метою було захистити доктрини божественності Христа і Духа Святого. Кілька тверджень були додані на іншому церковному соборі, що відбувся в 381 році. Цей символ віри порушив питання, які раніше не виникали.

«Вірую в Єдиного Бога Отця, Вседержителя,
Творця неба і землі, всього видимого і невидимого.

І в Єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого,
Єдинородного, що від Отця народився перше всіх віків;
Світло від Світла, Бога істинного від Бога істинного,
рожденного, несотвореного, єдиносущного з Отцем,
що через Нього все сталося.

Він для нас, людей, і ради нашого спасіння зійшов з небес,
і воплотився від Духа Святого і Марії Діви, і став людиною.
І розп'ятий був за нас при Понтії Пилаті, і страждав, і був похований.

І воскрес на третій день, за Писанням. І вознісся на небеса, і сидить праворуч Отця.

І знову прийде у славі судити живих і мертвих, і Царству Його не буде кінця.

І в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця ісходить, що Йому з Отцем і Сином однакове поклоніння і однакова слава, що говорив через пророків.

В Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Церкву.

Визнаю одне хрещення на відпущення гріхів.

Чекаю воскресіння мертвих і життя майбутнього віку. Амінь».

► Чого не було в Апостольському символі віри і з'явилося в Нікейському?

Тут ми бачимо розгорнуті твердження про всі три особистості Трійці. Абсолютна божественність Христа підкреслюється так, щоб застерегти тих, хто заявляє про свою віру в те, що Ісус — Бог, але при цьому применшує Його божественність. Він вічний (народжений «перш усіх віків»), не створений, єдиносущний Отцю. Ісус названий Богом з тих ж причин, що й Отець.

Духу Святому потрібно поклонятися так само, як і Отцю, і Сину. Це підтверджує, що Він Бог.

Халкідонський символ віри

Халкідонський символ віри був прийнятий в 451 році. Його мета — захистити доктрину втілення Христа. Мета авторів — відстояти вчення про абсолютну божественність і абсолютну людськість Христа і не применшити жодну з них настільки, щоб вона втратила свою значимість.

Зверніть увагу, що наприкінці автори стверджують, що приймають ці доктрини як традиційні та біблійні. Вони не вважали, що розвивали якісь нові ідеї, а лише захищали те, у що церква завжди вірила.

«Йдучи за святими отцями, ми всі однодумно вчимо сповідувати єдинородного і одного, і того Самого Сина, Господа нашого Ісуса Христа, досконалого в Божестві та досконалого в людинності; істинного Бога та істинну людину, котра складається з розумної душі та тіла,

Єдиносущного Отцю щодо Божества і Єдиносущного нам, щодо людинності, у всьому подібного нам, крім гріха;

перед віками народженого з Отця щодо Божества, в останніх же часах народженого ради нас і ради нашого спасіння з Марії Діви Богородиці щодо людинності;

одного й того Самого Христа Господа — Сина Єдинородного ми повинні

визнавати в двох природах: без змішання, без зміни, без поділу, без розз'єднання.

Ніколи не була знищена єдністю різниця між природами, але були збережені характерні особливості обох природ, які зійшлися в одній особі та в одній іпостасі.

Не можна ділити чи роз'єднувати Його на дві особи, тому що є один і той самий Єдиний Христос — Єдинородний Син, Бог Слово і Господь Ісус Христос згідно з тим, що колись пророки про Нього говорили і Сам Ісус Христос нас повчив і символ отців нам передав».

► Чи бачите ви щось особливо підкреслене в цьому символі віри?

Божественність Христа, яку підтверджували ранні християни, не була тим, чим Ісус був наділений тільки на небі: вони вірили, що Він був істинним втіленням Бога у плоті і повністю мав як атрибути Бога, так і людини, коли жив на землі. Віруючі розглядали приналежну Христу природу як унікальну.

Символи віри сьогодні

Пройшли століття з початку заснування церкви. Світ багато в чому змінився, з'явилося багато релігійних течій.

Дехто вважає, що не існує доктрин, котрі не повинні змінюватися; вони вірять, у що забажають, і все одно називають себе християнами.

► Чи потрібно нам вірити раннім символам віри?

Але біблійний Бог, описаний в ранніх символах віри, не змінюється. Християни знали, що спасіння вони отримали у відповідь на віру в Нього. Твердження про природу Бога в символах віри і спосіб спасіння були основою християнства на початку.

Людина може отримати спасіння без знання усіх цих доктрин чи без повного їх розуміння. Це не означає, що вона не спасенна доти, доки не осягне всі вчення; не всі вони необхідні для спасіння. Людина не може відкидати те, що вона знає як істину, і залишатися при цьому християнином, але вона може помилятися в деяких деталях.

Древні символи віри, згадані в цьому занятті, стосуються лише ключових доктрин. Церква, яка бачить Бога по-іншому, повинна вигадувати й інший спосіб спасіння, що є хибним Євангелієм; в такому разі вони також не повинні називати себе християнами, тому що «винайшли» нову релігію.

Кожна нова доктрина вочевидь хибна, оскільки тільки первісна релігія є єдино вірною; і жодна доктрина не може бути істинною, якщо вона не «явлена нам від початку».

Джон Веслі, проповідь «Гріх в віруючих».

Звичайно, кожен вільний у своїх поглядах, але, якщо ці вірування не християнські, відповідно, він не є істинним послідовником Христа.

В перші століття не було деномінацій, як сьогодні. Церква була одна, тому символи віри були схвалені всіма. Сьогодні церкви, що поважають авторитет Біблії, дотримуються їх, хоча можуть не знаходити згоди у інших аспектах.

Рання церква знала, що взаємини з Богом — це найважливіше; що спасіння здобувається через взаємини з Ним, тому для них було дуже важливо знати, яким є Бог.

Послання Юди попереджає нас, що ми повинні захищати віру, яка була дана церкві від початку (Юди 1:3). Нехай Бог помазує Свою істину, коли ми вірно служимо, поширюючи Євангеліє, займаємося учнівством та вчимо покликаних до служіння.

Помилки, котрих слід уникати: деномінаційна зверхність

Група церков, об'єднаних в організацію, називається деномінацією. Існують тисячі таких об'єднань, котрі позиціонують себе як християнські, а також тисячі незалежних церков, які не належать до жодної з християнських течій.

Іноді деномінація бере свій початок від моменту євангелізації. Якщо з'являється багато навернених, а в регіоні немає церков, щоб піклуватися про них, формується нова деномінація; також вона може почати свою діяльність з роботи місіонерів в конкретній країні.

Буває і таке, що деномінація починається з групи віруючих, які від'єдналися від церкви, котра відкидає важливу доктрину чи нехтує нею, і тому вони починають інше служіння з метою сповідання правильної віри. Згодом вони продовжують розвивати свої доктрини, а через те, що їхнє розуміння Біблії відрізняється від розуміння інших груп віруючих, деякі вчення їхньої деномінації відрізняються.

Деномінації також розвивають традиції правильного поклоніння і деталей християнського життя; вони різняться одна від одної своїми практиками.

Більшість деномінацій не заявляють про те, що вони є єдиною та істинною церквою; якщо таке відбувається, такій організації не слід довіряти.

Невіруючі часто не сприймають християнство через різноманітність течій і відмінності між ними, вважаючи, що всі вони суперечать одна одній. Багато людей в світі вважають, що серед християн мало єдності.

Деномінація або помісна церква по-справжньому істинна, якщо вірить в доктрини ранніх християнських символів віри. Доктринальна єдність, яка існує серед усіх християнських організацій, не виключає величезної різноманітності в менш важливих доктринальних питаннях і традиціях, але не слід думати, що церква не християнська через ці відмінності.

Особисті переконання

У той час, як християнин зростає у взаєминах з Богом, у нього формується розуміння біблійних постулатів, і воно не завжди співпадатиме з думкою інших християн. У міру застосування на практиці істин з Писання в повсякденному житті, він вироблятиме для себе принципи та правила, які можуть відрізнятися від розуміння інших християн.

Формуючи систему вірувань, людина повинна розуміти, що вона не може відкидати основоположні доктрини раннього християнства, поки називає себе християнином.

Віруючий у Христа також повинен приймати утверджені своєю церквою доктрини; якщо він вважає, що вони неправильні, то йому буде складно повністю присвятити себе громаді.

Вчення церкви направляє християнина, але у нього можуть бути свої особисті переконання, що відрізняються від поглядів інших членів церкви. Зазвичай особисте переконання — це не те, що записане в Біблії; воно являє собою спробу застосувати Біблію в певних питаннях.

Кожен християнин повинен щиро практикувати біблійні істини в своїх життєвих ситуаціях, але не бути швидким на осуд інших. Очікування, що всі віруючі повинні дотримуватися доктрин ранніх символів віри, вірне, як і сподівання на те, що член общини повинен придержуватися вчення церкви, проте було б помилкою думати, що всі повинні погодитися з вашими особистими переконаннями.

► Прочитайте разом твердження віри щонайменше двічі.

Твердження віри

Писання закликає нас захищати споконвічне вчення християнства. Рання церква встановила доктрини, які є основоположними для спасіння і наших взаємин з Богом; вони все ще є фундаментальними і обов'язковими для всіх християн.

Урок 15. Завдання

(1) Завдання з вивчення уривка. Усім студентам слід запропонувати уривок з Писання (зі списку); до наступного уроку потрібно прочитати його і написати невеликий роздум про те, як він стосується теми уроку.

- 1 Тимофію 3:16;
- 1 Тимофію 4:1-7;
- До Тита 1:7-14;
- 1 Івана 4:1-3, 14-15, 5:12;
- Юди 1:3-13.

(2) Тест: наступне заняття почнеться з тесту по уроку 15. Уважно вивчіть відповіді на питання під час підготовки.

(3) Завдання з викладання: не забувайте планувати та звітувати про свій позакласний час викладання.

Урок 15. Тест

- (1) Що таке символ віри?
- (2) Назвіть два перших доктринальних твердження про Ісуса.
- (3) Яке посилання на перший символ віри в Писанні, що містить кілька тверджень?
- (4) Яка мета написання Апостольського символу віри?
- (5) Назвіть мету написання Нікейського символу віри.
- (6) Яка мета написання Халкідонського символу віри?

Рекомендовані джерела

Для більш детального вивчення тем, розглянутих в цьому посібнику, зверніться до зазначених нижче джерел.

Книга Бога

Dockery, David S. *Christian Scripture*. Nashville: Broadman and Holman, 1995.

Атрибути Бога

Purkiser, W.T., ed. *Exploring Our Christian Faith*. Kansas City, MO: Beacon Hill Press, 1960.

Tozer, A. W. *The Knowledge of the Holy*. New York: Harper and Row, 1961.

Трійця

Reeves, Michael. *Delighting in the Trinity: An Introduction to the Christian Faith*. Downers Grove: IVP Academic, 2012.

Sanders, Fred. *The Deep Things of God: How the Trinity Changes Everything*. (2nd ed.) Wheaton: Crossway, 2017.

Sanders, Fred. "The Triune God of the Bible: Seeing the Trinity in Scripture" (lecture) available at www.youtube.com/watch?v=7w3FJLGgxKs

Людство

Purkiser, W.T., ed. *Exploring Our Christian Faith*. Kansas City, MO: Beacon Hill, 1978. (See Chapter 10: "What is Man?")

Гріх

Wesley, John. "The Doctrine of Original Sin," in *The Complete Works of Wesley*. Vol. 9.

Wilcox, Leslie. *Profiles in Wesleyan Theology*. Salem, OH: Schmull Publishing, 1985. (See Chapter 7: "Origin and Nature of Sin," 141-170.)

Духи

Lewis, C. S. *The Screwtape Letters*. New York: Macmillan Co., 1968.

Wesley, John. "Satan's Devices." *Wesley's 52 Standard Sermons*. Salem, OH: Schmull Publishing, 1988.

Христос

Strobel, Lee. *The Case for Christ*. Grand Rapids: Zondervan, 1998.

Torrance, Thomas F. *Incarnation: The Person and Life of Christ*. Edited by Robert T. Walker. Downers Grove: IVP Academic, 2008.

Wellum, Stephen J. *The Person of Christ: An Introduction*. Edited by Graham A. Cole and Oren R. Martin. Wheaton: Crossway, 2021.

Спасіння

Purkiser, W. T., ed. *Exploring Our Christian Faith*. Kansas City, MO: Beacon Hill Press, 1960. (See Chapter XI and XII: "Man's Predicament," and "The Doctrine of Atonement.")

Wilcox, Leslie. *Profiles in Wesleyan Theology*. Salem, OH: Schmull Publishing, 1985. See Chapters 9-10: "Atonement" and "Conditions of Reconciliation," 171-214.

Wiley, H. Orton and Culbertson, Paul T. *Introduction to Christian Theology*. Kansas City, MO: Beacon Hill Press, 1946.

Питання спасіння

Shank, Robert. *Life in the Son*. Minneapolis: Bethany House Publishers, 1989.

Wiley, H. Orton and Culbertson, Paul T. *Introduction to Christian Theology*. Kansas City, MO: Beacon Hill Press, 1946.

Дух Святий

Carter, Charles. *The Person and Ministry of the Holy Spirit: A Wesleyan Perspective*. Grand Rapids: Baker Book House, 1974.

Murray, Andrew. *Andrew Murray on the Holy Spirit*. New Kensington: Whitaker House, 1998.

Церква

Noll, Mark. *Turning Points*. Grand Rapids: Baker Academic, 1997.

Oden, Thomas. *Life in the Spirit*. Peabody: Prince Press, 2001.

Вічність

Lewis, C. S. "The Weight of Glory," in *The Weight of Glory and Other Addresses*. New York: Macmillan Publishing, 1980.

Purkiser, W.T., ed. *Exploring Our Christian Faith*. Kansas City, MO: Beacon Hill Press, 1967. (See Chapter XXVIII, "The Future Life.")

Wesley, John. "The Great Assize." *Wesley's 52 Standard Sermons*. Salem, OH: Schmull Publishing, 1988.

Події останнього часу

Ladd, George Eldon. *The Blessed Hope*. Grand Rapids: Eerdmans, 1992.

Wiley, H. Orton & Culbertson, Paul T. *Introduction to Christian Theology*. Kansas City, MO: Beacon Hill Press, 1949.

Древні символи віри

Gonzalez, Justo L. *The Story of Christianity, Vol. I*. New York: Harper, 2010.

Noll, Mark. *Turning Points: Decisive Moments in the History of Christianity*. Grand Rapids: Baker, 2012.

Звіт з виконаних завдань

ПІБ студента _____

Відмітьте виконання завдань у таблиці. Тести вважаються складеними, коли студент набирає 70% або вище. Для отримання сертифікату від Shepherds Global Classroom необхідно успішно виконати всі завдання.

Урок	Уривок	Тест	Позакласне завдання	
1			Дата	Зміст
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

Заявку на отримання сертифікату про закінчення курсу від Shepherds Global Classroom можна заповнити на нашій веб-сторінці www.shepherdsglobal.org. Сертифікати будуть передані в цифровому форматі від президента SGC викладачам та координаторам, які заповнили заявку від імені своїх студентів.

Христоцентричне навчання по всьому світу

[SHEPHERDSGLOBAL.ORG](https://shepherdsglobal.org)